

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” นี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุต่อการวัดและประเมินการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ 2) เพื่อพัฒนาแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุต่อการวัดและประเมินการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้แบบสอบถามซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในตอนนี้มีจำนวน 240 คน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับ 154 ชุด คิดเป็นร้อยละ 64.17

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้สูงอายุจำนวน 154 คน สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 4.1 สรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60–65 ปี ร้อยละ 55.19 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 66–70 ปี ร้อยละ 24.03 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 64.29 รองลงมา โสด ร้อยละ 15.58 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น เกษียณอายุราชการ วิทยากรฝึกอบรมอิสระ ทนายความ นักออกแบบ วิศวกรที่ปรึกษา ผู้ต้องราชทัณฑ์ และอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นต้น มากที่สุด ร้อยละ 46.75 รองลงมา คือ ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 16.88 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ร่วมกันรวมผู้ตอบแบบสอบถาม 2 คนมากที่สุด ร้อยละ 26.62 รองลงมา คือ 3 คน ร้อยละ 25.32 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในปีการศึกษา 2560 มากที่สุด ร้อยละ 35.06 สาขาปัจจุบันที่นักศึกษาผู้สูงอายุกำลังศึกษาส่วนใหญ่เรียนในสาขาวิชานิติศาสตร์ มากที่สุด ร้อยละ 33.11 รองลงมา คือ รัฐศาสตร์ ร้อยละ 12.34 โดยได้ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชไปแล้ว 1-5 ชุดวิชา มากที่สุด ร้อยละ 27.92 รองลงมา 6-10 ชุดวิชา ร้อยละ 22.08 และ

สอบผ่านแล้วจำนวน 1-5 ชุดวิชา มากที่สุด ร้อยละ 27.92 รองลงมา คือ 6-10 ชุดวิชา ร้อยละ 18.83

ตาราง 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่และร้อยละ (n = 154)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
ช่วงอายุ		
60 – 65 ปี	85	55.19
66 – 70 ปี	37	24.03
71 – 75 ปี	21	13.64
มากกว่า 75 ปี ขึ้นไป	11	7.14
สถานภาพสมรส		
โสด	24	15.58
สมรส	99	64.29
หม้าย	18	11.69
หย่า	10	6.49
แยกกันอยู่	3	1.95
อาชีพปัจจุบัน		
เกษตรกร	19	12.34
รับจ้าง	17	11.04
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	26	16.88
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	20	12.99
อื่น ๆ	72	46.75
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ร่วมกัน(รวมท่าน)		
1 คน	19	12.99
2 คน	40	26.62
3 คน	38	25.32
4 คน	28	18.83
5 คนขึ้นไป	25	16.24

ตาราง 4.1 (ต่อ)

(n = 154)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
ปีการศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (สาขาปัจจุบัน)		
ปี 2558	6	3.90
ปี 2559	4	2.60
ปี 2560	54	35.06
ปี 2561	44	28.57
ปี 2562	46	29.87
สาขาวิชาที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช		
นิติศาสตร์	51	33.11
รัฐศาสตร์	19	12.34
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์	14	9.09
ศิลปศาสตร์	14	9.09
วิทยาการจัดการ	17	11.04
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	11	7.14
เศรษฐศาสตร์	10	6.49
มนุษยนิเวศศาสตร์	7	4.55
ศึกษาศาสตร์	5	3.25
นิเทศศาสตร์	3	1.95
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3	1.95
ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชไปแล้วกี่ชุดวิชา		
1-5 ชุดวิชา	43	27.92
6-10 ชุดวิชา	34	22.08
11-15 ชุดวิชา	31	20.13
16-20 ชุดวิชา	29	18.83
21 ชุดวิชาขึ้นไป	17	11.04
จากชุดวิชาที่ได้ลงทะเบียนไปแล้วท่านสอบผ่านแล้วจำนวนกี่ชุดวิชา		
1-5 ชุดวิชา	43	27.92
6-10 ชุดวิชา	29	18.83
11-15 ชุดวิชา	28	18.19
16-20 ชุดวิชา	15	9.74
21 ชุดวิชาขึ้นไป	14	9.09
ยังไม่มีชุดวิชาที่สอบผ่าน	25	16.23
รวม	154	100.00

สำหรับการศึกษาเหตุผลที่นักศึกษาผู้สูงอายุสนใจศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล แสดงดังตาราง 4.2 สรุปได้ดังนี้ เหตุผลที่สนใจศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล นักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 84.14 รองลงมาคือ เพื่อให้รู้เท่าทันและการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ร้อยละ 73.79 นักศึกษาผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากเอกสารการสอนประจำชุดวิชา ร้อยละ 99.31 รองลงมา คือ ศึกษาจากแบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา ร้อยละ 71.72 และ ศึกษาจากซีดี/วีซีดี/ซีดีรอมเสียงประจำชุดวิชา ร้อยละ 51.72 ตามลำดับ

ตาราง 4.2 เหตุผลที่สนใจศึกษาและช่องทางการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล (n = 154)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่สนใจศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
1. เพื่อให้รู้เท่าทันและการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	107	73.79
2. เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพ	27	18.62
3. เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพเสริมหรือมีรายได้เลี้ยงดู	47	32.41
4. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของผู้สูงอายุ	37	25.52
5. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	122	84.14
6. เหตุผลอื่นๆ เช่น ฝึกการใช้สมอง และป้องกันโรคอัลไซเมอร์ เป็นต้น	52	35.86
ทำนศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
1. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากเอกสารการสอนประจำชุดวิชา	144	99.31
2. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากซีดี/วีซีดี/ซีดีรอมเสียงประจำชุด	75	51.72
3. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจาก E-Learning	15	10.34
4. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากรายการวิทยุโทรทัศน์	18	12.41
5. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากรายการวิทยุกระจายเสียง	3	2.07
6. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากแบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา	104	71.72
7. ศึกษาเนื้อหาชุดวิชาจากรายการ Media on Demand	5	3.45
8. ช่องทางอื่นๆ เช่น เอกสารที่ในบทเรียนแนะนำให้ศึกษาเพิ่มเติม เป็นต้น	29	20.00
รวม	154	100.00

1.2 สภาพและความคิดเห็นด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความคิดเห็นการด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้สูงอายุ จำนวน 154 คน โดยแบ่งประเด็นการศึกษา ดังนี้

1.2.1 ปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระบุว่า พบปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. สามลำดับแรก คือ จำเนื้อหาไม่ได้ทั้งหมด เนื่องจากแต่ละชุดวิชามีหลายหน่วย ร้อยละ 71.33 เนื้อหายาก ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจนาน ร้อยละ 37.76 และ อ่านเอกสารชุดวิชาไม่ครบทุกหน่วย เนื่องจากมีเวลาน้อย ร้อยละ 33.57 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. ในกลุ่มรวมและจำแนกกลุ่มย่อยตามช่วงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.3 และ ภาพ 4.1

ตาราง 4.3 ปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ.

ปัญหาในการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำเนื้อหาไม่ได้ทั้งหมด เนื่องจากแต่ละชุดวิชามีหลายหน่วย	103	71.33
2. อ่านเอกสารชุดวิชาไม่ครบทุกหน่วยเนื่องจากมีเวลาน้อย	48	33.57
3. เนื้อหายาก ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจนาน	55	37.76
4. การติดต่อสอบถามอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ยุ่งยาก	27	18.88
5. ได้รับเอกสารชุดวิชาล่าช้า	41	27.97
6. สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง	12	7.69
7. ปัญหาด้านอื่นๆ เช่น สายตามองเห็นไม่ชัด และการทำงานของสมองช้าลง เป็นต้น	44	30.07

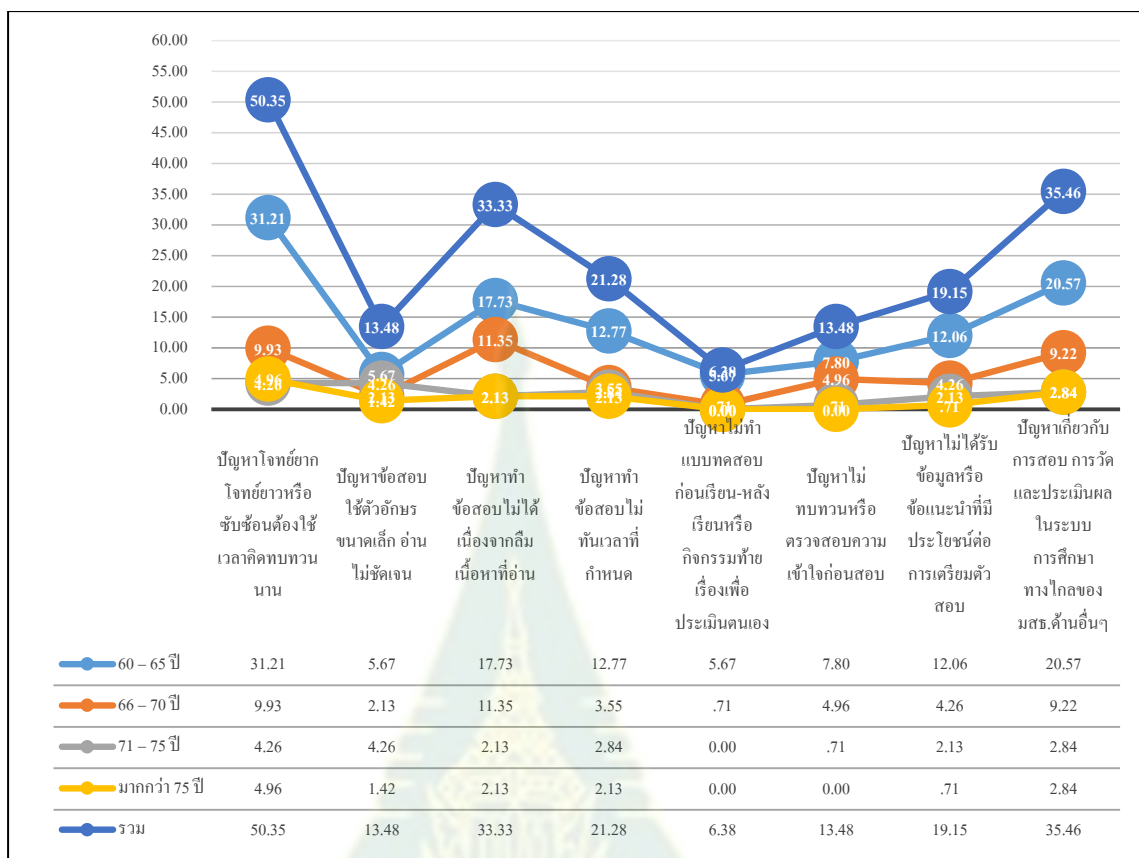

ภาพ 4.1 ปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. จำแนกตามช่วงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการสอบหรือการวัดและประเมินผลผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างระบุว่า พบปัญหาปัญหาเกี่ยวกับการสอบหรือการวัดและประเมินผลผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. สามลำดับแรก คือ โจทย์ยาก โจทย์ยาวหรือซับซ้อนต้องใช้เวลาคิดทบทวนนาน ร้อยละ 50.35 ปัญหาเกี่ยวกับการสอบ การวัดและประเมินผลในระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ.ด้านอื่น ๆ เช่น เขียนหนังสือขาลงส่งผลให้ทำข้อสอบอัตโนมัติ สับสนกับเนื้อหาที่ทำข้อสอบควรมีการสรุปเนื้อหาสำคัญของแต่ละวิชา และสอบออนไลน์ต้องล็อกอินหลายขั้นตอนทำให้เข้าระบบสอบช้า เป็นต้น ร้อยละ 35.46 และปัญหาทำข้อสอบไม่ได้ เนื่องจากลืมเนื้อหาที่อ่าน ร้อยละ 33.33 ผลการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการสอบหรือการวัดและประเมินผลผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. ในกลุ่มรวม และจำแนกกลุ่มย่อยตามช่วงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.4 และ ภาพ 4.2

ตาราง 4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการสอบหรือการวัดและประเมินผลผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ.

ปัญหาเกี่ยวกับการสอบ การวัดและประเมินผลผ่านระบบการศึกษาทางไกล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โจทย์ยาก โจทย์ยาวหรือซับซ้อนต้องใช้เวลาคิดทบทวนนาน	72	50.35
2. ข้อสอบใช้ตัวอักษรขนาดเล็ก อ่านไม่ชัดเจน	20	13.48
3. ทำข้อสอบไม่ได้ เนื่องจากลืมเนื้อหาที่อ่าน	47	33.33
4. ทำข้อสอบไม่ทันเวลาที่กำหนด	31	21.28
5. ไม่ทำแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนหรือกิจกรรมท้ายเรื่องเพื่อประเมินตนเอง	10	6.38
6. ไม่ทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจก่อนสอบ	19	13.48
7. ไม่ได้รับข้อมูลหรือข้อแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการเตรียมตัวสอบ	27	19.15
8. ปัญหาด้านอื่นๆ เช่น เขียนหนังสือช้าลงส่งผลให้ทำข้อสอบอัตราน้อยไม่ทัน สับสนกับเนื้อหาที่ทำข้อสอบควรมีการสรุปเนื้อหาสำคัญของแต่ละวิชา และสอบออนไลน์ต้องล็อกอินหลายขั้นตอนทำให้เข้าระบบสอบช้า เป็นต้น	51	35.46

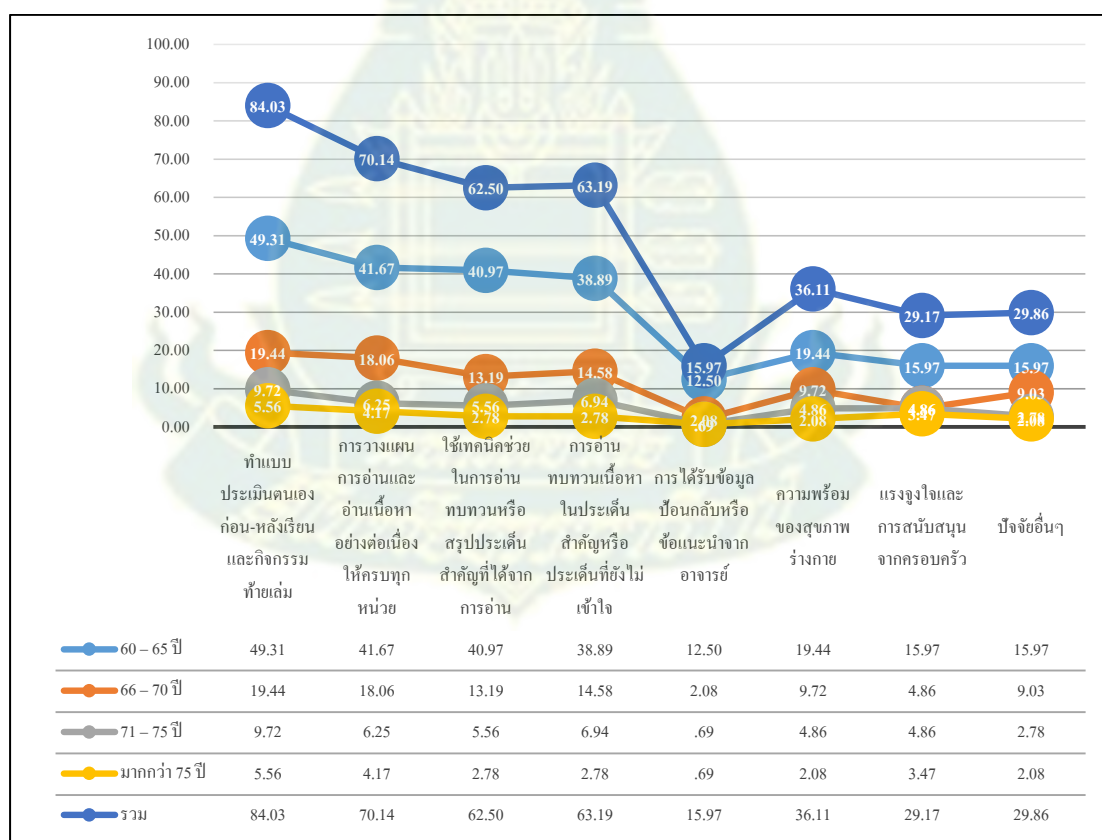

ภาพ 4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการสอบหรือการวัดและประเมินผลผ่านระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. จำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักศึกษา นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของตนเองมากที่สุดสามลำดับแรก คือ ทำแบบ ประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเล่มเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง ร้อยละ 84.03 การวางแผนการอ่านและอ่านเนื้อหาอย่างต่อเนื่องและอ่านเนื้อหาครบทุกหน่วย ร้อยละ 70.14 และการอ่านทบทวนเนื้อหาในประเด็นสำคัญหรือประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ ร้อยละ 63.19 ผลการ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักศึกษาในกลุ่มรวม และจำแนกกลุ่มย่อยตาม ช่วงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.5 และ ภาพ 4.3

ตาราง 4.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเล่ม	122	84.03
2. การวางแผนการอ่านและอ่านเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง และอ่านเนื้อหาครบทุกหน่วย	103	70.14
3. ใช้เทคนิคช่วยการอ่านทบทวนหรือสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้เข้าใจเนื้อหา	92	62.50
4. การอ่านทบทวนเนื้อหาในประเด็นสำคัญหรือประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ	93	63.19
5. การได้รับข้อมูลป้อนกลับหรือข้อเสนอแนะจากอาจารย์	23	15.97
6. ความพร้อมของสุขภาพร่างกาย	52	36.11
7. แรงจูงใจและการสนับสนุนจากครอบครัว	42	29.17
8. ปัจจัยอื่นๆ เช่น การมีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน การหาความรู้ อยู่เสมอ การเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมหรืออื่นๆ ก่อนสอบ การนำประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการเรียนและการสอบ เป็นต้น	43	29.86

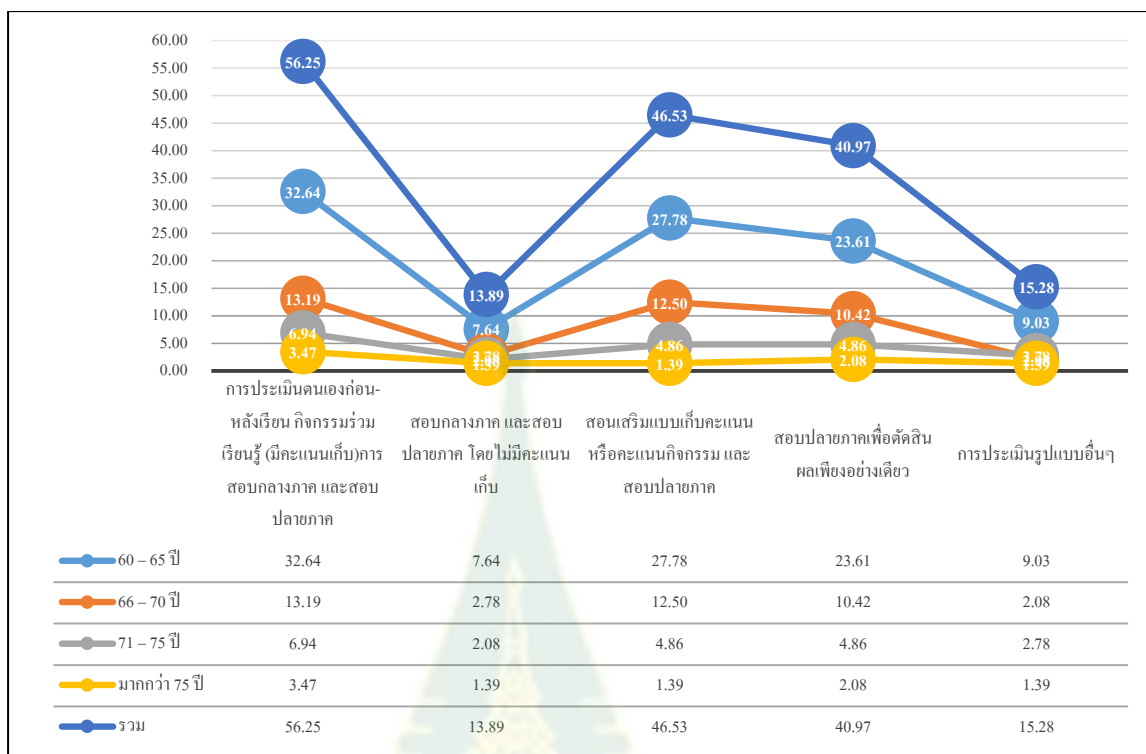

ภาพ 4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.4 รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างระบุว่า รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุมากที่สุดสามลำดับแรก คือ การประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน กิจกรรมร่วมเรียนรู้ (มีคะแนนเก็บ) การสอบกลางภาค และสอบปลายภาค ร้อยละ 56.46 สอนเสริมแบบเก็บคะแนนหรือคะแนนกิจกรรม และสอบปลายภาค ร้อยละ 46.94 สอบปลายภาคเพียงอย่างเดียวเพื่อตัดสินผลการศึกษา ร้อยละ 40.14 ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวมและจำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.6 และภาพ 4.4

ตาราง 4.6 รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ

รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน กิจกรรมร่วมเรียนรู้ (มีคะแนนเก็บ) การสอบกลางภาค และสอบปลายภาค	83	56.46
2. สอบกลางภาค และสอบปลายภาค โดยไม่มีคะแนนเก็บ	21	14.29
3. สอนเสริมแบบเก็บคะแนนหรือคะแนนกิจกรรม และ สอบปลายภาค	69	46.94
4. สอบปลายภาคเพื่อตัดสินผลเพียงอย่างเดียว	59	40.14
5. การประเมินรูปแบบอื่นๆ เช่น ควรเพิ่มสัดส่วนของคะแนนกิจกรรมหรือคะแนนเก็บ	22	14.97

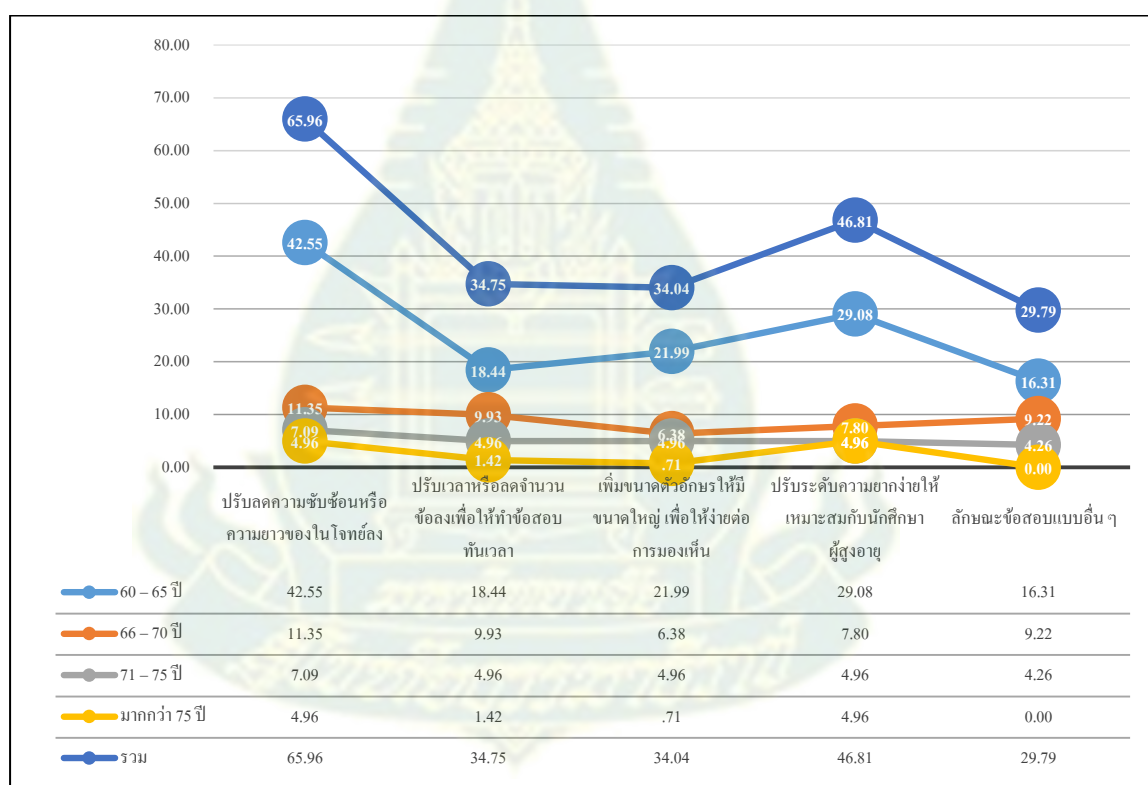

ภาพ 4.4 รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษา
ผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.5 ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง
ระบุว่า ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุมากที่สุดสามลำดับแรก คือ ปรับลดความ
ซับซ้อนหรือความยาวของเนื้อหา โจทย์ลง ร้อยละ 65.96 ปรับระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับนักศึกษา
ผู้สูงอายุ ร้อยละ 46.81 และ ปรับเวลาหรือลดจำนวนข้อลงเพื่อให้ทำข้อสอบทันเวลา ร้อยละ 34.75
ผลการวิเคราะห์ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุในกลุ่มรวมและจำแนกตามกลุ่มอายุ
ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.7 และภาพ 4.5

ตาราง 4.7 ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ

ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปรับลดความซับซ้อนหรือความยาวของในโจทย์ลง	95	65.96
2. ปรับเวลาหรือลดจำนวนข้อลงเพื่อให้ทำข้อสอบทันเวลา	51	34.75
3. เพิ่มขนาดตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่ เพื่อให้ง่ายต่อการมองเห็น	50	34.04
4. ปรับระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ	67	46.81
5. ลักษณะข้อสอบแบบอื่น ๆ เช่น ควรเป็นข้อสอบปรนัย ทั้งหมด บางครั้งตัวเลือกมีความหมายใกล้เคียงกันมากทำให้เลือกไม่ถูก และข้อสอบเน้นวัดความจำมากเกินไป เป็นต้น	42	29.79

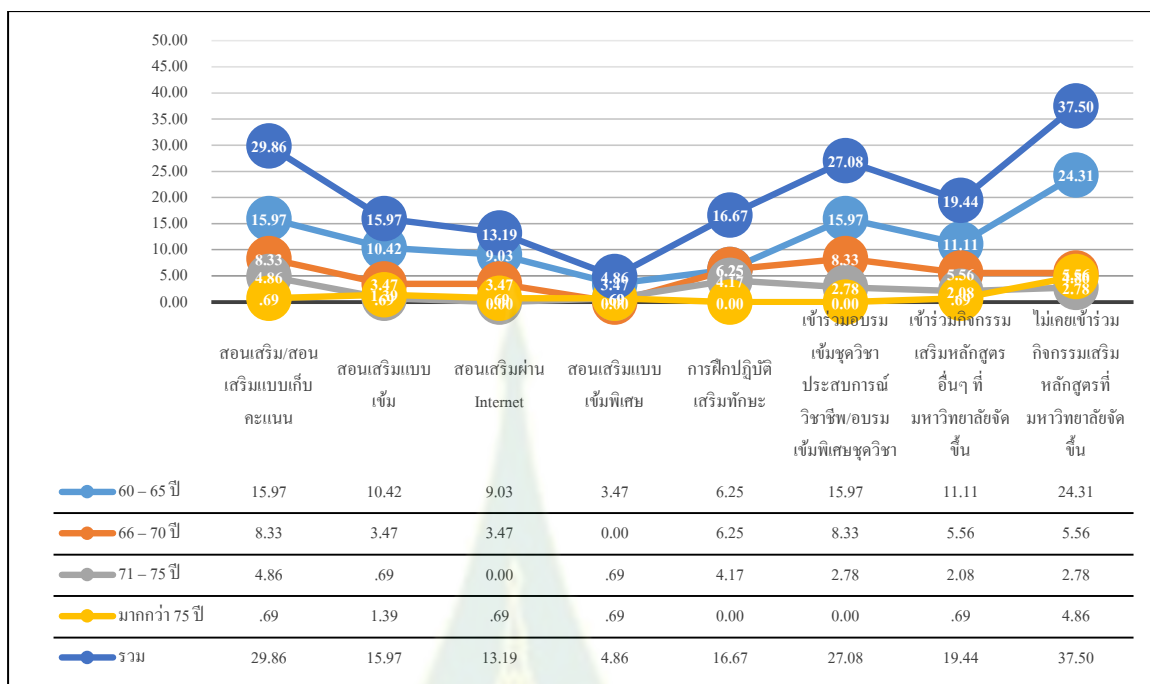

ภาพ 4.5 ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุจำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.6 ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างระบุว่า ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น มากที่สุดสามลำดับแรก คือ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ปัญหาสุขภาพ และการเดินทาง เป็นต้น ร้อยละ 37.50 รองลงมา เคยเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริม/สอนเสริมแบบเก็บคะแนน ร้อยละ 29.86 และเคยเข้าร่วม อบรมเข้มชุดวิชาประสพการณ์วิชาชีพ/อบรมเข้มพิเศษชุดวิชา ร้อยละ 27.08 ผลการวิเคราะห์ ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดในกลุ่มรวมและจำแนกตามกลุ่ม อายุผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.8 และภาพ 4.6

ตาราง 4.8 ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น

ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มสธ.จัดขึ้น	จำนวน คน)	ร้อยละ
1. สอนเสริม/สอนเสริมแบบเก็บคะแนน	44	29.86
2. สอนเสริมแบบเข้ม	23	15.97
3. สอนเสริมผ่าน Internet	19	13.19
4. สอนเสริมแบบเข้มพิเศษ	7	4.86
5. การฝึกปฏิบัติเสริมทักษะ	24	16.67
6. เข้าร่วมอบรมเข้มชุดวิชาประสพการณ์วิชาชีพ/ อบรมเข้มพิเศษชุดวิชา	39	27.08
7. เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นเนื่องจาก ไม่สะดวกในการเดินทาง จึงเข้าร่วมกิจกรรมผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และ Youtube เป็นต้น	28	19.44
8. ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เช่น เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ปัญหา สุขภาพ และการเดินทาง เป็นต้น	56	37.50

ภาพ 4.6 ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นจำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

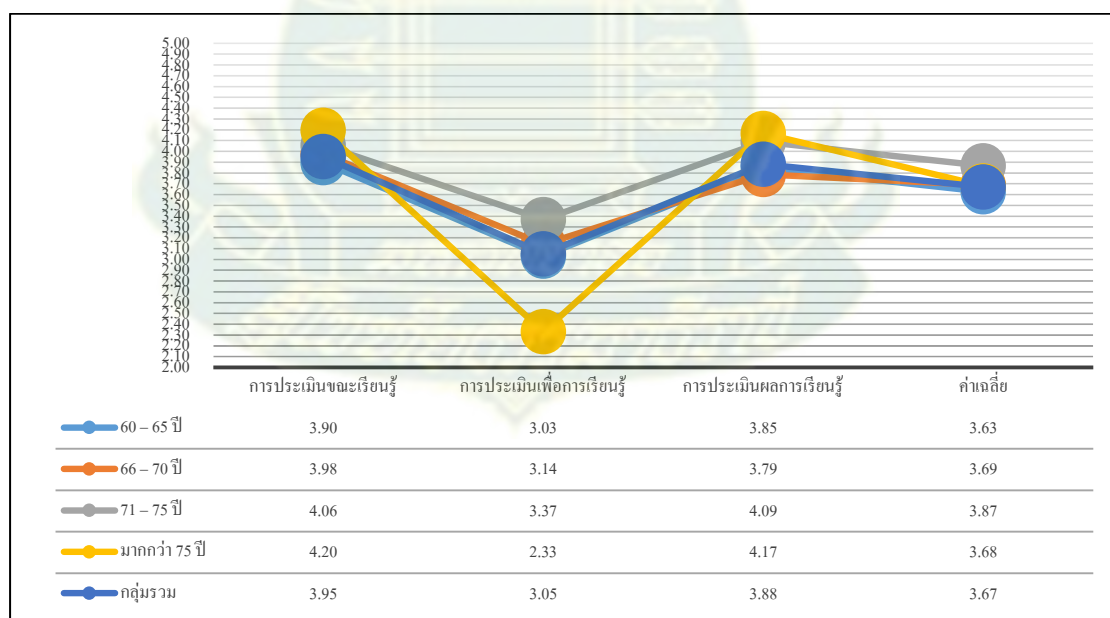
1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล

นักศึกษากลุ่มตัวอย่างระบุว่า โดยรวมมีการปฏิบัติตนในการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลในระดับมาก ($M = 3.67$, $SD = 0.68$) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตนในแต่ละด้านพบว่า การประเมินขณะเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.95$, $SD = 0.61$) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.05$, $SD = 1.36$) และการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD = 0.70$) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลในกลุ่มรวมและจำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตาราง 4.9 และภาพ 4.7

ตาราง 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล

การวัดและประเมิน การเรียนรู้ด้วยระบบ การศึกษาทางไกล	60 – 65 ปี		66 – 70 ปี		71 – 75 ปี		มากกว่า 75 ปี		กลุ่มรวม	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1. การประเมิน <u>ขณะ</u> เรียนรู้	3.90	.54	3.98	.74	4.06	.60	4.20	.66	3.95	.61
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก		มาก	
2. การประเมิน <u>เพื่อ</u> การเรียนรู้	3.03	1.33	3.14	1.40	3.37	1.34	2.33	1.41	3.05	1.36
ระดับ	ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง		น้อย		ปานกลาง	
3. การประเมิน <u>ผลการ</u> เรียนรู้	3.85	.70	3.79	.82	4.09	.52	4.17	.42	3.88	.70
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก		มาก	
ภาพรวม	3.63	.65	3.69	.80	3.87	.65	3.68	.65	3.67	.68
ระดับ	มาก		มาก		มาก		มาก		มาก	

หมายเหตุ M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean), SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ภาพ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล จำแนกตามกลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

1.4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ ด้วยระบบการศึกษาทางไกล จำแนกตามเพศ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลจำแนกตามเพศโดยใช้สถิติ t-test ปรากฏผลดังตาราง 4.10

ตาราง 4.10 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล จำแนกตามเพศ

รายการเปรียบเทียบ	M	SD	t	p
1. การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL)				
- เพศชาย	4.02	0.59	2.307*	.022
- เพศหญิง	3.76	0.58		
2. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL)				
- เพศชาย	2.93	1.39	-2.362*	.021
- เพศหญิง	3.47	1.14		
3. การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL)				
- เพศชาย	3.93	0.68	1.472	.143
- เพศหญิง	3.74	0.76		
4. การประเมินผลการเรียนรู้โดยรวม				
- เพศชาย	3.68	.66	.126	.900
- เพศหญิง	3.66	.73		

หมายเหตุ *p < .05, M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean), SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านการประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) พบว่า นักศึกษาผู้สูงอายุเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นด้านการประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) ($M = 4.02$) นักศึกษาผู้สูงอายุเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.76$) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติ t-test พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยการประเมินขณะเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) พบว่า นักศึกษาผู้สูงอายุเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) ($M = 2.93$) นักศึกษาผู้สูงอายุเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.47$) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติ

t-test พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) พบว่า นักศึกษาผู้สูงอายุเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) ($M = 3.93$) นักศึกษาผู้สูงอายุเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.74$) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติ t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 พบว่า เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อการประเมินผลการเรียนรู้โดยรวม พบว่า นักศึกษาผู้สูงอายุเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลโดยรวม ($M = 3.68$) นักศึกษาผู้สูงอายุเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.66$) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติ t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 พบว่า เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลโดยรวมไม่แตกต่างกัน

1.5 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล จำแนกตามอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ F-test ปรากฏผลดังตาราง 4.11

ตาราง 4.11 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล จำแนกตามอายุ

รายการเปรียบเทียบ	M	SD	F	p
1. การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL)			1.003	.394
60 – 65 ปี	3.90	.54		
66 – 70 ปี	3.98	.74		
71 – 75 ปี	4.06	.60		
มากกว่า 75 ปี	4.20	.66		
2. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL)			1.058	.369
60 – 65 ปี	3.03	1.33		
66 – 70 ปี	3.14	1.40		
71 – 75 ปี	3.37	1.34		
มากกว่า 75 ปี	2.33	1.41		
3. การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL)			1.230	.301
60 – 65 ปี	3.85	.70		
66 – 70 ปี	3.79	.82		
71 – 75 ปี	4.09	.52		
มากกว่า 75 ปี	4.17	.42		
4. การประเมินผลการเรียนรู้โดยรวม			.512	.675
60 – 65 ปี	3.63	.65		
66 – 70 ปี	3.69	.80		
71 – 75 ปี	3.87	.65		
มากกว่า 75 ปี	3.68	.65		

หมายเหตุ * $p < .05$, M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean), SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านการประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากกว่า 75 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นด้านการประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) สูงสุด ($M = 4.02$) รองลงมาคือ อายุ 71 – 75 ปี ($M = 4.06$) อายุ 66 – 70 ปี ($M = 3.98$) และอายุ 60 – 65 ปี ($M = 3.90$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้านการประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ 71 – 75 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) สูงสุด ($M = 3.37$) รองลงมาคือ อายุ 66 – 70 ปี ($M = 3.14$) อายุ 60 – 65 ปี ($M = 3.03$) และอายุมากกว่า 75 ปี ($M = 2.33$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากกว่า 75 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) สูงสุด ($M = 4.17$) รองลงมาคือ อายุ 71 – 75 ปี ($M = 4.09$) อายุ 60 – 65 ปี ($M = 3.85$) และอายุ 66 – 70 ปี ($M = 3.79$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อการประเมินผลการเรียนรู้โดยรวม พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ 71 – 75 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อการประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมสูงสุด ($M = 3.87$) รองลงมาคือ อายุ 66 – 70 ปี ($M = 3.69$) อายุมากกว่า 75 ปี ($M = 3.87$) และอายุ 60 – 65 ปี ($M = 3.63$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

1.6 การตรวจสอบความตรงของรูปแบบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์ในตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบความตรงหรือความสอดคล้องของรูปแบบซึ่งเป็นรูปแบบสมมติฐานทางสถิติว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ซึ่งเป็นตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ นักศึกษาผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรม *Mplus 7* หากผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า รูปแบบมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งพิจารณาได้จากค่า χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) ค่าดัชนี Tucker-Lewis index: TLI) ค่าดัชนีรากของกำลังที่สองเฉลี่ยเศษของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root mean square error of approximation: RMSEA) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized root mean square residual: SRMR) เป็นต้น ถ้ารูปแบบที่ได้ไม่มีความตรง ผู้วิจัยจะปรับรูปแบบและวิเคราะห์ใหม่ การปรับแก้ไขข้อเสนอแนะที่โปรแกรมรายงานหลังจากเสร็จสิ้นการคำนวณ โดยพิจารณาจากดัชนีปรับรูปแบบ (Modification indices: MI) และพื้นฐานทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร

และการวิจัยที่เกี่ยวข้องจนกว่าจะได้รูปแบบที่มีความตรง ทั้งนี้ก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างได้ดำเนินการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ก่อน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวในรูปแบบมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ($H_0: \rho_{xy} = 0$) ทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์เป็นอย่างไร โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ นักศึกษาผู้สูงอายุ (AGM) ในการวิจัยครั้งนี้ วัดจากตัวบ่งชี้ 3 ตัวแปร ดังนี้ ตัวแปร คือ การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) และการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแปรสังเกตได้ในการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปร คือ การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) และการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.402-0.537 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งเป็นค่าสถิติทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) หรือไม่ พบว่าได้ค่า $\chi^2 = 75.104$ (df = 3 ค่า p = 0.000) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = 0.756 ซึ่งมีความมากกว่า 0.5 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง สำหรับรายละเอียดค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวสังเกตได้ในรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ นักศึกษาผู้สูงอายุ (AGM) ดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโปรแกรม Mplus 7 พบว่า รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ นักศึกษาผู้สูงอายุ (AGM) พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบ ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 0.5450$, df = 1, p = 0.7956 ดัชนี CFI = 0.967, TLI = 0.936, RMSEA = 0.007, SRMR = 0.005 และ $\chi^2/df = 0.5450$ โดยค่า p มากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่าค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานว่ารูปแบบการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนี CFI และ TLI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 ดัชนี RMSEA และ SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 และ χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 รายละเอียดดังตาราง 4.12 ตาราง 4.13 และภาพ 4.8

ตาราง 4.12 ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

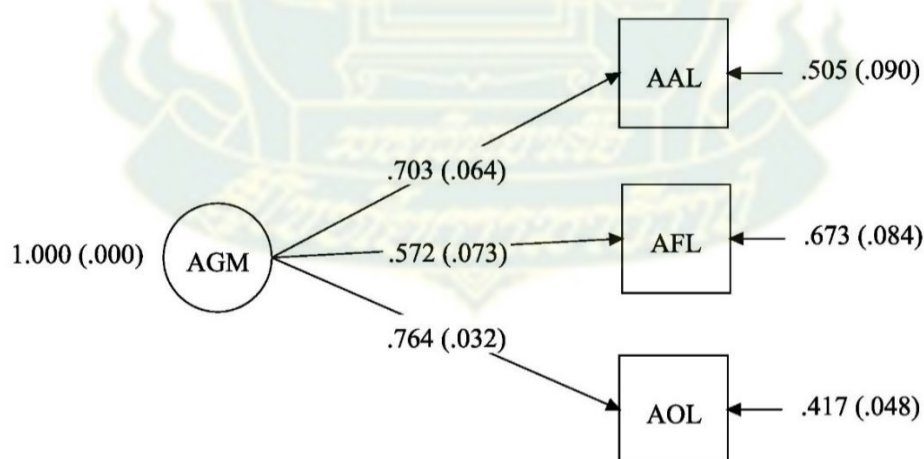
ตัวแปรสังเกตได้	ค่าสหสัมพันธ์		
	AAL	AFL	AOL
1. การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL)	1.000		
2. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL)	.402**	1.000	
3. การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL)	.537**	.437**	1.000

* p < .05, **p < .01

ตาราง 4.13 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ (AGM)

ตัวแปรสังเกตได้	ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA model)				
	น้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (β)	SE	t	p-value	R ²
1. การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL)	0.703	0.064	10.937**	0.000	0.495
2. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL)	0.572	0.073	7.824**	0.000	0.327
3. การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL)	0.764	0.032	24.234**	0.000	0.583

หมายเหตุ *p < 0.05, ** p < 0.01, SE = Standard Error

$\chi^2 = 0.5450$, $df = 1$, $p = 0.7956$, $\chi^2/df = 0.5450$, CFI = 0.967, TLI = 0.936,
RMSEA = 0.007, SRMR = 0.005 (Mplus 7 standardized estimates)

ภาพ 4.8 ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการประเมินนักศึกษาผู้สูงอายุ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปร พบว่าค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุดคือ คือ การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) ($\beta = 0.764$) การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) ($\beta = 0.703$) และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) ($\beta = 0.572$) ตามลำดับ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (R^2) พบว่าตัวแปรการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบการประเมินการเรียนรู้นักศึกษาผู้สูงอายุ (AGM) ได้ร้อยละ 58.30, 49.50 และ 32.90 ($R^2 = 0.583, 0.495$ และ 0.329 ตามลำดับ)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปว่า รูปแบบการวัดที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีมีความตรงหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในรูปแบบการประเมินการเรียนรู้นักศึกษาผู้สูงอายุ (AGM) โดยทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักเป็นบวก หมายความว่าหากนักศึกษาผู้สูงอายุมีลักษณะตามตัวบ่งชี้ดังกล่าวนี้สูงก็จะส่งผลให้รูปแบบการประเมินการเรียนรู้นักศึกษาผู้สูงอายุ (AGM) อยู่ในระดับสูงด้วย

นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ รายละเอียดดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 ข้อเสนอเพิ่มเติม

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ด้านหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนการสอน		
1	1) ควรพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ หรือหลักสูตรระยะสั้นเพิ่ม เพื่อตอบโจทย์สำหรับผู้สูงอายุเพื่อไม่ให้เป็นการระต่อสังคม เช่น หลักสูตรสำหรับผู้มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป หรือสาขาวิชาผู้ทรงวัยวุฒิ เน้นวิชาด้านสุขภาพ และการดูแลตนเอง เป็นต้น การจัดการหลักสูตร ควรง่าย สะดวก ไม่ซับซ้อน 2) ข้อเสนอควรเป็นอัตรนัยแบบบูรณาการประสบการณ์ 3) ควรมีทุนการศึกษาหรือลดค่าลงทะเบียนให้นักศึกษาเป็นกรณีพิเศษ	3
2	วิชาคำนวณยากเกินไป เช่น ชุดวิชาสถิติธุรกิจและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ยากมาก ไม่เคยเรียนสูตรคณิตศาสตร์ พยายามให้ลูกหลานสอนก็จำไม่ได้ ยากเกินไปจริงๆ เคยลงทะเบียนตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2560 สอบไม่ผ่านชุด วิชานี้วิชาเดียว และคิดว่าคงเรียนจบยากเพราะเรียนไม่รู้เรื่อง จำสูตรไม่ได้ ด้วย แต่วิชาอื่นทำความเข้าใจได้ไม่ยากเกินที่จะเรียนเองได้	2
3	ควรปรับปรุงการเข้าร่วมอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นวิธีการ รูปแบบอื่นแทน เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุจะมีปัญหาเรื่องการเดินทาง และ ปัญหาสุขภาพ จึงลำบากต่อการเดินทางมาร่วมอบรมเข้มที่มหาวิทยาลัย ถึงแม้จะเป็นนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย	2
4	ไม่ควรบังคับให้สอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษก่อนสำเร็จการศึกษาเพราะเป็นการเพิ่มภาระและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาผู้สูงอายุ ควรให้เป็นความสมัครใจ ของนักศึกษาเอง	2
5	1) ผู้สูงอายุที่มาสมัครเป็นนักศึกษา ควรมีใบรับรองแพทย์เพื่อยืนยันด้วย เช่น บางคนมีโรคหัวใจ ความดัน เบาหวาน อัลไซเมอร์ เส้นสมองตีบ ที่จะ บั่นทอนและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำให้ไม่สำเร็จตามหลักสูตรได้ 2) ควรขยายเวลาการเรียนครบหลักสูตร สำหรับผู้สูงอายุจากสูงสุด 8 ปี เป็น 16 ปี โดยไม่ต้องเริ่มสมัครใหม่ทำให้ต้องเสียเงินโอนวิชาที่สอบได้ 3) ควรสำรวจนักศึกษาที่สอบชุดวิชานั้นไม่ผ่านเกิน 6 ครั้ง ควรเชิญมาพบ หรือหาวิธีช่วยนักศึกษา หรือหากสอบไม่ผ่านตามหลักสูตรปริญญาตรี ควรมี หลักสูตรอนุปริญญารองรับเพื่อให้หน่วยกิตลงทะเบียนเรียนสะสมไว้ไม่เกิดการสูญเปล่า และเป็นกำลังใจสำหรับผู้อยากสำเร็จหลักสูตรปริญญาตรี แต่ เรียนไม่ครบหลักสูตร	1

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ด้านหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)		
6	การฝึกภาคปฏิบัติและการทดสอบประเมินผลในชุดวิชา 55330 การฝึกปฏิบัติขนาดแผนไทย วิชาเอกการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ควรอนุญาตให้เลือกสอบระหว่างการนวดแบบราชสำนักและการนวดแบบเชลยศักดิ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาการแพทย์แผนไทยโดยเปิดโอกาสให้เลือกก่อนสอบ เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ ปัจจุบันให้นวดแบบราชสำนักเพื่อทดสอบภาคปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาผู้สูงอายุจำจุดสัญญาณต่างๆ ไม่ค่อยได้ และต้องใช้พลังนิ้วมือนิ้วมากจึงเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ	1
7	หลักสูตรควรกำหนดเฉพาะเนื้อหาสาระความจำเป็นที่ควรเรียนรู้	1
ด้านสื่อการเรียนการสอน		
1	ซีดี/วีซีดี/ซีดีรอมเสียงประจำชุดวิชาที่จัดส่งมาให้ นั้น ควรจัดทำให้สามารถใช้งานแบบเปิดครั้งเดียวบรรยายไปจนจบเนื้อหาเลย โดยไม่ต้องเปิดหลายครั้ง เช่น บรรยายหน่วยที่ 1-15 และควรจัดให้มีทุกชุดวิชา เพื่อเป็นการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของแต่ละหน่วย และเสริมความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น	4
2	เอกสารชุดวิชาควรปรับปรุงใหม่ ตัวหนังสือเล็กและหมึกจาง กระดาษที่ใช้พิมพ์ควรมีสีขาว ใช้กระดาษคุณภาพดี ไม่ชำรุดง่าย ไม่ใช้สีเหลือง ควรปรับปรุงและเน้นตัวอักษรให้หนาหรือเข้ม เนื่องจากเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการอ่านในช่วงเวลากลางคืน ส่งผลให้อ่านน้อยลง	4
3	ควรแนะนำการเรียนผ่านสื่อต่างๆ เพิ่มขึ้น ที่สามารถเข้าถึงและเข้าใจง่ายขึ้น และมีตารางแนะนำการศึกษาว่ามีอะไรสอนวันไหนบ้าง	4
4	ควรทำเนื้อหาผ่าน E-Learning ทุกชุดวิชา เพื่อให้นักศึกษาเข้าไปทบทวนได้ เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ และช่วยเสริมความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นด้วย	2
5	เนื่องจากลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาจีน แต่ไม่มีหนังสือพจนานุกรมจีน-ไทย ดังนั้น ควรจัดทำตำราการเปิดพจนานุกรมจีนแปลเป็นภาษาไทยที่ใช้ได้จริงออกมาขายด้วย	1

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ด้านสื่อการเรียนการสอน (ต่อ)		
6	การสืบค้นจากสื่อควรง่าย สะดวก เข้าถึงได้มีประสิทธิภาพ มีสื่อการสอนหลากหลาย ทั้งนี้หากนักศึกษามีปัญหาข้อสงสัยต้องได้รับการแก้ไขโดยทันที	1
ด้านเนื้อหาชุดวิชา		
1	เนื้อหาที่เรียนมากเกินไป เนื้อหากว้างมาก ทำให้ต้องจำมาก ควรปรับลดเอกสารการสอนชุดวิชา ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 15 หน่วย ควรลดให้เหลือ 10 หน่วย ซึ่งในแต่ละหน่วยมีข้อย่อยอีกมาก จึงต้องการให้เนื้อหากระชับมากขึ้น เพราะผู้เรียนสูงวัยจะไม่ค่อยสะดวกในการอ่านตำรา ควรเป็นเนื้อหาใช้ในการประกอบอาชีพหรือใช้ประโยชน์ได้	5
2	ควรสรุปเนื้อหาเน้นจุดสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น หรือเขียนสรุปเนื้อหาเป็นแผนผังความรู้โมโนทัศน์หรือไดอะแกรมในภาพรวมของชุดวิชา ควรมีการย่อหน้าเพื่อเน้นใจความสำคัญหรือจบสิ้นในแต่ละเรื่อง	5
3	เนื้อหาในชุดวิชาควรมีความถูกต้องและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอและเหตุการณ์นำไปใช้ประโยชน์ได้ ภาษาที่ใช้นำเสนอไม่ควรเป็นวิชาการมาก ควรใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย	4
4	ควรปรับปรุงในเรื่องสูตรคำนวณหรือสูตรเคมี ให้มีความซับซ้อนน้อยลง เนื่องจากบางสูตรไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์กับการปฏิบัติจริง	1
5	ควรเน้นตัวอย่างและกรณีศึกษาให้มากขึ้น	1
6	ควรมีหนังสืออ่านนอกเวลาที่อ่านเข้าใจง่ายในเนื้อหาสำคัญของวิชานั้นยิ่งขึ้น	1
7	ตำราของ มสธ. ดีมาก แต่เนื้อหาเยอะมากแก่การอ่านให้เข้าใจและครบถ้วน จึงเป็นตำราไว้อ้างอิงมากกว่า จึงควรพัฒนาการเรียนการสอนที่แข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้	1
8	ควรชี้แนะหรือเน้นเนื้อหาหรือทำเครื่องหมายให้ทราบว่าจะออกสอบจุดใดหรือเนื้อหาใด หรือควรสรุปเนื้อหาหรือแนวตอบให้มากขึ้น บางครั้งอ่านเนื้อหาไปทุกหน่วยแล้ว แต่ไม่ทราบว่าสอบตรงจุดใด	1

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ด้านการติดต่อประสานงาน		
1	ควรมีการช่องทางการดูแลนักศึกษาผู้สูงอายุ คอยช่วยเหลือ เสริมแรงใจ อำนวยความสะดวก รวมทั้งซักถามปัญหาต่างๆ โดยให้ข้อมูลที่เข้าใจง่ายและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้สูงอายุ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้มีศักยภาพ	4
2	การติดต่อสื่อสารสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุยังจำเป็นต้องใช้ในแง่เอกสาร/จดหมาย/สื่อต่างๆ	3
3	การติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของมหาวิทยาลัย โดยผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ควรใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงข้อมูลและใช้งานสะดวก ไม่ต้องมีขั้นตอนที่มากมาย เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีความคล่องแคล่วและชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการแจ้งเตือนและวิธีการติดต่อที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย	2
4	การติดต่อสื่อสารผ่าน Line@ ของศูนย์บริการ เป็นสิ่งดี ควรส่งเรื่องความรู้ที่ขยายความได้หรือช่วยให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษารุ่นต่อรุ่นจะดีกว่า	1
5	การจัดส่งเอกสารการสอนมีความติดขัด โดยเฉพาะนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในเขตรอยต่อของแต่ละจังหวัด รหัสไปรษณีย์ไม่เป็นไปตามรหัสจังหวัด ใช้รหัสไปรษณีย์ที่สะดวกในการจัดส่ง ถ้าไม่สัมพันธ์กับไปรษณีย์ใกล้เคียงจะทำให้ล่าช้า ทำให้เอกสารส่งถึงล่าช้ามาก จึงควรมีมาตรการแก้ไขปัญหานี้	1
6	มหาวิทยาลัยควรมีระบบการเตือนว่าถึงเวลาที่ต้องลงทะเบียนเรียนแล้ว หรือช่องทางขอให้ตรวจสอบการลงทะเบียน	1
7	ได้รับเอกสารการสอนค่อนข้างช้า โดยลงทะเบียนแล้วยังไม่ได้รับเอกสาร อาจต้องค้นหาเอกสารการสอนแบบ PDF ใน e-Learning	1
8	ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรีและประเมินผลการเรียนรู้ไปพร้อมกัน	1
9	นักศึกษาผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการติดต่อสื่อสารกับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในสถานการณ์ COVID-19 ได้เดินทางไปสอบผิวดิน ผิดสนาม เนื่องจากไม่มีระบบแจ้งเตือนนักศึกษาโดยตรง	1

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
9	นักศึกษาผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการติดต่อสื่อสารกับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในสถานการณ์ COVID-19 ได้เดินทางไปสอบผิดวัน ผิดสนาม เนื่องจากไม่มีระบบแจ้งเตือนนักศึกษาโดยตรง	1
ด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษา		
1	ควรมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่นักศึกษาขอความช่วยเหลือได้ตลอดเวลา ในขณะที่ศึกษาอยู่ เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้ผู้สูงอายุตามไม่ทันแล้ว	3
2	ควรจัดกิจกรรมพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ปีละครั้งๆ ละ 2-3 วัน เพื่อความคุ้นเคยระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เช่น กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ทัศนศึกษา โดยค่าใช้จ่ายเป็นความร่วมมือระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยหรือนักศึกษาฝ่ายเดียว	2
3	หากนักศึกษาลงทะเบียนเรียนมากกว่า 20 ปีแล้ว แต่ยังไม่สอบวิชาที่สอบไม่ผ่าน ควรพิจารณาให้ผ่านเป็นกรณีพิเศษ	1
4	ควรให้ศูนย์วิทยบริการและชุมชนสัมพันธ์อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาผู้สูงอายุมากกว่าเดิม และศูนย์วิทยบริการและชุมชนสัมพันธ์ที่อยู่ใกล้ควรต้องมาให้การดูแลนักศึกษาเดือนละครั้ง	1
ด้านการวัดและประเมินผล		
1	การประเมินผลการเรียนรู้ที่ดีควรสอดคล้องหรือมีส่วนเสริมประสบการณ์การทำงาน/การเรียนรู้ในอดีตที่ผ่านมาของนักศึกษาผู้สูงอายุ	2
2	การประเมินควรมีหลากหลายวิธีมากกว่าปัจจุบัน	1
3	ควรมีให้มีการประเมินมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	1
4	การประเมินควรสามารถบอกได้ว่าผู้เรียนสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองได้มากน้อยเพียงใด	1
5	ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งโรคประจำตัว ร่างกาย ความจำ ควรลดเกณฑ์การประเมินผลให้ต่ำลง เพื่อความยุติธรรมของผู้เรียน	1
6	ควรมีข้อสอบเป็นอัตนัยแบบบูรณาการประสบการณ์ของผู้เรียน	1
7	พบปัญหาวันสอบชนกัน เมื่อเริ่มสอบครั้งแรก เริ่มลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา	

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ด้านสถานที่สอบ		
1	ห้องสอบ โต๊ะ/เก้าอี้ นั่งสอบมีขนาดเล็ก แสงสว่างไม่เพียงพอ และอากาศร้อน ขอเป็นห้องแอร์ ควรจัดการสอนที่มหาวิทยาลัยของรัฐหรือเอกชน หากจะมี ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ก็ยินดีจ่ายเพิ่ม	2
ข้อเสนอแนะอื่นๆ		
1	ขอบคุณนักวิจัยที่ทำวิจัยในงานที่มีประโยชน์ต่อวิชาการและการศึกษา	3
2	การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยโดยภาพรวมทำได้ดีอยู่แล้ว แต่อาจมีเฉพาะ ปัญหาเรื่องการส่งหนังสือให้นักศึกษาล่าช้า	3
3	เห็นด้วยกับงานวิจัยในครั้งนี เพราะเป็นข้อมูลในการพิจารณาในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการศึกษาของกลุ่มผู้สูงอายุว่าควรจะช่วยเหลืออย่างไรเพื่อให้ ผู้สูงวัยสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาตามเป้าหมายที่ได้ตั้งใจไว้ ผู้สูง วัยต้องการขวัญและกำลังใจที่อยากจะทำอะไรให้ประสบผลสำเร็จช่วงบั้นปลาย ชีวิตเพื่อเป็นความภาคภูมิใจที่ทิ้งไว้ให้กับลูกหลาน และสังคมในชุมชนได้ชื่นชม กับความพากเพียรพยายามของผู้สูงวัย	2
4	เนื่องจากผู้เรียนอายุมากและสำเร็จระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ และ ปริญญาโทสาขารัฐศาสตร์มาก่อน เมื่อมาเรียนปริญญาตรีสาขาบัญชีบัณฑิต ยัง ปรับตัวให้เข้ากับสาขานี้ไม่ได้ แต่จะพยายามเรียนให้สำเร็จหลักสูตร เพื่อนำ ความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพนี้ต่อไป	1
5	ค่าลงทะเบียนเรียนแพงมากสำหรับผู้สูงอายุต่อภาคการศึกษาและตลอด หลักสูตร ทำให้ไม่สามารถลงทะเบียนเรียนต่อได้ เพราะไม่ทราบว่าเมื่อเรียนจบ ปริญญาตรีจะคุ้มกับค่าลงทะเบียนเรียนหรือไม่ สำหรับผู้สูงอายุเพราะ ค่าลงทะเบียนเรียนต่อภาคการศึกษาเป็นจำนวนหลายหมื่นบาท	1
6	ผู้เรียนสำเร็จปริญญาตรีจาก มสธ. แล้ว 2 สาขาวิชา และกำลังเรียนสาขาที่ 3 ลงทะเบียนแล้วไม่ได้ไปสอบและล้มเลิกการเรียน เนื่องจากปัญหาสายตาและ เวลาในการเรียนการสอน จึงไม่ได้ลงทะเบียนเรียนต่อและพ้นสภาพการเป็น นักศึกษาไปแล้ว โดยรวมเป็นสถาบันที่ดีมีประโยชน์ทางการศึกษากับทุกคน	1
7	การเรียนรู้ด้วยตนเองต้องมีความตั้งใจและมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จ เมื่อรู้แล้วจะ ได้นำความรู้ที่รู้มาจากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	1

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
8	มีความมานะพยายามเพื่อให้สามารถจบการศึกษาตามวัตถุประสงค์ แม้ อาจจะระยะเวลาหลายภาคการศึกษาแต่ไม่เกินกำหนดระยะเวลาที่ได้ระบุไว้	1
9	ตั้งใจมาเรียนเพื่อทดสอบว่า “สมาธิ” ช่วยในการเรียนรู้ได้จริง	1
10	ทุกคนมีความปรารถนาที่จะสำเร็จการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้ การศึกษา เปรียบเสมือนแสงสว่าง การศึกษาให้กระทั้งความรู้ความคิด การตัดสินใจ	1
11	เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ศึกษาเพื่อยกระดับตนเอง โดยส่วนใหญ่ แล้วไม่ได้มุ่งหวังเพื่อสอบแข่งขันเข้าทำงานแข่งกับผู้อื่น ควรพยายามเสริม แรงจูงใจด้วยประสบการณ์ต่างๆ เช่น การลดความยุ่งยากทางเทคโนโลยี เพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับทางมหาวิทยาลัยให้หลากหลายและเข้าถึงง่าย	1
12	มาเรียนกฎหมายเพื่อให้มีความรู้เท่าทันคนอื่น ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบเท่านั้น และจะเป็นแบบอย่างให้ลูกหลานเห็นว่าอายุ 64 ปีแล้ว ยังอุสาหะศึกษา เพื่อให้มีความรู้เพื่อความภูมิใจในชีวิต	1
13	การลงทะเบียนเรียนน่าจะยืดหยุ่น ให้เวลายืดออกไปตามที่กำหนดอย่างน้อย เดือนครึ่ง เนื่องจากนักศึกษาลงทะเบียนล่าช้า เพราะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย	1
14	ขณะที่เรียนต้องมีความกระตือรือร้นในการเรียนและมีความสุขในการเรียน ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล คิดแต่เรื่องเรียนอย่างเดียว	1
15	ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยขณะนี้เหลือ 4 ชุติวิชาที่จะจบปริญญาใบที่ 4 หลัง เกษียณอายุราชการ	1
16	เห็นด้วยกับการทำวิจัยเรื่องนี้ เห็นควรให้เร่งทำวิจัยให้จบสิ้นโดยเร็ว เพื่อนำ ผลไปพัฒนารูปแบบสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุโดยด่วน	1
17	ระบบการสอนดีอยู่แล้ว อยากให้มีต่อไปสำหรับระบบการศึกษาทางไกล	1

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นการศึกษาความคิดเห็นด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ใกล้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 40 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุต่อไป ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการสอบ วิธีการวางแผนและเตรียมตัวในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเตรียมตัวสอบ ความคิดเห็นต่อการวัดและประเมินรูปแบบต่างๆ ของมหาวิทยาลัย วิธีการในการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ สภาพปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขในการเรียนรู้ เป็นต้น สำหรับประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการประสบความสำเร็จในการเรียนและข้อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 หลักการหรือแนวทางการในการเลือกหลักสูตรหรือชุดวิชาที่เรียน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายมีทั้งผู้ที่ยังไม่เคยสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และเคยสำเร็จการศึกษาจาก มสธ. มาแล้วอย่างน้อย 1 สาขาวิชา และมี 1 คนที่เคยสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมาแล้ว 11 สาขาวิชา ซึ่งนักศึกษาผู้สูงอายุผู้ให้ข้อมูลอยู่ระหว่างใกล้สำเร็จการศึกษาที่มีจำนวนชุดวิชาลงทะเบียนเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาคงเหลือไม่เกิน 3 ชุดวิชา หรือนักศึกษาผู้สูงอายุที่อยู่ระหว่างเข้ารับการอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ/อบรมเข้มพิเศษชุดวิชา สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการประสบความสำเร็จในการเรียน ในประเด็นด้านหลักการหรือแนวทางในการเลือกหลักสูตรหรือชุดวิชาที่เรียน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อธิบายว่าเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนว่าตนเองมีเป้าหมายในการเรียนเพื่ออะไร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายมีเป้าหมายในการเรียนเพื่อนำความรู้ทางวิชาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในบั้นปลายชีวิต หรือเพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำความรู้ที่มาจากการเรียนไปใช้ในวิถีจริง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือนำไปพัฒนาอาชีพเสริมหรือเลี้ยงดูตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายยังศึกษาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความสนใจหรือความถนัดของตน โดยมีความหวังและเชื่อมั่นว่าจะสามารถเรียนจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา โดยมีความคิดเห็นว่าหากมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนที่

ชัดเจนแล้ว จะทำให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจจากภายใน และมีแรงจูงใจที่จะเรียนให้ประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจะทราบและตระหนักถึงความพร้อมทางด้านสภาพร่างกาย ความจำ ความเหนื่อยล้าของสมอง ปัญหาสุขภาพ หรือมีหลายปัจจัยหลายอย่างที่อาจไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เมื่อเทียบกับนักศึกษาปกติทั่วไป ซึ่งปัญหาต่างๆ ข้างต้นอาจจะมีอุปสรรคต่อการเรียนรู้จนหรือขัดขวางความสำเร็จการศึกษาตามที่คาดหวังไว้ได้ แต่สามารถค้นหาจุดแข็งของตนเองหรือค้นหาวิธีการเรียนรู้แก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ได้ตัดสินใจเลือกเรียนนั้นจะสามารถทำให้สำเร็จได้ และเมื่อผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเลือกลงทะเบียนเรียนในชุดวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรที่สมัครเข้ารับศึกษาแล้ว จะดำเนินการศึกษาโครงสร้างหลักสูตร วางแผนการลงทะเบียน รวมทั้งตรวจสอบตารางสอบ รวมทั้งติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมสอนเสริมแบบเก็บคะแนนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายได้ง่ายขึ้น

2.2 วิธีการวางแผนและเตรียมตัวในการเรียนรู้ด้วยตนเองและวางแผนเข้ารับการสอบ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผนและเตรียมตัวในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากการใช้วิธีศึกษาวัตถุประสงค์ของแต่ละเรื่องและแนวคิดสำคัญของแต่ละเรื่องในชุดวิชาที่ศึกษา เมื่อทราบวัตถุประสงค์ของแต่ละเรื่องแล้วเวลาอ่านเอกสารการสอนชุดวิชา ก็ตรวจสอบความเข้าใจของตนเองตามแต่ละวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่รู้หรือไม่ และอ่านทบทวนเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ประสบความสำเร็จและสอบผ่านในแต่ละชุดวิชา จะใช้หลักการอ่านเอาความ เพื่อสแกนเนื้อหาในภาพรวม 1 ครั้ง โดยตรวจสอบว่าเนื้อหา 15 หน่วย มีอะไรบ้างในภาพรวม และอ่านจะอ่านจับใจความหรืออ่านลงรายละเอียด รวมทั้งบางท่านใช้วิธีการจดบันทึกเนื้อหาสาระสำคัญหรือใช้วิธีการใช้สีระบายเพื่อเน้นข้อความสำคัญ เพื่อให้สามารถจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น อีกทั้งทำให้สะดวกในการกลับมาอ่านทบทวนภายหลังได้ ทำให้สามารถทำข้อสอบได้ง่ายขึ้นหรือมีโอกาสสอบผ่านได้ง่ายขึ้น สำหรับข้อสอบปรนัยแบบ 5 ตัวเลือก นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าทำให้มีความยากในการคาดเดาคำตอบ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจึงมีการวางแผนการสอบ โดยแบ่งเวลาอ่านเอกสารการสอนชุดวิชาและเตรียมความพร้อมในการอ่านเนื้อหาให้ครบทุกหน่วย ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งทำกิจกรรมท่ายเรื่องเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาของตนเอง นอกจากนี้การอ่านเอกสารชุดวิชา จะทำการเน้นเนื้อหาสาระสำคัญด้วยสีหรือขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญ หรือสรุปย่อเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อการทบทวนภายหลังได้

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่มีความพร้อมส่วนใหญ่วางแผนการเรียนตั้งแต่การลงทะเบียนเรียนว่าแต่ละภาคจะลงทะเบียนชุดวิชาใด โดยเลือกลงทะเบียนในแต่ละภาควิชาให้

มากที่สุด ภาคการศึกษาละ 3 ชุดวิชา เนื่องจากบางคนต้องการสำเร็จการศึกษาที่เร็วกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด โดยการเลือกวิธีการลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรที่มีชุดวิชาตรงกับโครงสร้างหลักสูตรที่ตนเองศึกษาอยู่และตรวจสอบตารางสอบไม่ให้ชนกับชุดวิชาอื่นๆ อีก 3 ชุดวิชา ที่เลือกลงทะเบียนไว้ในภาคการศึกษานั้น หากสอบผ่านสามารถนำผลคะแนนที่สอบผ่านไปเทียบโอนต่อไปทำให้สามารถสำเร็จการศึกษาได้เร็วกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนบางท่านที่เคยสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรในระดับปริญญาตรีอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและมีการวางแผนที่ดีจะสามารถวางแผนการเรียนจนกระทั่งสามารถสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีได้ภายใน 1-2 ปี เนื่องจากบางคนเคยเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีสาขาวิชาต่างๆ ของ มสธ. มาแล้ว 9 สาขาวิชา ดังนั้นในสาขาวิชาที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรเดิมที่ผ่านมาสามารถนำมาเทียบโอนได้ภายหลังได้ถึง 16 ชุดวิชา จึงเหลือวิชาในการลงทะเบียนเรียนชุดวิชาใหม่ในหลักสูตรใหม่ประมาณ 6-7 ชุดวิชาที่จะสามารถสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว ดังนั้นการวางแผนการเรียนที่ดีสามารถทำให้สำเร็จการศึกษาได้เป็นไปตามเป้าหมายไว้และทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนให้ประสบความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใช้วิธีตรวจสอบชุดวิชาที่ลงทะเบียน ว่าชุดวิชาใดมีแผน ก2 ให้เลือกลงทะเบียนเรียนหรือไม่ เนื่องจากการสอบกลางภาคหรือแผน ก2 จะสามารถช่วยลดภาระในการอ่านเนื้อหาปริมาณมากลงได้ เนื่องจากอ่านทีละครั้งเล่ม คือ หน่วยที่ 1-7 และสอบกลางภาค จากนั้นอ่านหน่วยที่ 8-15 และสอบปลายภาค จะช่วยลดปัญหาเรื่องการความจำหรือความสามารถในการจดจำเนื้อหาของนักศึกษาผู้สูงอายุลงได้

2.3 เทคนิคหรือวิธีการในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ หรือการสอบผ่าน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใช้เทคนิคที่หลากหลายในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ หรือการสอบผ่านในชุดวิชาต่างๆ เริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมายและการวางแผนการเรียนที่ดีถือเป็นจุดเริ่มต้นสู่ความสำเร็จในการเรียน ตั้งแต่การวางแผนการลงทะเบียน การอ่านหนังสือ การเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริม/สอนเสริมแบบเก็บคะแนน การสอบ รวมทั้งการศึกษาและตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือติดตามข้อมูลข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยเพื่อการค้ารับข้อมูลและปรับตัวได้ทัน และสิ่งสำคัญที่ต้องศึกษาคือ เกณฑ์การให้คะแนน เนื่องจากหากทราบว่าชุดวิชาใดมีการให้คะแนนเก็บ หรือคะแนนกิจกรรม 20% ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจะทำกิจกรรมส่งตามที่ได้รับมอบหมายและให้ทันตามกำหนด และหากทราบว่าชุดวิชาใดเป็นแผน ก2 ก็เลยเลือกลงทะเบียนแผนนี้เนื่องจากสามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการอ่านเนื้อหา หรือชุดวิชาใดมีการสอนเสริมแบบเก็บคะแนนก็จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เพื่อช่วยให้มีคะแนนเก็บอีกทางหนึ่งและลดพลังในการอ่านหนังสือลงได้

สำหรับชุดวิชายาก เช่น ชุดวิชาทางด้านสถิติหรือด้านการคำนวณ หรือชุดวิชาเฉพาะทางการบัญชี กฎหมาย ซึ่งมีโอกาสสอบผ่านน้อย ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริม ทั้งสอนเสริมแบบปกติ และสอนเสริมแบบเก็บคะแนน รวมทั้งกิจกรรมอบรมเข้ม เป็นต้น โดยอ่านเอกสารชุดวิชามาก่อน หากมีจุดใดที่ยังไม่เข้าใจจะทำการจดบันทึกไว้ เพื่อที่จะได้มีโอกาสซักถามอาจารย์ในขณะที่เรียน หรือมีโอกาสได้รับการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้กับอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งได้รับข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของตนเองได้ดียิ่งขึ้น โดยส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชส่วนกลางและศูนย์สอนเสริมที่จัดขึ้นในประจำจังหวัดต่างๆ

นอกจากนี้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายได้ปรับปรุงวิธีการการอ่านเอกสารการสอนชุดวิชาให้เหมาะสมกับตนเอง เนื่องจากสภาพความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของนักศึกษาแต่ละคนแตกต่างกัน เช่น บางคนอ่านเอกสารเพียง 3 หน้า เริ่มเกิดอาการสายตาเมื่อยล้า จึงต้องปรับการอ่าน โดยเว้นระยะการอ่านหรือทำกิจกรรมอื่นๆ แล้วกลับมาอ่านใหม่ หรือใช้วิธีเน้นคำด้วยสีหรือขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญ หรือสรุปย่อเนื้อหาสาระสำคัญ ฝึกทำแบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งนี้ นักศึกษาควรพิจารณาเลือกใช้เทคนิคและกลยุทธ์ในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับตนเอง เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองต่อไป นอกจากนี้การอ่านเนื้อหาชุดวิชาจะทำการเน้นคำด้วยสีหรือขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญ หรือสรุปย่อเนื้อหาสาระสำคัญ อ่านแบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกล

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลดังนี้ การประเมินตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยตรวจสอบตนเองก่อนเรียนว่ามีความพร้อมหรือมีความเหมาะสมที่จะเรียนในสาขาวิชาที่เลือกเรียนหรือไม่ โดยการฝึกประเมินตนเองหรือทำแบบประเมินความพร้อมหรือความถนัดที่จะเรียนสาขาวิชานี้หรือไม่ หรือตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรที่ต้องการเรียนสอดคล้องกับความคิดเห็นที่จะเรียนหรือไม่ เนื่องจากหากหลักสูตรที่สนใจเรียนมีชุดวิชาหรือเนื้อหาไม่เป็นที่คาดหวังไว้ว่าจะไม่เกิดประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อการนำไปใช้อย่างแท้จริง และตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองว่ามีเนื้อหาใดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หรือเนื้อหาส่วนใดที่ยังไม่เข้าใจต้องทบทวนหรือปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ยังตรวจสอบสิ่งที่นอกเหนือจากบทเรียนที่ควรต้องรู้หรือข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการเรียน ควรให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ควรเตรียมความพร้อมในการเรียนและการสอบโดยเฉพาะในการอ่านเนื้อหาการสอนชุดวิชา และความพร้อมของร่างกายยังเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนของผู้สูงอายุ ตั้งใจอ่านเนื้อหาในเอกสารชุดวิชา และอ่านใจทบทวนเวลาทำข้อสอบให้เข้าใจก่อนสรุปเป็นความคิดรวบยอดตามความเข้าใจของตนเอง และ

มีความมุ่งมั่นที่จะกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง และมุ่งที่จะสำเร็จการศึกษาตามแผนการศึกษาที่วางไว้ให้เร็วที่สุด และที่สำคัญไม่ว่าจะอยู่ในสถานะนักศึกษาผู้สูงอายุหรือสถานะใดยังต้องมีความเป็นธรรมชาติและพักผ่อนให้เพียงพอ เนื่องจากความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้และการสอบของนักศึกษาผู้สูงอายุ

2.5 สภาพปัญหา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินและการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินและการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลในประเด็นเกี่ยวกับความยากของโจทย์ หรือโจทย์ยาวหรือซับซ้อนต้องใช้เวลาคิดทบทวนนาน เนื่องจากต้องใช้เวลาในการอ่านโจทย์ อีกทั้งข้อจำกัดด้านสายตา และความล้าของสมอง ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนเวลาอ่านโจทย์หรือเนื้อหาที่ทำข้อสอบ อีกทั้งเนื้อหาที่อ่านเพื่อเข้าสู่กระบวนการวัดและประเมินผลหรือการสอบนั้นมีเนื้อหาจำนวนมากและหลายหน่วยต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและมีความพร้อมในการสอบจึงจะสามารถมีโอกาสทำข้อสอบได้ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายหลายคนที่ประสบความสำเร็จในการสอบจะพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่านและบางคนต้องอ่านซ้ำหลายรอบถึงจะเข้าใจ หรือใช้วิธีการจดสรุปเนื้อหาสำคัญของแต่ละวิชาและแต่ละหน่วย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาการทำข้อสอบอัตนัยที่หลายคนทำข้อสอบไม่ทัน โดยเฉพาะวิชาทางด้านกฎหมายซึ่งต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่อ่าน อีกทั้งต้องพยายามจดจำมาตราทางกฎหมายประกอบการเขียนตอบอัตนัย จึงทำให้เกิดความล้าของสมองและสภาพร่างกายรวมทั้งการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยทำได้ช้าลง ส่งผลให้การทำข้อสอบอัตนัยไม่ทัน และปัญหาทำข้อสอบไม่ได้ เนื่องจากลืมเนื้อหาที่อ่าน เป็นต้น

2.6 การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL) เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใดด้วยการทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน หรือกิจกรรมท้ายเรื่อง

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นด้านการประเมินขณะเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความเข้าใจของตนเองด้วยการทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละชุดวิชา หรือแบบฝึกปฏิบัติชุดวิชา มีกิจกรรมและแนวตอบกิจกรรม และตัวอย่างคำถามคำตอบอัตนัยท้ายเอกสารการสอนเสริมแต่ละชุดวิชา รวมทั้งเอกสารโสตทัศนชุดวิชาต่างๆ ที่ช่วยสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดสำคัญของแต่ละชุดวิชานั้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 40 คน มีความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบที่ทำให้เกิดประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุเนื่องจากสามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เกิดความเข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการสอบได้ ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลยังมีมุมมองอื่นๆ ที่เป็น

ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไป สำหรับรูปแบบการประเมินขณะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การให้นักศึกษาตรวจสอบตนเองด้วยการทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน ควรวัดในสิ่งเดียวกัน แต่ไม่ควรใช้คำถามหรือโจทย์ และตัวเลือกซ้ำกันหรือเหมือนกัน ซึ่งแบบประเมินตนเองควรมีจำนวนอย่างละ 10 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้แนวทางและมุมมองเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว อีกทั้งจำนวนข้อคำถามการประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน สำหรับแต่ละหน่วยจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาในแต่ละหน่วย การกำหนดสัดส่วนในแบบประเมินตนเอง 10 ข้อ ควรแยกเป็น 6 ข้อที่ใช้วัดเนื้อหาตามตัวอย่าง และอีก 4 ข้อเป็นข้อสอบทำท่าย แบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน ควรมีตัวอย่างคำถามและแนวคำตอบด้วย โดยมีอย่างน้อย 5 ข้อ ในแต่ละชุดวิชาที่มีอัตรา เพื่อเป็นแนวทางทำข้อสอบของนักศึกษาผู้สูงอายุ แบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนบางชุดวิชา เฉลยผิด หรือหลายชุดวิชามีการเฉลยที่ขัดแย้งกัน ผู้สอนควรตรวจสอบให้ดีก่อนนำมาใช้ และหากพบว่ามีเฉลยผิดควรแจ้งให้นักศึกษาทราบ ไม่เช่นนั้นผู้เรียนจะเข้าใจเนื้อหาผิดตามการเฉลยผิดนั้น ควรออกข้อสอบหรือแบบฝึกหัดที่ไม่ยาก เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่พลิกแพลง การประเมินขณะเรียนรู้อยู่ในปัจจุบันดีแล้ว แต่ควรเพิ่มจำนวนข้อให้มากขึ้น เพื่อครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญ และให้เหมาะสมกับแต่ละหน่วย ผู้สูงอายุจะเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม (Prior Knowledge) ร่วมกับเนื้อหาในบทเรียน และดังนั้นในการวัดประเมินผู้สูงอายุควรพิจารณาการประมวลผลเป็นแนวคิดของตนเอง เพื่อนำไปปรับใช้กับกิจกรรมหรือการดำเนินชีวิต ไม่ควรมุ่งที่ผลการเรียนรู้ตามหลักวิชามากนัก สำหรับชุดวิชาทางด้านภาษาและการสื่อสาร การทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งการฟังซีดีบ่อยๆ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมาก การเรียนรู้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์คือเอกสารประกอบการสอนและแบบประเมินก่อนเรียนหลังเรียนเพื่อให้นักศึกษาผู้สูงอายุได้อ่านสาระของชุดวิชาด้วยตนเอง โดยเฉพาะสาขารัฐศาสตร์ในชุดวิชาที่เลือกเรียนเหมาะสมกับผู้สูงอายุแล้ว ชุดวิชาประสบการณ์ไทยคดีศึกษา มีกิจกรรมในชุดวิชาหลายเรื่องที่ทำให้ทำกิจกรรมจริงในชีวิตแล้วให้ตอบซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ สำหรับผู้สูงอายุพ้นวัยทำงาน ผิดกับชุดวิชาอื่นๆ หลายชุดวิชาที่ถามความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

2.7 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นด้านการประเมินเพื่อการเรียนรู้ซึ่งเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดให้ผู้เรียนช่วยทำให้เกิดความคิดรวบยอดหรือเข้าใจเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งการนำความคิดเห็นหรือนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์มาปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 40 คน มีความคิดเห็นว่า จัดกิจกรรมสอนเสริม/เสริมทักษะ

ให้กับนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากนักศึกษามีปัญหาหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระใดๆ ของเอกสารการสอนจะมีความเข้าใจยิ่งขึ้น เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้ปรับปรุงความรู้ความเข้าใจเนื้อหาแต่ละวิชาของตนเอง เพื่อเตรียมตัวสอบปลายภาคต่อไป ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลยังมีมุมมองอื่นๆ ที่เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไปสำหรับรูปแบบการประเมินเพื่อการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

การเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมแบบเก็บคะแนนหรือสอนเสริมแบบเข้มในฐานะนักศึกษา ผู้สูงอายุมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น นอกเหนือจากการอ่านตำราที่ต้องทำความเข้าใจด้วยตนเองแต่ด้วยวัยและความจำกัดอายุจึงจำเป็นต้องได้รับการสอนเสริมหรือทบทวนทำความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น และเอกสารที่ได้รับจากการเข้าเรียนสอนเสริมมีประโยชน์มาก ควรจัดให้มีกิจกรรมสอนเสริมโดยเฉพาะในชุดวิชายาก เช่น คณิตศาสตร์ สถิติ ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น ควรเพิ่มการสอนเสริมในแต่ละจังหวัดถึงแม้บางกรณีนักศึกษาจะมีไม่ถึง 15 คน และควรแจ้งกำหนดการวันเวลาสอนให้นักศึกษาทราบ นอกจากนี้ชุดวิชาทางกฎหมายเป็นชุดวิชาที่ยากเกินกว่าที่จะต้องศึกษาด้วยตนเองต้องเข้าใจแนวคิด การตีความตัวบท มีความซับซ้อน ถ้าได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับอาจารย์ผู้สอนก็จะมีผลดีต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น ควรมีการสอนเสริมชุดวิชาละ 2-3 ครั้งซึ่งจะมีประโยชน์มาก ควรจัดกิจกรรมสอนเสริมที่หลากหลาย เช่น มีเทปให้นักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฟังบรรยายจะเป็นประโยชน์หรือถ่ายทอดสดทาง Facebook Live หรือการสอนเสริมผ่าน Internet หรือ E-Learning หรือโซเชียลมีเดีย เป็นต้น เนื่องจากผู้สูงอายุบางคนมีปัญหาด้านสุขภาพและการเดินทาง ควรมีช่องทางที่สะดวกในการสืบค้นและควรมีช่องทางให้นักศึกษามีโอกาสซักถามหรือถามข้อมูลจากอาจารย์ประจำชุดวิชาโดยตรงบ้าง เช่น ไลน์กลุ่ม หรือจัดเจ้าหน้าที่รับโทรศัพท์รับประเด็นคำถามฝากให้อาจารย์เขียนหรือแจ้งตอบให้นักศึกษาทราบทางใดทางหนึ่ง ควรจัดให้มีกิจกรรมสอนเสริมแบบเก็บคะแนน และกิจกรรมเก็บคะแนนทุกชุดวิชา เพราะสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้นและโอกาสสอบผ่านทุกวิชา ไม่ต้องสอบซ่อม ควรมีการเก็บคะแนนการเข้าชั้นเรียน และทำแบบฝึกหัดเพื่อเป็นคะแนนเก็บไปด้วย ให้ทำกิจกรรมประจำชุดวิชาเพื่อเก็บคะแนนจะได้มีการตื่นตัวให้ทำการบ้านอยู่เสมอและประสบความสำเร็จในการเรียนและควรเพิ่มคะแนนการทำกิจกรรมหรือรายงานต่างๆ จาก 20% เป็น 30% คือเดิม 20:80 เป็น 30:70 ของแต่ละวิชา แต่ถ้าให้สรุปเนื้อหาทั้ง 15 หน่วยจะเขียนตอบไม่ไหว ควรจัดให้มีกิจกรรมสอนเสริมและการฝึกให้ตอบคำถามและมีแนวตอบ พร้อมทั้งสรุปเนื้อหาสั้นๆ เพิ่มเติมไว้ทุกวิชายิ่งดีเพื่อให้นักศึกษามีโอกาสถามคำถามที่ยังสงสัยได้ และควรปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนในชุดวิชาที่สอบ โดยปรับปรุงให้ทันกับความก้าวหน้าของโลก วิทยาการเปลี่ยนแปลงเร็วมากในปัจจุบัน ควรใช้สื่อเป็นช่องทางให้ความรู้เพิ่มขึ้นหลากหลาย ควรจัดให้มีกิจกรรมสอนเสริมถี่ขึ้น เพราะที่ผ่านมาได้รับการสอนเสริมเพียง 1-2 ครั้ง ต่อชุดวิชาเท่านั้น และจัดทุกจังหวัด/อำเภอ เพื่อเป็นการช่วยเหลือกลุ่ม

นักศึกษาผู้สูงอายุที่ต้องเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรม และมีการเก็บคะแนนแต่ละวิชาขณะเรียน 40% และนำไปรวมกับคะแนนสอบปลายภาคอีก 60% ควรมีการจัดศึกษาดูงานจากสถานที่จริงเพื่อเพิ่มพูนทักษะ และปรับแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน เช่น ศูนย์การเรียนรู้เกษตรหรือสหกรณ์และรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ภายนอกอื่นๆ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะวิชาที่ลงทะเบียนเรียนไม่มีการจัดสอนเสริมใดๆ และไม่มีเวลาเข้าไปฟังสอนเสริม ควรมีเทปเสียง ซีดี หรือวิดีโอสรุปเนื้อหาสำคัญของชุดวิชาโดยคณาจารย์ทุกหน่วยวิชา โดยให้อธิบายสาระสำคัญของเนื้อหาโดยละเอียด อาจมีตัวอย่างข้อสอบในครั้งก่อนๆ มาให้ศึกษาแนวทางของชุดวิชานั้น ชุดวิชาที่มีเนื้อหายาก หรือชุดวิชาที่นักศึกษาส่วนใหญ่สอบไม่ผ่าน ควรกำหนดให้มีการสอนเสริมแล้วสอบภาคปฏิบัติเก็บคะแนน 40% ในวันเสาร์-อาทิตย์ และเก็บค่าใช้จ่ายจากนักศึกษาเพิ่มเติมในราคาถูก ในภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะได้รู้จักกับอาจารย์ทุกคนในทุกชุดวิชาของหลักสูตร ควรจัดกิจกรรมสอนเสริม/เสริมทักษะให้กลุ่มนักศึกษาผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้มีโอกาสเข้าสังคม และกิจกรรมรวมกลุ่มเป็นกรณีไป ควรเน้นการสอนเสริมหรือสรุปเนื้อหาที่ศึกษาก่อนสอบ เพราะผู้เรียนเมื่อเข้าฟังสรุปทำให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องได้ดี และควรเพิ่มตัวอย่างหรือกรณีศึกษาทำยบทเพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่านมากยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยควรกำหนดเวลาสอนเสริมทางโทรทัศน์ให้เป็นเวลาที่ถ่ายทอดทางโทรทัศน์เวลา 10.00 น. หรือไม่ควรให้ตีึกมากหรือเข้ามิดเกินไป ศูนย์วิทยบริการและชุมชนสัมพันธ์ มสธ. ส่วนภูมิภาค ควรจัดกิจกรรมอบรม ทิวเข้มเนื้อหา รายวิชา ออกแบบทดสอบประเมินผล ให้นักศึกษาฝึกหัดทำข้อสอบ โดยอาจารย์ผู้สอนควรมีโอกาสได้พบนักศึกษาเพื่อให้คำแนะนำเนื้อหาสำคัญของแต่ละวิชาด้วยตนเอง การได้รับเอกสารการสอนชุดวิชา ส่งผลต่อการเรียนและการสอบ บางชุดวิชาได้รับแจ้งว่ามีการปรับปรุงเอกสารการสอน แล้วส่งตามมาภายหลัง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใกล้สอบ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้ทันก่อนสอบ ก็ต้องเข้าสอบทำให้เวลาในการศึกษาเอกสารการสอนไม่ทันและไม่ครบถ้วนทำให้ไม่พร้อมสอบ การสอนเสริมเป็นรูปแบบบรรยายที่เป็นวิชาการมากเกินไปทำให้ไม่มีการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมควรให้หัวข้อกับผู้เรียนแล้วสามารถค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความรู้และสามารถนำไปปรับใช้ได้ และจะเป็นการดีที่อาจารย์สอนหรือแนะนำว่านักศึกษามีความสนใจมากน้อยระดับใด ขณะที่ถกแถลงเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันการสอนเผชิญหน้าเป็นสิ่งที่ดี ควรมีช่องทางจัดอบรมนักศึกษาผู้สูงอายุหรือกิจกรรมสำหรับนักศึกษาที่สอบไม่ผ่าน (U) เนื่องจากสุขภาพไม่แข็งแรงเท่าที่ควร เช่น ร่างกาย การมองเห็น ความจำเสื่อมต้องอ่านหลายครั้ง เป็นต้น ควรเน้นกิจกรรมมากกว่าวิชาการ อยากรให้มีการทำการบ้านส่งอาจารย์ เช่น ในการใช้ชีวิตประจำวัน การช่วยเหลือสังคม และจิตอาสา เป็นต้น รวมทั้งการทำกิจกรรมด้านอาชีพ การอภิปรายหรือส่งกิจกรรมทดแทนการอ่านหนังสือ และใช้วิธีการเทียบระดับ ปัญหาที่พบอาจารย์ที่ออกข้อสอบไม่ได้ออกแนวเดียวกับอาจารย์ที่สอนเสริมด้วยกัน นักศึกษาที่มาร่วมกิจกรรมเสาร์-อาทิตย์กับอาจารย์ที่ไม่ได้เป็นคนออก

ข้อสอบ จึงทำให้มีจุดเน้นเป็นคนละแนวทางหรือเกิดการหลงประเด็นและสอบไม่ผ่าน (นักศึกษาบางคนสอบต้องลงทะเบียนสอบถึง 6 ครั้งจึงผ่าน) และเมื่อสอบซ่อมด้วยข้อสอบอัตนัยคนละแนวทางกับข้อสอบปกติทำให้สอบไม่ผ่าน

2.8 การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL): เพื่อตัดสินผลหรือระดับความสำเร็จของนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นด้านการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเกี่ยวกับการประเมินเพื่อตัดสินผลสอบ รวมทั้งการนำความรู้และสิ่งที่ได้รับจากศึกษาจนกระทั่งสอบผ่านในชุดวิชาตามหลักสูตรที่ศึกษาไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือในการทำงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 40 คน ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลยังให้เสนอแนะซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไปสำหรับรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามประเด็นด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.8.1 ด้านรูปแบบการประเมินในภาพรวม

ควรมีแผน ก2 (การสอบกลางภาคและปลายภาค) ครอบคลุมชุดวิชาโดยเฉพาะชุดวิชาด้านกฎหมาย เพราะเนื้อหามากเกินไป 15 หน่วย โดยเฉพาะอัตนัย จะออกข้อสอบยากเกินไปสำหรับผู้สูงอายุที่อ่านหนังสือไม่ทัน เช่น ชุดวิชาทางกฎหมายซึ่งมีความยากในการทำความเข้าใจมาตราที่มีจำนวนมาก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายกันคือด้านสุขภาพ เกี่ยวกับความจำ และการใช้สายตานานเกิน 1 ชั่วโมง ความเชื่องช้าของการคิดและการพูด และมีโรคภัยไข้เจ็บประจำทุกคน จะมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินผลนักศึกษาควรมีโอกาสเลือก เช่น กรณีสอบภาคปกติไม่ผ่าน การสอบซ่อมอาจให้เลือกสอบแบบส่งกิจกรรมแทน หรือมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่าเน้นทฤษฎี โดยการลงมือทำแล้วมีคะแนนเก็บ หรือควรมีคะแนนเก็บระหว่างภาคโดยการทำรายงานส่งอย่างน้อย 30% เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่นักศึกษาผู้สูงอายุในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรปรับเกณฑ์การให้คะแนนและตัดเกรดให้เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ เมื่อนักศึกษาลงทะเบียนวิชาเดิมมา 4 ครั้งแล้วสอบไม่ผ่าน ขอให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ การประเมินผลการเรียนรู้ในภาพรวมประเมินผลได้ดีมาก ออกข้อสอบได้ครอบคลุมในเนื้อหาสาระที่สำคัญ รวมทั้งครอบคลุมเอกสารการสอนทั้งหมด แต่ละมีข้อสอบบางข้อโจทย์อาจลงรายละเอียดมากเกินไป การประเมินควรสามารถบอกได้ว่าผู้เรียนนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง โดยเน้นภาคปฏิบัติจริงประกอบ เช่น การนำความรู้ไปใช้กับเกษตรกรในพื้นที่ การแนะนำการเป็นวิทยากร การจัดการฟาร์มหรือศูนย์การเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน ตำบล เป็นต้น จึงเกิดคุณค่าต่อผู้เรียนและบุคคลอื่นที่ทำการเกษตร เนื่องจากเนื้อหาดีมากในการสอบทั้งกลางภาคและปลายภาค ดังนั้นควรมีการแนะนำนักศึกษาในสิ่งที่จะประเมินให้แคบลงในข้อสอบปรนัย เพราะบางบทเนื้อหามีรายละเอียดมาก ข้อสอบมักถามในรายละเอียด เช่น ชุดวิชาไทยศึกษากล่าวว่า รูปปั้นนี้อยู่จังหวัดใด ฯลฯ ซึ่งน่าจะไม่ใช่วิธีการประเมิน

ความเข้าใจเนื้อหา แต่เป็นการวัดความจำชั่วคราว ซึ่งไม่มีประโยชน์เลยที่ออกข้อสอบลักษณะนี้ ควรให้มีการสอบซ่อมมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อตอบสนองความพร้อมของแต่ละบุคคล ควรให้นักศึกษาทำกิจกรรมเพื่อเก็บคะแนนเป็นกรณีพิเศษสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุเพื่อช่วยให้มีโอกาสสอบผ่านได้มากขึ้น เช่น การให้นักศึกษาสรุปเนื้อหาสำคัญของแต่ละหน่วยการเรียน เมื่อสอบปลายภาคแล้ว ควรประกาศผลสอบให้เร็ว เนื่องจากนักศึกษาต้องการทราบผลเพื่อนำไปวางแผนแก้ไขโดยลงทะเบียนสอบซ่อมหรือวางแผนการเรียนในภาคการศึกษาถัดไป และเอกสารชุดวิชาควรส่งให้ถึงนักศึกษาเร็วที่สุด ควรพิจารณาตัดสินผลสอบหรือให้เกรดของกลุ่มนักศึกษาผู้สูงอายุ แยกต่างหากจากนักศึกษาทั่วไปในแต่ละวิชา เพื่อเพิ่มโอกาสสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ

2.8.2 ด้านลักษณะข้อสอบ

สำหรับข้อสอบปรนัย นักศึกษาผู้สูงอายุมีประเด็นเสนอแนะดังต่อไปนี้ ปรับลดความซับซ้อนของโจทย์ลง หรือหลีกเลี่ยงลดคำถามกำกวมยากต่อการตีความ สำหรับคำถามที่มักถามว่า ข้อใดใช่/ไม่ใช่ ในคำตอบที่ปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ทำให้สับสน กระทบต่อเวลาในการทำข้อสอบ ทำข้อสอบไม่ทัน และควรปรับลดความยาวของโจทย์ ควรเป็นข้อสอบปรนัยเป็นแบบ 4 ตัวเลือก ตัวเลือกบางข้อส่วนมากใช้คำตอบ ข้อ 1 และ 2 ถูก หรือข้อ 1 2 และ 3 ถูก อย่างนี้ถือว่าไม่คลุมเครือที่ถาม ควรใช้ให้ครบหรือเปลี่ยนรูปแบบการออกข้อสอบเป็นแบบเติมคำในช่องว่าง หรือการจับคู่เพื่อให้ได้ข้อสอบที่หลากหลายขึ้น ควรปรับระดับความยากง่ายของโจทย์ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เนื่องจากปัญหาด้านความจำอ่านแล้วจะลืมสิ่งที่อ่านผ่านมา อ่านไม่เข้าใจ ทำไม่ทันเวลา ควรใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย หรือปรับลดข้อสอบที่เป็นภาษาที่เป็นทางวิชาการมากเกินไป ข้อสอบควรเน้นการประเมินทักษะด้านความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า เพื่อสร้างความเข้าใจต่อการเรียนรู้ ไม่ควรเป็นข้อสอบที่เน้นความจำ ลักษณะข้อสอบที่ใช้สอบปลายภาค ข้อสอบปรนัยไม่ควรเกิน 100 ข้อ แต่ละข้อสอบไม่ควรยาวเกินไป ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมงการวัดผล การสอบ หากทำข้อสอบถูก 50 ข้อถือว่าสอบผ่าน ปรับลดข้อสอบแบบอัตนัยจำนวน 3 ข้อ เป็น 2 ข้อ (40 คะแนน) และเพื่อเป็นมาตรฐานข้อสอบขอเน้นกฎหมายที่เป็นตัวอย่างตามข้อ 1 (มีประมาณ 7-8 ตัวอย่างหรือมากกว่า เน้นเฉพาะมาตราที่จะออกสอบ ตัวโจทย์หรือคำตอบตามอาจารย์ที่จะออกสอบ เป็นผู้กำหนด (นักศึกษาที่สอบไม่ผ่านจะติดขัดข้อสอบอัตนัยกันมาก คือการท่องจำข้อกำหนดตาม มาตรา ถ้าทำให้การท่องข้อกำหนดแคบลงจะเป็นผลให้การท่องจำข้อกำหนดได้ดียิ่งขึ้น ควรขยายตัวอักษรใหญ่ให้มากกว่าที่เดิม ตัวอักษรควรเข้มมากกว่านี้ หมึกจางไป ควรออกข้อสอบแนวปรนัยให้มากขึ้นและลดข้อสอบอัตนัยให้น้อยลงจะเป็นการดีต่อผู้สูงอายุ ในการสอบวัดผลความรู้ในการออกข้อสอบ โดยข้อสอบอัตนัยเน้นเฉพาะเนื้อหาหลักที่สำคัญซึ่งจะเป็นการบรรเทาความเคร่งเครียดในการตอบข้อสอบเชิงอัตนัยลงไปได้ ข้อสอบอัตนัย ควรอยู่ในเนื้อหาหลักๆ ที่สำคัญ คำถามไม่ซับซ้อนเกินไป เวลาในการสอนควรพอเหมาะกับการตอบ ข้อสอบมากเกินไป ควรพิจารณาเนื้อหาให้พอดี

ข้อสอบอัตนัยจะสอดคล้องกับการศึกษาของผู้สูงอายุ ในกรณีที่นักศึกษาสามารถใช้ประสบการณ์ชีวิต เพื่อตอบคำถามได้เป็นอย่างดี ข้อสอบควรออกในแบบฝึกปฏิบัติชุดวิชาละประมาณ 70 ข้อ หรือมีคำตอบอยู่ในแบบฝึกปฏิบัติหรือมีคำตอบท้ายบทให้มาก เพื่อจะได้ใช้เวลาในการอ่านให้จำได้ การออกข้อสอบ ควรให้นักศึกษาผู้สูงอายุเกิดความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของตนเอง โดยอาจยกสถานการณ์หรือกรณีศึกษาต่างๆ เพื่อให้เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและทำข้อสอบได้ และควรปรับลดเนื้อหาที่ไม่สำคัญลง ควรใช้กระดาษทำข้อสอบสีขาว เนื่องจากกระดาษสีเทาอ่านไม่ค่อยชัด นักศึกษาอายุมาก สายตายาวไป ควรเพิ่มขนาดวง (สำหรับฝนข้อสอบปรนัย) ในกระดาษคำตอบให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

2.8.3 ด้านระยะเวลาและปัญหาการทำข้อสอบ

ข้อสอบอัตนัยทำไม่ทันเวลา เขียนไม่ครบเนื้อหา โดยเฉพาะชุดวิชากฎหมายที่ต้องจำมาตรา และใช้เวลาในการทำข้อสอบและวิเคราะห์นาน อีกทั้งเขียนหนังสือได้ช้าลง เนื่องจากวัยและสายตา เวลาในการสอบซ่อม ภาคการศึกษาที่ 2 อยากให้เพิ่มเวลาทำข้อสอบเหมือนสอบภาคปกติ เพราะทำข้อสอบอัตนัยเขียนไม่ทัน ทำแบบทดสอบนานๆ ร่างกายอ่อนล้า ทำให้ทำข้อสอบได้ไม่มีประสิทธิภาพ และความสามารถในการจำเนือหาน้อย

2.8.4 ด้านเกณฑ์การให้คะแนน/ตัดสินผล

ควรปรับเกรดจาก H-S-U เป็น A, B, C, D, F ที่เป็นมาตรฐานสากล เนื่องจากเกรดแบบ H-S-U เมื่อนำมาเทียบกันจะเกิดช่วงห่างมากเกินไป คือ คะแนน 60-74 เกรด 2.3 คะแนน 75 ได้เกรด 4.0 เช่น คนที่ได้คะแนน 74 คะแนน ก็ได้เกรด 2.3 แต่คนที่ได้ 75 ได้เกรด 4 แต่ห่างจาก 74 แค่ 1 คะแนนถือว่าไม่ยุติธรรม คะแนนห่างกันแค่คะแนนเดียว แต่เกรดต่างกันราวฟ้ากับดิน หรือปรับอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การประเมินผลแบ่งเป็นระดับย่อย A, B+, B, C+, C, D+, D และ F จะทำเกรดค่อนข้างดี (ไม่คิด F) เช่น บางคนได้ 74 คะแนนจาก 100 คะแนน ควรได้ B+ = 3.5 แต่ปัจจุบันเราได้แค่เกรด S = 2.30 เท่านั้น ความจริงขาดแค่ 2 คะแนน จะได้ H หรือ A = 4.00 ถ้าเป็นไปได้ควรรายงานผลเป็นคะแนนให้นักศึกษาทราบด้วย บางครั้งนักศึกษาได้ U หรือ S แต่ไม่รู้ว่าได้กี่คะแนน อาจจะขาดไปเพียง 1-2 คะแนนเท่านั้น หากทราบผลจะได้นำไปปรับปรุงการเรียนของตัวเอง หรือถ้าคะแนนใกล้ H จะได้มีความมานะพยายามมากยิ่งขึ้น วิชาทางด้านกฎหมายควรปรับการออกข้อสอบปรนัยจาก 40 ข้อ เป็น 60 ข้อ (60 คะแนน) ส่วนใหญ่เมื่อดูตำรา 1-2 รอบ จะสามารถทำข้อสอบได้และจะเป็นตัวช่วยได้มากขึ้น นักศึกษาผู้สูงอายุควรได้รับคะแนนบวก (Plus) ตามแต่สมควรที่มหาวิทยาลัยกำหนด อาจบวก 2% หรือ 5% นำไปบวกกับผลสอบแต่ละชุดวิชา เพื่อช่วยให้นักศึกษามีโอกาสสอบผ่านสูงขึ้น เพราะนักศึกษารุ่นนี้ไม่เน้นเอาผลไปประกอบการทำงานมากนัก แต่นำความรู้มาเสริมชีวิตให้ทันสมัยเท่านั้น

2.8.5 ด้านการสอบออนไลน์

ระบบสอบออนไลน์ มีเงื่อนไขมาก เช่น การยืนยันตัวตนมีความยุ่งยาก ขนาดภาพใหญ่เกินไปก็เข้าสู่ระบบไม่ได้ (800*1,100 pixel) การให้นักศึกษาทดสอบระบบแรกๆ มีปัญหา ระบบล่มไม่สามารถเข้าทดสอบหรือเรียนรู้ระบบได้ การสอบทางออนไลน์ในภาคซ่อม 1/2562 ที่ผ่านมา มีข้อกังวลหลายเรื่อง เช่น กลัวสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีปัญหาระหว่างสอบ กังวลเรื่องการเคลื่อนไหวร่างกายจะทำให้กรรมการมองว่าจะเป็นการทุจริต การพัฒนาวิธีการสอบออนไลน์ไม่ควรกำหนดเงื่อนไข (Constraints) ที่ไม่จำเป็นมากจนเกินควร และไม่ใช้หลักการที่แท้จริงในการวัดผล นักศึกษาอาจไม่เข้าใจวิธีการใช้ระบบในตอนแรกๆ กว่าที่เรียนรู้ได้ก็เสียโอกาสไปมาก เช่น การใช้ระบบ Cisco Webex ต้องเข้าก่อนเวลา 30 นาที แต่ในทางปฏิบัติจริงกำหนด Meeting ของระบบต้องเข้าตรงเวลา เข้าก่อนระบบก็ไม่เปิดใช้งานไม่ได้ และระบบการทดสอบออนไลน์ยังไม่สมบูรณ์ มีผลต่อการสอบของนักศึกษา

2.8.6 ด้านสถานที่สอบ/การเดินทางมาสนามสอบ

การจัดสอบในแต่ละสนามสอบควรจัดห้องสอบเช่นเดียวกับห้องสอบสำรอง ไว้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ เช่น โต๊ะ และเก้าอี้แบบผู้ใหญ่ ครัวมีแสงสว่าง พัดลมระบายอากาศเพียงพอ ห้องควรอยู่ชั้นกลางไม่ต้องขึ้นบันไดสูง สถานที่สอบห้องสอบมืดไป แสงสว่างไม่เพียงพอ มองไม่ค่อยเห็น เช่น โรงเรียนปากเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ถ้าเป็นไปได้ควรขยายสถานที่สอบเพิ่มเติมในระดับอำเภอ เช่น ที่โรงเรียนประจำอำเภอ เนื่องจากการเดินทางจะสะดวกมากกว่า โอกาสพลาดมีน้อย โดยเฉพาะการเดินทาง ควรจัดสอบน้อยครั้งเนื่องจากเดินทางลำบาก

2.8.7 ด้านการแจ้งผลสอบ

การแจ้งผลสอบในรูปแบบเอกสารยังส่งช้าควรแจ้งให้นักศึกษาทราบเร็วกว่านี้ ถึงแม้จะแจ้งนักศึกษาให้ตรวจสอบได้ทางคอมพิวเตอร์ แต่นักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สะดวกเนื่องจากพันว้ยในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แล้ว การติดต่อกับสำนักทะเบียนและวัดผลยุ่งยากควรปรับปรุงให้มีคุณภาพ

2.9 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือสอบผ่านแต่ละชุดวิชา

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือสอบผ่านแต่ละชุดวิชาในหลักสูตรต่างๆ ของ มสธ. โดยสอบผ่านตามเงื่อนไขของแต่ละหลักสูตร คือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ และมีแรงจูงใจในการเรียน รวมทั้งมีการวางแผนการเรียนที่ดีว่าแต่ละภาคการศึกษาจะเลือกลงทะเบียนเรียนชุดวิชาใด จำนวนกี่ชุดวิชา การเลือกชุดวิชาที่ลงทะเบียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากแต่ละชุดวิชา มีสภาพธรรมชาติและ

ความยากง่ายแตกต่างกัน จึงต้องศึกษาข้อมูลคำอธิบายรายวิชาเพื่อตรวจว่าชุดวิชานี้มีโอกาที่จะสามารถสอบผ่านหรือไม่ โดยในแต่ละภาคการศึกษาจะเลือกชุดวิชาลงทะเบียนเรียนที่มีทั้งยากและง่ายผสมกัน เนื่องจากหากเลือกชุดวิชาที่ยากทั้งหมดจะมีปัญหาการอ่านหนังสือและหากสอบไม่ผ่านก็จะหมดกำลังใจ นอกจากนี้ในการลงทะเบียนต้องตรวจสอบดูให้ตีว่าตารางสอบของชุดวิชาที่เลือกลงทะเบียนมีชุดวิชาใดซ้ำกัน สอนวันเวลาเดียวกัน เพื่อป้องกันการผิดพลาดในการลงทะเบียนแล้วไม่ได้สอบและเสียเวลาอ่านหนังสือ และเมื่อทราบวันเวลาสอบจะต้องวางแผนตารางเวลาไม่ให้ชนกับกิจกรรมใดๆ เพื่อมุ่งมั่นสำหรับสอบให้สำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นผู้ที่มีเป้าหมายในการเรียนและมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จเป้าหมายทำให้ประสบความสำเร็จในการสอบ มองเห็นคุณค่าและความสามารถของตนเอง และมีความรักที่จะเรียนรู้ จนกระทั่งสามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์ต่อตนเองได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.10 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลว่าในการสอบผ่านอยู่ในระดับดี สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาสำเร็จการศึกษาไปเป็นคนที่มีคุณภาพสมกับปริญญาที่ได้รับ เป็นที่ยอมรับของสังคมถึงความสามารถของบัณฑิตจาก มสธ. และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั่วไป ผลจากการเรียนรู้ในวิชาการต่างๆ ของ มสธ. ในภาพรวมก่อให้เกิดความรู้มากขึ้น ความเข้าใจในวิชาการ สามารถเข้าใจในบทเรียนต่างๆ ได้ดี

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบ การศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.1 สรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อการพัฒนาารูปแบบ

ผลจากการวิจัยโดยดำเนินการเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อเสนอแนวทางการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในวันที่ 24 สิงหาคม 2564 โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 15 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทางไกล จำนวน 5 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน และเชิญบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการนักศึกษาผู้สูงอายุเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในมุมมองของผู้ให้บริการการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาารูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ในวันที่ 10 สิงหาคม 2564 จำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนและวัดผล ได้แก่ ฝ่ายรับนักศึกษา ฝ่ายจัดสอบ ฝ่ายทะเบียนนักศึกษา ศูนย์ข้อมูลทะเบียนและบริการนักศึกษา ศูนย์วิจัยและพัฒนา แบบทดสอบ ศูนย์วิชาการประเมินผล และสำนักวิชาการ สรุปผลการสนทนากลุ่มได้ดังนี้

1. เป้าหมายในการเรียนรู้กับการวัดและประเมินในระบบการศึกษาทางไกล

ผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิชาการรัฐศาสตร์แสดงความคิดเห็นว่าเนื่องจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่จัดการศึกษาด้วยระบบการศึกษาทางไกล รองรับทุกกลุ่มหรือการศึกษาเพื่อ ปวงชน (Education For All) การออกข้อสอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกันแต่วัดนักศึกษาเกือบทั้งหมด ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา เมื่อพิจารณานิยามของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หมายถึง คนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้มีฐานะทางสังคมคือ เป็นผู้เกษียณ ไม่ใช่ผู้ยากไร้ สิ่งที่น่าสนใจคือผู้สูงอายุเป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมในหลายเรื่อง และมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้มากกว่าคนว่างงาน แต่มีปัญหาด้าน **สุขภาพ หรือสุขภาวะ**

สุขภาพ คือ “สุขภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา สุขภาวะ ทั้ง 4 ด้าน เชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการเชื่อมโยงถึงกัน และอยู่ในกันและกัน ปัญญาเป็นศูนย์กลาง ถ้าปราศจากปัญญา สุขภาวะทางกาย ทางจิต และทางสังคมก็เป็นไปไม่ได้ การพัฒนาปัญญาต้อง นำไปสู่การพัฒนา กาย จิต และสังคม การพัฒนากาย จิต และสังคม ต้องนำไปสู่การพัฒนาปัญญาทั้ง 4 ร่วมกัน จึงเกิดสุขภาวะที่สมบูรณ์” (ประเวศ วะสี, 2545)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในฐานะผู้ให้บริการการศึกษา ควรพิจารณาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนักศึกษาเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความเสื่อมถอยตามวัยในหลายด้านโดยเฉพาะด้านร่างกายและสติปัญญา รวมทั้งความจำที่ลดลง ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่มีความถนัดทางเทคโนโลยีสารสนเทศอาจจะมีจำนวนหนึ่ง แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ถนัดทางเทคโนโลยี ดังนั้นถึงแม้จะออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ดีเลิศสำหรับนักศึกษาก็ยังเข้าไม่ถึงนักศึกษาผู้สูงอายุ ดังนั้น ปัญหาสำคัญ คือ การเข้าไม่ถึงระบบการศึกษาทางไกลของ มสธ. จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาผู้สูงอายุเข้าถึงสื่อหลักคือ เอกสารการสอนชุดวิชา ดังนั้นเอกสารการสอนชุดวิชาต้องเป็นสื่อหลักที่ยังคงรักษาคุณภาพและมาตรฐานให้ดียิ่งขึ้น

ในปัจจุบันการศึกษาตามอัธยาศัยจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นิยามการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ คัญภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือ แหล่ง ความรู้อื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

จึงเป็นโอกาสที่สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในการพิจารณาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อรองรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มประชากรที่สูงขึ้น โดยออกแบบหลักสูตรจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ

ดังนั้นเป้าหมายในการศึกษาของนักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงมีเป้าหมายเพื่อต้องการมาเรียนนั้นเกี่ยวกับสุขภาพที่ดีบางประการ โดยเชื่อว่าการเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือช่วยให้เปิดโลกทัศน์ หรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หรือ “การมีชีวิตที่สมบูรณ์” อาจไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับปริญญาตรี แต่เมื่อสมัครเข้ามาเรียนในหลักสูตรปริญญาตรี อาจด้วยความคาดหวังอยากสำเร็จปริญญาตรีหรือบางคนอยากเรียนหลักสูตรระยะสั้นแต่ไม่มีหลักสูตรอื่นให้เลือก ดังนั้นเมื่อเข้าสู่ระบบการวัดและประเมินนักศึกษาผู้สูงอายุด้วยข้อสอบปรนัย 120 ข้อ หรือตามโครงสร้างของหลักสูตรปริญญาตรีเช่นเดียวกันกับนักศึกษาปกติ นั่นถือว่าไม่เป็นธรรมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ หรือกล่าวได้ว่า ควรพิจารณา “การจัดการศึกษาที่มีความยุติธรรมกับกำลังของคน”

ผู้ทรงคุณวุฒิแขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แสดงความคิดเห็นว่าตนเองได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย ให้แก่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ปัจจุบันผู้สูงอายุใน

ประเทศไทยมีร้อยละ 20 หรือมีจำนวน 15 ล้านคน ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีผู้สูงอายุมากขึ้นและเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้จากเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มมีความเชื่อมโยงกันตรงที่ตามรูปแบบการศึกษาทางไกลในศาสตร์ของจิตวิทยาผู้สูงอายุ (Psychology of aging) ซึ่งพบว่า การออกแบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชยังไม่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าเป้าหมายในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) แต่รูปแบบการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นการศึกษาจากเอกสารการสอนชุดวิชา การฝึกปฏิบัติ และการไปสอบที่สนามสอบหรือสอบออนไลน์ ซึ่งผู้สูงอายุที่มีความถดถอยในทุกด้านเมื่ออายุครบ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 60-65 ปี สายตาจะเริ่มฝ้าฟาง แต่ยังสามารถอ่านได้ และพอมองเห็น ดังนั้น เนื้อหาและรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่งผลทำให้รูปแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุ ดังนั้นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุควรมีลักษณะดังนี้

1) เป้าหมายการเรียนรู้ของผู้สูงอายุอาจมีความแตกต่างจากนักศึกษาทั่วไป โดยส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อดูแลหรือพัฒนาตนเองได้ หรือเพื่อคลายเหงา หรือเป็นเกียรติประวัติให้แก่ลูกหลาน หรือเรียนเป็นเพื่อนลูก หรือเพื่อความเพลิดเพลินและลดอาการอัลไซเมอร์ ผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้วุฒิการศึกษาหรือวุฒิปริญญาตรีไปเพื่อประกอบอาชีพใดๆ ซึ่งแตกต่างจากวัยอื่น ดังนั้นการออกแบบหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในวิชาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเป็นการเพิ่มทักษะ (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต (life-long learning)

2) เนื้อหาในเอกสารการสอนชุดวิชาหรือสื่อต่างๆ รวมทั้งข้อสอบ ต้องสั้น กระชับ และ
ได้ใจความ หรือมีการสรุปเนื้อหาโดยย่อ

3) ต้องใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ หรือตัวหนา หรือใส่สี เพื่อเน้นใจความสำคัญ

4) นักศึกษาผู้สูงอายุจะเรียนรู้ได้ดีหากเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้น

ประสบการณ์ในชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความหมายมากที่สุดสำหรับผู้สูงอายุ

ดังนั้น รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ด้วยข้อสอบ 120 ข้อ แล้วตัดลิ้นผลสอบว่าสอบผ่านด้วยเกรดต่างๆ หรือสอบตก อาจจะยังไม่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ สำหรับมุมมองของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์อาจจะแตกต่างจากมุมมองของสาขาวิชารัฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาพยาบาลศาสตร์นักศึกษาผู้สูงอายุที่มาเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารทางการพยาบาลมาแล้ว โดยเป้าหมายที่มาเรียนเพื่อนำวุฒิการศึกษามาสนับสนุนการทำงาน เสริมแนวคิด ทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น และอัปเดตตนเอง เป็นต้น ซึ่งอุปสรรคของนักศึกษาผู้สูงอายุคือ ด้านการรับรู้และเข้าถึงการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกล นักศึกษาผู้สูงอายุมีจุดเด่น ด้านประสบการณ์เมื่อมีการอภิปรายหรือทำกิจกรรมกลุ่มจะเป็นคนหลักในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี เพียงแต่การสรุปประเด็นยังไม่ชัดเจน ส่วนนักศึกษาปกติจะสนับสนุน การค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้ดี เมื่อมาเรียนด้วยกันทำให้ชั้นเรียนมีความสมดุลยิ่งขึ้น สำหรับ อาจารย์ผู้สอนในการเตรียมการสอนสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ เนื้อหาต้องสั้นหรือเป็นเนื้อหาแบบย่อ กระชับ และได้ใจความ และตัวอักษรขนาดใหญ่ *สรุปนักศึกษายุ่งอายุโดดเด่นด้านประสบการณ์ แต่ไม่คล่องตัวในการเรียนและเทคโนโลยี* เมื่อมาเรียนออนไลน์ในช่วง COVID-19 มักติดปัญหาการเข้าถึง และการใช้ระบบในช่วงแรกในการเข้าระบบ MS Teams หรือ Module ในการเรียนการสอนของ มสธ. รวมทั้งการนำเสนอผลงาน การแชร์หน้าจอ ซึ่งในช่วงแรกนักศึกษาทำไม่ได้เลย ทำให้ใช้เวลา มาก แต่ก็สามารถปรับตัวได้ อีกทั้งอาจารย์ด้านเทคโนโลยีการศึกษาจะช่วยสนับสนุนได้ดีในการให้ คำแนะนำต่างๆ ทั้งในกลุ่มไลน์ และบางท่านมีลูกหลานในครอบครัวมาช่วยสนับสนุนการเข้าถึง อุปกรณ์

ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายในการเรียนของนักศึกษา ผู้สูงอายุในหลักสูตรปริญญาตรีส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการนำความรู้ไปประกอบอาชีพดังเช่นนักศึกษาวัย เรียนทั่วไป แต่ต้องการเติมเต็มในบางเรื่อง หรือต้องการมีชีวิตที่สมบูรณ์ในวัยเกษียณ ดังนั้น *เมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุเข้ารับการศึกษาตามโครงสร้างของหลักสูตรปริญญาตรี และการวัดและประเมินผล ตามมาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีเช่นเดียวกับนักศึกษาวัยเรียนทั่วไป แต่ด้วยนักศึกษาผู้สูงอายุอยู่ ช่วงวัยที่เสื่อมถอยลงในทุกเรื่อง ย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่า รูปแบบการวัดและประเมินในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษา หากในอนาคตหากมหาวิทยาลัยพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติและ ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุและช่วยให้นักศึกษาผู้สูงอายุมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นหรือ สำเร็จการศึกษาได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้*

สรุปเป้าหมายในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุในช่วงวัยที่เสื่อมถอยลงนั้นผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นว่าผู้สูงอายุมีเป้าหมายในการเรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือต้องการมีสุขภาพะ ที่ดีหลังวัยเกษียณ โดยเป้าหมายในการเรียนรู้อาจแตกต่างจากวัยเรียนทั่วไปที่ต้องการใบปริญญาเพื่อ การประกอบอาชีพหรือเพิ่มทักษะหรือเติมเต็มในการประกอบอาชีพ ดังนั้นเมื่อเข้ามาศึกษาใน หลักสูตรระดับปริญญาแบบเต็มรูปดังเช่นนักศึกษาทั่วไปในระบบการศึกษาทางไกลด้วยเหตุผลบาง

ประการ เช่น หลักสูตรที่ผู้สูงอายุสนใจนั้นเปิดสอนเฉพาะในระดับปริญญาตรี โดยไม่หลักสูตรระยะสั้นอื่นๆ ให้เลือกเรียน เป็นต้น จึงต้องถูกวัดและประเมินผลด้วยระบบเดียวกับนักศึกษาวัยเรียนทั่วไป ย่อมกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ถึงแม้เป้าหมายในการจัดการศึกษาของ มสธ. คือ การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน แต่ยังไม่ได้นำประเด็นด้านความมีอายุหรือผู้สูงอายุ อันเนื่องมาจากความเสื่อมถอยตามวัยของร่างกาย สายตาและการมองเห็น ความจำที่ลดลง มาเป็นข้อพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ จึงทำให้นักศึกษาผู้สูงอายุเกิดปัญหาในการเรียน ขาดการดูแลและให้คำปรึกษา ขาดการเข้าถึงการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ และมีข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในปัจจุบันยังไม่ตอบโจทย์อย่างชัดเจน ดังนั้น ในอนาคต หากมหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญของนักศึกษาผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มทางประชากรที่สูงขึ้นทุกปี จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับมหาวิทยาลัยในการพิจารณาการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับกลุ่มนักศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษาผู้สูงอายุ ว่าควรออกแบบหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินอย่างไรจึงจะสอดคล้องและเหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ เพื่อรองรับนักศึกษาผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป

2. ปัญหาการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาผู้สูงอายุ

ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิชาชีพและสหกรณ์อธิบายถึงการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2533 ในระยะแรกเป็นการสอบ 100% ข้อสอบส่วนใหญ่เป็นข้อสอบปรนัยทั้งหมด ยกเว้นสาขาวิชานิติศาสตร์ บางชุดวิชามีข้อสอบอัตนัย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือนักศึกษาออกกลางคัน (Drop out) ไปจำนวนมาก ในระยะต่อมาเริ่มมีคะแนนกิจกรรม 20% ต่อมา มีแผน ก2 หรือการสอบกลางภาค โดยนักศึกษาอ่านเนื้อหาที่ละเอียดแล้วไปสอบกลางภาค (หน่วยที่ 1-7) และอ่านอีกครั้งหนึ่งแล้วไปสอบปลายภาค (หน่วยที่ 8-15) สามารถช่วยลดปัญหาเรื่องความจำเนื้อหา อันเกิดจากการอ่านเนื้อหาทั้งหมด 15 หน่วยแล้วสอบแล้วสอบปลายภาคเพียงครั้งเดียวได้ ในระดับหนึ่ง ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยปรับระบบบางอย่างให้เหมาะสมและยืดหยุ่นจะเป็นการดีสำหรับนักศึกษา เนื่องจากแต่ละวิชามีเนื้อหา 15 หน่วยหรือบท คิดเป็น 6 หน่วยกิต ซึ่งถือว่าแต่ละชุดวิชามีเนื้อหามากเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยทั่วไปซึ่งมี 3 หน่วยกิต

ในสถานการณ์ปัจจุบันสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือยอดลงทะเบียนของนักศึกษามีไม่ถึงสองหมื่นคน จากประมาณหกถึงเจ็ดหมื่นคน เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้เกิดปัญหาสะสมที่ค้างค้ำมานานคือ การสอบไม่ผ่านในชุดวิชาเดิม ส่วนชุดวิชาใหม่ก็ไม่รู้จะลงทะเบียนชุดวิชาอะไร ซึ่งรูปแบบการวัดและประเมินผลเมื่อก่อนใช้รูปแบบเดียวกันทุกทั้งหมัด เมื่อถึงวันนี้อาจจะต้องปรับให้ยืดหยุ่นยิ่งขึ้น แต่ยังคงรักษามาตรฐานไว้ได้ สิ่งที่น่าสนใจคือ ขณะจำนวนนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาของ

มหาวิทยาลัยมีไม่ถึง 30% อัตราการออกกลางคัน (Drop out) บางปีสูงถึง 40-50% หากมหาวิทยาลัยสามารถยังคงรักษานักศึกษาที่ออกกลางคัน (Drop out) ไว้ได้ คาดว่ามหาวิทยาลัยจะได้เปรียบมากเลย ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การผลิตชุดวิชาไม่ทัน ได้เสนอในสภาวิชาการหลายครั้งแล้วว่าหากใครทำไม่เสร็จควรมีมาตรการลงโทษโดยบอกกันล่วงหน้าก่อน หรือใครทำเสร็จเร็วควรให้ได้รับรางวัล แต่ตอนนี้เราปล่อยไปเรื่อยๆ และยิ่งเข้าไปเรื่อยๆ เป็นปัญหาที่สะสมมาโดยตลอด คนที่ออกกลางคัน (Drop out) มีหลายสาเหตุ ซึ่งสาเหตุหนึ่งคือเรื่องการวัดและประเมินผล เพราะนักศึกษาทำข้อสอบแล้วไม่ผ่าน เมื่อไม่ผ่าน 2-3 ครั้ง นักศึกษาก็เริ่มท้อแท้เบื่อหน่าย และขอลาออก มีนักศึกษาท่านหนึ่งโทรมาขอคำปรึกษา ท่านอายุ 60 ปีกว่าแล้ว ท่านบอกว่าจะถอดใจไม่เรียนต่อดีไหม เพราะว่าไม่รู้จะสอบยังไง หรือสอบไปบางครั้งก็สอบไม่ผ่านจึงเกิดความท้อ นักศึกษาที่สูงวัยมีข้อจำกัดอยู่หลายด้าน โดยเฉพาะความจำที่ลดลง หลายท่านอาจมองในมุมมองเฉพาะผู้ที่ประสบความสำเร็จ เช่น มีผู้สูงอายุท่านหนึ่ง สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาของมหาวิทยาลัย 16 ใบแล้ว ตอนที่มาเรียนสาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ เป็นปริญญาที่ 11 ซึ่งยอมรับว่าท่านมุ่งมั่นมาก สิ่งหนึ่งที่เป็นจุดเด่นของท่าน คือท่านบริหารเวลาดีมาก โดยแบ่งเวลาวันละประมาณ 2 ชั่วโมงที่จะอ่านหนังสือ และท่านก็สอบผ่านตลอด อีกทั้งยังเป็นผู้มีใจรักในการศึกษาหาความรู้ด้วย ซึ่งคนแบบนี้หาได้ยาก จะมีคนสูงวัยแบบนี้สักกี่คนอีกท่านหนึ่งที่เคยสอน อายุ 90 กว่าปี ก็สามารถสำเร็จการศึกษาได้ แต่กว่าจะจบได้ต้องมุ่งมั่นมากเป็นความไฝฝืนของท่านที่อยากได้ปริญญา และลูกของท่านเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และพยายามช่วยคุณพ่อในการเรียนและช่วยติวให้ จนกระทั่งสามารถสอบผ่านได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยากอีกเช่นกัน เมื่อพิจารณาข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ที่น่าสนใจว่าปี 2559 ข้อมูลนักศึกษาตอบแบบสอบถามกลับมาน้อยลงนั้น น่าจะเป็นเพราะนักศึกษากลุ่มนี้ได้ออกกลางคัน (Drop out) ออกไปแล้ว หรือเลิกเรียนไปแล้ว เนื่องจากสอบไม่ผ่าน

นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่มบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการนักศึกษาผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาผู้สูงอายุครั้งนี้ ด้านการให้คำแนะนำและข้อมูลประกอบการลงทะเบียน เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุมีปัญหาการวางแผนการเรียนว่าควรลงทะเบียนชุดวิชาใด ส่วนใหญ่จะเลือกใช้ช่องทางโทรศัพท์ติดต่อสอบถามมายังศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร (STOU one stop service center) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับวิธีการลงทะเบียน การลงทะเบียนสอบซ่อม การเลือกแผนการเรียน เช่น แผน ก1 ก2 และ ก3 ซึ่งไม่เข้าใจว่าหากสอบซ่อมแล้วเมื่อสอบไม่ผ่านจะต้องลงทะเบียนชุดวิชานั้นใหม่ หรือไม่เข้าใจว่าจะเลือกลงทะเบียนชุดวิชาใด หรือเมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุสอบผ่านชุดวิชาสัมฤทธิ์บัตรแล้วต้องการเทียบโอนเข้าหลักสูตรปริญญาตรี จะสอบถามวิธีการเทียบโอนชุดวิชา เพราะเชื่อว่าการได้รับอธิบายจากเจ้าหน้าที่จะเกิดความมั่นใจและถูกต้อง และต้องการคำอธิบายที่เข้าใจง่าย และเป็นขั้นตอน นักศึกษาผู้สูงอายุยังขาดการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ หรือแหล่งเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้น หรือบางท่านขอให้ช่วย

แนะนำวิธีการอ่านหนังสือเพื่อให้สอบผ่าน เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ให้คำแนะนำนักศึกษาดังนี้

1. การลงทะเบียนเรียน แนะนำให้นักศึกษาให้ตรวจสอบจากโครงสร้างหลักสูตรที่นักศึกษาได้ศึกษาอยู่ว่าชุดวิชาที่นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียน จะต้องดูว่าเป็นชุดวิชาที่ห้ามลงทะเบียนเรียนหรือไม่ เป็นชุดวิชาห้ามเลือกเสรีหรือไม่ หากไม่เป็นชุดวิชาดังกล่าวก็สามารถลงทะเบียนได้ และที่สำคัญชุดวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนจะต้องมีในตารางสอบในแต่ละภาคการศึกษา หากลงทะเบียนมาแล้วเป็นชุดวิชาที่ไม่ถูกต้องรับหนังสือไปแล้วมหาวิทยาลัยจะไม่คืนเงินในชุดวิชาที่รับลงทะเบียนไปแล้ว แล้วก็ต้องดูว่าเป็นชุดวิชาที่เคยลงทะเบียนมาก่อนหรือไม่ หากลงทะเบียนเรียนมาแล้วครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ก็จะไม่ต้องสั่งซื้อเอกสารการสอน เว้นแต่ชุดวิชานั้นมีการปรับปรุงชุดวิชาถึงจะต้องชำระค่าเอกสารการสอน

2. การเลือกแผนการเรียน แนะนำให้นักศึกษาที่จะเลือกแผนการศึกษาจะต้องดูว่าถ้านักศึกษาเลือกแผนการศึกษา ก2 จะต้องแจ้งนักศึกษานักศึกษาจะต้องเข้าสอบกลางภาคตามเอกสารการสอน หน่วยที่ 1-7 และจะต้องเข้าสอบปลายภาคตามเอกสารการสอน หน่วยที่ 8-15 และการเลือกแผนการศึกษา ก2 จะต้องวัดผลการเรียนด้วยการสอบด้วยรูปแบบออนไลน์เท่านั้น และนักศึกษาไม่มีสิทธิ์เข้าสอบตามสนามสอบ ถ้านักศึกษาไม่เลือกแผนการศึกษา ก2 มหาวิทยาลัยก็จะจัดสอบให้กับนักศึกษาตามเอกสารการสอน หน่วยที่ 1-15 เหมือนเดิม หรือเรียกแผนการศึกษา ก1 จะต้องวัดผลการเรียนด้วยรูปแบบการสอบแบบออนไลน์ หรือแบบสนามสอบก็ได้แล้วแต่นักศึกษาเลือก

3. กำหนดการสอบ แนะนำนักศึกษาในการกำหนดการสอบหากนักศึกษาลงทะเบียนเรียนแผนการศึกษา ก1 จะสอบด้วยรูปแบบการสอบออนไลน์ และสนามสอบ สำหรับนักศึกษาที่เลือกแผนการศึกษา ก2 จะสอบด้วยรูปแบบการสอบออนไลน์เท่านั้น สำหรับกำหนดการสอบในสถานการณ์ปกติได้แบ่งการสอบออกเป็น 3 แบบดังนี้

3.1 การสอบกลางภาค โดยแบ่งการสอบออกเป็น ดังนี้

3.1.1 การสอบกลางภาคการศึกษาที่ 1 จะสอบในช่วงสัปดาห์สุดท้ายวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ของเดือนพฤศจิกายน

3.1.2 การสอบกลางภาคการศึกษาที่ 2 จะสอบในช่วงสัปดาห์สุดท้ายวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ของเดือนพฤษภาคม

3.2 การสอบปลายภาค โดยแบ่งการสอบออกเป็น ดังนี้

3.2.1 สอบปลายภาคการศึกษาที่ 1 จะสอบในช่วงสัปดาห์สุดท้ายวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ของเดือนมกราคม

3.2.2 สอบปลายภาคการศึกษาที่ 2 จะสอบในช่วงสัปดาห์ที่สามและจะต้องตรงกับวันเฉลิมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ของเดือนกรกฎาคม

3.3 การสอบซ่อม โดยแบ่งการสอบออกเป็น ดังนี้

3.3.1 การสอบซ่อมภาคการศึกษาที่ 1 จะสอบในช่วงสัปดาห์แรกวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ของเดือนพฤษภาคม

3.3.2 การสอบซ่อมภาคการศึกษาที่ 2 และภาคการศึกษาพิเศษ จะสอบในช่วงสัปดาห์แรกวันเสาร์ และวันอาทิตย์ของเดือนพฤศจิกายน

4. การเลือกและเปลี่ยนแปลงสนามสอบ สำหรับนักศึกษาที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สนามสอบประจำจังหวัดที่มีสนามสอบมากกว่า 1 สนามสอบ จะต้องสอบถามนักศึกษาก่อนว่านักศึกษาอาศัยในเขตพื้นที่หรือรหัสไปรษณีย์อะไร เพื่อจะได้จัดสนามสอบให้กับนักศึกษาใกล้กับสถานที่อยู่ของนักศึกษาเพื่อลดเวลาในการเดินทางไปสอบ ณ สนามสอบ การย้ายสนามสอบนักศึกษาจะต้องยื่นคำร้องผ่าน ทาง E-mail ของศูนย์ข้อมูลทะเบียนและบริการนักศึกษา ฝ่ายจัดสอบ ทางไปรษณีย์ ทางโทรสาร ทางไลน์ ทางโทรศัพท์ผ่านศูนย์สารสนเทศ ทาง Facebook ไพฑูริย์ หรือทางกระดานสนทนาของศูนย์ข้อมูล การย้ายสนามสอบมี 2 ประเภท คือ

4.1 การย้ายสนามสอบชั่วคราว ในการสอบไล่ หรือสอบซ่อม คือ นักศึกษาไปทำธุระไปราชการ ไปเยี่ยมญาติ หรืออื่น ๆ ตามที่นักศึกษาแจ้งก็สามารถย้ายสนามสอบชั่วคราวได้ การย้ายสนามสอบชั่วคราวมีอายุการย้ายใน 1 ภาคการสอบเท่านั้น

4.2 การย้ายสนามสอบถาวร ในการสอบไล่ หรือสอบซ่อม คือ นักศึกษาขอเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ย้ายไปบรรจรับราชการ ได้รับเลื่อนตำแหน่งในจังหวัดอื่น และอื่น ๆ ตามที่นักศึกษาแจ้งก็จะทำการย้ายสนามสอบถาวร การย้ายสนามสอบถาวรมีอายุการย้ายทุกภาคการสอบ จนกว่านักศึกษาจะทำการย้ายไปอยู่ที่ใหม่ และนักศึกษาจะต้องทำคำร้องขอย้ายสนามสอบมาอีกครั้ง เพื่อให้จัดสอบได้ถูกต้องตามที่อยู่ของนักศึกษาในปัจจุบัน ทั้งนี้ การเลือกรูปแบบการสอบออนไลน์ นักศึกษาจะต้องเลือกรูปแบบการสอบผ่านทางหน้า เว็บไซต์ ของมหาวิทยาลัยในแต่ละภาคการศึกษาตามระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดเท่านั้น หากไม่ได้เลือกรูปแบบการสอบออนไลน์มหาวิทยาลัยจะจัดให้นักศึกษาสอบ ณ สนามสอบ

การเลือกรูปแบบการสอบ มีนักศึกษาผู้สูงอายุท่านหนึ่ง โทรแนะนำการสอบออนไลน์และให้กำลังใจมหาวิทยาลัยในเรื่องการสอบด้วยรูปแบบการสอบออนไลน์ ซึ่งในครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยเปิดทำการสอบด้วยระบบออนไลน์ ในการสอบซ่อมภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 และพบปัญหาในการเข้าใช้ระบบการสอบบ้าง แต่นักศึกษาก็ไม่ยกเลิกการสอบด้วยรูปแบบนี้ ซึ่งนักศึกษารายนี้เป็นผู้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างดี และนักศึกษาได้ทำการสอบแบบออนไลน์มาโดยตลอดสำหรับการสอบไล่ภาคการศึกษาไล่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้ลงทะเบียนและเลือกรูปแบบการสอบออนไลน์

รอบที่ 1 จำนวน 2 ชุดวิชา เลือกรูปแบบการสอบออนไลน์รอบที่ 2 เนื่องจากนักศึกษาเข้าสอบจำนวนมากทำให้ระบบการสอบมีปัญหาจึงต้องมีการสอบทดแทนใหม่ มหาวิทยาลัยจัดสอบทดแทนให้นักศึกษาสอบ จำนวน 1 ชุดวิชา และอีก 1 ชุดวิชาไม่มีการจัดสอบทดแทนให้เนื่องจากในการสอบคาบที่ 4 ระบบการสอบไม่มีปัญหา

เนื่องจากความจำและความเสื่อมถอยของร่างกายและสมองหรือปัญหาทางด้านสุขภาพทำให้นักศึกษาผู้สูงอายุคิดและเข้าใจเนื้อหาหรือโจทย์ได้ช้าลง ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนและการสอบด้านเวลาในการสอบโดยเฉพาะข้อสอบอัตนัย โดยเฉพาะชุดวิชายาก เช่น สถิติ คณิตศาสตร์ บัญชี และภาษาอังกฤษ ต้องใช้เวลานานกว่านักศึกษากลุ่มอื่นๆ จึงทำให้นักศึกษาผู้สูงอายุเกิดความท้อใจที่จะศึกษาต่อเพราะสอบไม่ผ่านหลายครั้ง ทั้งนี้หากเป็นชุดวิชาที่มีความยาก และการคิดซับซ้อน ควรจัดให้มีการสอนเสริม ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน หรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ก็ตาม เพื่อให้นักศึกษาผู้สูงอายุได้มีโอกาสซักถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ ซึ่งดีกว่าให้ผู้สูงอายุอ่านหนังสือและทำความเข้าใจด้วยตัวเอง ดังนั้นข้อสอบที่จะใช้วัดและประเมินผลควรเป็นประโยคที่ไม่ซับซ้อนมากเกินไปและไม่ควรมีข้อความของประโยคยาวมาก นอกจากนี้พบตัวหนังสือในแบบทดสอบมีขนาดเล็กเกินไปสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ จึงควรขยายขนาดตัวอักษรให้ใหญ่ขึ้น เป็น 18 หรือ 20 พอยต์ ซึ่งต้องใช้แว่นขยายในการทำแบบทดสอบ ส่งผลทำให้นักศึกษาทำข้อสอบช้ากว่าปกติ นอกจากนี้พบปัญหาการเข้าห้องน้ำบ่อย ร่างกายเคลื่อนไหวช้า การฝนกระดาษคำตอบไม่เต็มวงจะต้องสอบห้องสอบชั้นล่าง หรือห้องปฐมพยาบาล เนื่องจากไม่สามารถเดินขึ้นบันไดในชั้นที่สูงได้

นอกจากนี้บุคลากรสังกัดศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบสรุปประเด็นปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาผู้สูงอายุสามารถมองปัญหาได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ปัญหาด้านศักยภาพของนักศึกษาของผู้สูงอายุอันเนื่องมาจากความเสื่อมถอยตามวัย (2) ปัญหาด้านข้อสอบ (ลักษณะของข้อสอบ จำนวนข้อสอบ ระดับความยากง่ายของข้อสอบ) และ (3) ปัญหาด้านวิธีการวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดและประเมินผลโดยวิธีการสอบสนาม (กระดาษ) และโดยวิธีการสอบออนไลน์ (ผ่านระบบ Moodle) รวมถึงเวลาที่ใช้ในการสอบในแต่ละชุดวิชาที่มีความยากง่ายไม่เท่ากัน และทั้งข้อสอบปรนัยล้วน กับข้อสอบปรนัยผสมอัตนัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักทะเบียนและวัดผลแสดงความคิดเห็นว่า เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรและรูปแบบการวัดและประเมินผลที่เฉพาะสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ เนื่องจากข้อสอบส่วนใหญ่เป็นข้อสอบปรนัยที่วัด คือ ความรู้ ความจำ มากเกินไปจะกระทบต่อนักศึกษาสูงอายุที่มีความบกพร่องด้านความจำและความเหนื่อยล้าเมื่ออ่านเนื้อหาหรือโจทย์ยาว และการทำงานของสมองที่ลดลงทำให้การออกข้อสอบโจทย์เชิงซ้อนหรือโจทย์ปฏิเสธซ้อนปฏิเสธที่ทำให้เกิดความสับสนจะกระทบต่อนักศึกษาผู้สูงอายุอันเนื่องจากสภาวะไม่เอื้ออำนวย และเนื่องด้วยลักษณะเฉพาะตัวของ

ผู้สูงอายุที่แตกต่างจากผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีและใช้มาตรฐานการวัดเดียวกับนักศึกษาวัยเรียนทั่วไป จึงเกิดปัญหาสอบไม่ผ่านและเกิดปัญหาการออกกลางคัน (Drop out) ตามมาโดยเฉพาะในชุดวิชายาก เช่น ชุดวิชาด้านคณิตศาสตร์และสถิติ ทั้งที่เป็นวิชาพื้นฐานแต่อาจไม่ใช่ชุดวิชาที่นักศึกษาต้องการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลักสูตรอย่างมาก ภายใต้อัจฉริยภาพนี้หากมีหลักสูตรระยะสั้นเพื่อรองรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุอย่างยิ่ง

ดังนั้นสรุปปัญหาการเรียนรู้อันเนื่องมาจากระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาผู้สูงอายุ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือนักศึกษาออกกลางคัน (Drop out) ไปจำนวนมาก ปัญหาการวัดและประเมินผลที่ยังไม่สอดคล้องกับสภาพจริงหรือสอดคล้องกับธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุที่มีความเสื่อมถอยหลายด้าน ปัญหาการรับรู้และเข้าไม่ถึงระบบการศึกษาทางไกลโดยเฉพาะข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ขาดที่ปรึกษาหรือการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ปัญหาการวัดและประเมินผล เช่น โจทย์ยาก โจทย์ยาว หรือโจทย์เชิงซ้อนที่ทำให้เกิดความสับสนและใช้เวลาคิดทบทวนนาน ทำข้อสอบไม่ได้เนื่องจากลืมเนื้อหาที่อ่าน ทำข้อสอบไม่ทันเวลา ปัญหาการผลิตเอกสารการสอนชุดวิชาไม่ทันทำให้ส่งเอกสารไปยังนักศึกษาล่าช้า ปัญหาการวางแผนการเรียนและลงทะเบียนเรียน ไม่เข้าใจหลักการเรียนและการเตรียมตัวสอบ และปัญหาความเสื่อมถอยของร่างกาย สติปัญญา ความจำ สายตาและการมองเห็นที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ การเคลื่อนไหวช้า รวมทั้งสถานที่นั่งสอบไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุหากมีหลักสูตรระยะสั้นเพื่อรองรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุอย่างยิ่ง

3. รูปแบบการวัดและประเมินสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ

รูปแบบการประเมินการเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาทางไกลที่นักศึกษาผู้สูงอายุเห็นว่ามี ความเหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ คือรูปแบบการประเมินที่ประกอบด้วย การประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน กิจกรรมร่วมเรียนรู้ (มีคะแนนเก็บ) การสอบกลางภาค และสอบปลายภาค ร้อยละ 56.46 แสดงว่าโครงสร้างหลักของรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย (1) การประเมินขณะเรียนรู้ โดยการทำให้แบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน และกิจกรรมทำขลุ่ยเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง (2) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ โดยการสอนเสริม/อบรมเข้มพิเศษชุดวิชา และ (3) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสอบเพื่อตัดสินผลหรือระดับความสำเร็จของนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การประเมินขณะเรียนรู้ (AAL): เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองด้วยการทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน หรือกิจกรรมท้ายเรื่อง

จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 นักศึกษาผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านเอกสารชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.03 ให้ความคิดเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนเกิดจากการทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเล่มเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อหลักสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุคือ เอกสารการสอนชุดวิชา ดังนั้นการรักษาคุณภาพมาตรฐานของเอกสารการสอนชุดวิชาจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเมื่อนักศึกษาให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมท้ายเรื่องหรือแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนในเอกสารการสอนชุดวิชา โดยสำหรับกิจกรรมท้ายเรื่องควรมีคำถามและแนวคำตอบอย่างน้อยอย่างน้อย 5 ข้อ ในแต่ละชุดวิชาที่มีอัตรา เพื่อเป็นแนวทางในการทำข้อสอบสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ สำหรับกรณีแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนที่นักศึกษาเห็นว่าแต่ละหน่วยคุณน้อยเกินไป ควรกำหนดสัดส่วนเนื้อหา 10 ข้อ ควรมี 6 ข้อ ใช้วัดเนื้อหาตามตัวอย่าง และอีก 4 ข้อ เป็นข้อสอบทำทนาย นอกจากนี้ยังพบว่าคำถามในแบบประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และข้อสอบที่ออกมา ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าหากเพิ่มจำนวนข้อของกิจกรรมท้ายเรื่อง หรือแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนโดยเพิ่มจาก 10 ข้อ เป็น 20 ข้อ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและนักศึกษาเห็นตัวอย่างแนวคำถามและคำตอบทำให้เข้าใจนักศึกษาเนื้อหาดีขึ้น และมีแนวทางในการทำข้อสอบในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

สรุปเนื่องจากการทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเล่มเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งเอกสารการสอนชุดวิชาถือเป็นสื่อหลักที่นักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในการใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่จึงเห็นว่าต้องรักษาคุณภาพมาตรฐานของเอกสารการสอนชุดวิชา โดยเฉพาะความถูกต้องของเนื้อหา ความทันสมัยหรือความสอดคล้องกันระหว่างเนื้อหาในเอกสารการสอนชุดวิชากับข้อสอบหรือสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล รวมทั้งสอดคล้องกับแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนและกิจกรรมท้ายเรื่อง โดยควรเป็นแบบประเมินแบบคู่ขนาน คือวัดในวัตถุประสงค์เดียวกันแต่ไม่ควรใช้โจทย์เหมือนกันหรือเลือกซ้ำกันของแต่ละหน่วย หากจำนวนข้อเท่าเดิมควรกำหนดสัดส่วนเนื้อหา 10 ข้อ ควรมี 6 ข้อ ใช้วัดเนื้อหาตามตัวอย่าง และอีก 4 ข้อ เป็นข้อสอบทำทนาย ทั้งนี้ควรปรับเพิ่มจำนวนข้อในแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน โดยเพิ่มจาก 10 ข้อ เป็น 20 ข้อ หรือเพิ่มจำนวนข้อของกิจกรรมท้ายเรื่องโดยเฉพาะชุดวิชาที่ออกข้อสอบอัตราน้อย ควรมีคำถามและแนวคำตอบอย่างน้อยอย่างน้อย 5 ข้อ จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากยิ่งขึ้น รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของเฉลยเนื่องจากมีความสำคัญต่อการตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อหลีกเลี่ยง

ความสับสนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนเมื่อพบเฉลยผิดพลาด ทั้งนี้การได้ทำกิจกรรมมากขึ้นจะมีทำให้นักศึกษาเกิดทักษะและเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น

3.2 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL): เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ให้ไปถึง

จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ซึ่งคะแนนกิจกรรมหรือรายงานต่างๆ รวมถึงกิจกรรมการสอนเสริม การสอนเสริมแบบเก็บคะแนน และอบรมเข้มพิเศษชุดวิชา ถือเป็น การประเมินที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอนหรือ การสอนเสริมเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหา ได้ดียิ่งขึ้น ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคะแนนกิจกรรม การสอนเสริม การสอนเสริมแบบเก็บคะแนน และอบรมเข้มพิเศษชุดวิชา ถือเป็น เรื่องสำคัญซึ่งการจัดกิจกรรมควรให้สาขาวิชาหรือ คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา ร่วมกันประชุมพิจารณากำหนดน้ำหนักคะแนนตามความเหมาะสมโดย เสนอผ่านที่ประชุมสภาวิชาการ โดยมหาวิทยาลัยอาจกำหนดว่าการให้คะแนนกิจกรรมหรือคะแนน เก็บไม่ควรเกินเท่าใด เช่น 40% หรือ 50% หรือ 60% อาจใช้รูปแบบออนไลน์ เช่น อบรมเข้มใน รูปแบบออนไลน์โดยใช้ไลน์กลุ่ม หรือเฟซบุ๊ก เป็นต้น ทั้งนี้กระบวนการสอนเสริมจะต้องมีคุณภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชุดวิชาที่กำหนดไว้โดยปรับให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพ ธรรมชาติของผู้เรียน และสอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ซึ่งกล่าวถึงการวัดและประเมินหากเป็น หลักสูตรปกติที่วิทยาลัยพยาบาลดำเนินการนั้น โดยปกติมีการวัดความรู้ประมาณ 60% และการวัด คะแนนเก็บหรือคะแนนชิ้นงาน/กิจกรรม 40% แต่สำหรับการวัดและประเมินสำหรับนักศึกษา ผู้สูงอายุควรปรับสัดส่วนคะแนนสอบ โดยวัดความรู้ในเนื้อหาให้น้อยลง เป็นร้อยละ 40-50 และ เพิ่มคะแนนเก็บหรือคะแนนชิ้นงาน/กิจกรรม/ทักษะอื่นๆ ที่สะท้อนความสามารถของผู้สูงอายุ เป็นร้อยละ 50-60 และข้อสอบควรเน้นเป็นอัตนัย เนื่องจากข้อสอบอัตนัยผู้สูงอายุสามารถเขียน เชื่อมโยงกับประสบการณ์ และสามารถใช้ทักษะขั้นสูงได้ดี จะช่วยให้ลดปัญหาการออกกลางคัน (Drop out) ลงได้

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพแสดงความคิดเห็นกรณีการฝึกภาคปฏิบัติและ การประเมินผลชุดวิชา 55330 การฝึกปฏิบัติในวัดแผนไทย เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติและประเมินการ กวดจุดแบบราชสำนักและเคลย์ศักดิ์ได้สอบถามอาจารย์ประจำหลักสูตรแพทย์แผนไทยแล้ว ท่านแจ้ง ว่านักศึกษาสามารถเลือกระหว่างการนวดแบบราชสำนักและการนวดแบบเคลย์ศักดิ์ โดยสามารถ ทดแทนกันได้ สำหรับหลักสูตรสาธารณสุขมีการฝึกปฏิบัติหลายอย่าง เช่น ฝึกการรักษาโรคเบื้องต้น

ฝึกการลงชุมชน ฝึกทำงานเป็นทีม และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น ประเด็นคือนักศึกษา ผู้สูงอายุบางท่านหูไม่ดี หรือเทคโนโลยีก็ไม่ถนัด สอบทดแทนก็ทำไม่ไหว ให้ลูกมาช่วยดูแลลูกก็บ่นว่า ทำไม่ระบอบยุ่งยาก ส่งผลทำให้นักศึกษาไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ถึงแม้จะเกิดปัญหาขึ้นกรณีเดียว แต่ทำให้นักศึกษาไม่สำเร็จการศึกษาและมีปัญหาตามมาอีกมาก โดยคณาจารย์ประจำหลักสูตร ได้มีการประชุมกันบ่อยมากเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาผู้สูงอายุรายนี้ ทำให้เกิดการคิดทบทวนว่าเรา ไม่สามารถแยกการสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของนักศึกษาคนนี้ออกจากคนอื่นได้ เนื่องจากเมื่อ เรียนหลักสูตรเดียวกัน ก็ต้องวัดและประเมินด้วยวิธีเดียวกัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและได้มาตรฐาน ที่สุด ทั้งหากยังไม่มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ ควรจะมีการปรับในบาง ประการเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุยิ่งขึ้น เช่น ปรับเพิ่มสัดส่วนของคะแนนเก็บหรือคะแนนฝึกปฏิบัติให้มีสัดส่วนมากขึ้น และปรับคะแนนจากการ สอบให้มีสัดส่วนที่ลดลง เพื่อให้รูปแบบวัดและประเมินมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับสิ่งที่น่าจะเป็น ประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุคือ การเก็บคะแนนระหว่างเรียน ความถูกต้องของเฉลย ความ ถูกต้องของเนื้อหา และเนื้อหาสอดคล้องกับข้อสอบหรือสิ่งที่ต้องการวัด

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันศึกษาศาสตร์แสดงความเห็นว่า ถ้าเป็นหลักสูตรปริญญาตรีอาจจะ นำรูปแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลมาร่วมพิจารณาและปรับให้สอดคล้องกับ สภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากมหาวิทยาลัยจะทำไร จะต้องทำทั้งระบบเนื่องจากทุกอย่างมีระเบียบ มีมาตรฐาน

เช่น แผน ก1 ถ้าเรียนก็มีกิจกรรมเสริม 20 คะแนน ถ้าเป็นผู้สูงอายุ ส่งเป็นคลิปแทนการเขียนงาน
แผน ก3 มาพบปะสอนเสริมเก็บคะแนน สอบปลายภาคก็ปรับตามที่เสนอในสนทนากลุ่ม

สรุปจากข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมแบบ เก็บคะแนน/สอนเสริมแบบเข้ม สามารถช่วยให้นักศึกษาผู้สูงอายุเกิดความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดี ยิ่งขึ้น ช่วยกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ในชุดวิชายาก เช่น สถิติ บัญชี กฎหมายภาษาอังกฤษ และภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น เนื่องจาก บางชุดวิชายากเกินกว่าที่จะศึกษาด้วยตนเอง โดยเฉพาะชุดวิชาทางกฎหมายบางชุดวิชามีข้อสอบ อัดนัย นักศึกษาที่เรียนสาขานิติศาสตร์ในปีแรกมักจะไม่คุ้นชินกับการเขียนตอบอัดนัย ซึ่งมีรูปแบบ การเขียนตอบแตกต่างชุดวิชาอื่น โดยลักษณะข้อสอบแบบฟังธง โดยจะยกกรณีศึกษาหรือสถานการณ์ ขึ้นมา ผู้ตอบต้องปรับหลักกฎหมายให้ถูกต้อง และวินิจฉัยให้ถูกต้อง ซึ่งนักศึกษาต้องเรียนรู้โครงสร้างที่ ถูกต้องในการเขียนตอบ ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมสอนเสริมหรือสอนเสริมแบบเก็บคะแนนจึงช่วย ให้นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนหรือสอบถามข้อสงสัยจากอาจารย์ผู้สอนจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียน ได้ดียิ่งขึ้น โดยฝึกให้ตอบคำถามและมีแนวตอบพร้อมทั้งสรุปเนื้อหาสั้นในแต่ละชุดวิชา ควรจัด กิจกรรมสอนเสริมทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์เนื่องจากผู้สูงอายุบางคนมีปัญหาสุขภาพ และ

การเดินทาง หรือสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในสถานที่จริงได้ ดังนั้น กิจกรรมสอนเสริมหรือสอนเสริมแบบเก็บคะแนนจะประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ การประเมินเพื่อการเรียนรู้โดยการพิจารณาคะแนนเก็บ โดยควรปรับเพิ่มคะแนนกิจกรรม จากเดิมร้อยละ 20 เป็น 30 หรือปรับสัดส่วนคะแนนกิจกรรม:คะแนนสอบ จากเดิม 20:80 เป็น 30:70 ของแต่ละวิชา

เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ ควรมีการปรับในบางประการด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุยิ่งขึ้น เช่น ปรับเพิ่มสัดส่วนของคะแนนเก็บหรือคะแนนฝึกปฏิบัติให้มีสัดส่วนมากขึ้น และปรับคะแนนจากการสอบให้มีสัดส่วนที่ลดลงเพื่อให้รูปแบบการฝึกปฏิบัติหรือวัดและประเมินมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (AOL): เพื่อตัดสินผลหรือระดับความสำเร็จของนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยเฉพาะกลุ่มประชากรนักศึกษาผู้สูงอายุในหลักสูตรปริญญาตรี ซึ่งปัจจุบัน หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลต้องมีความสอดคล้องกันและแยกส่วนออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วไปวัดผลตอนปลายเพียงครั้งเดียวเพื่อตัดสินว่าตกหรือผ่านอาจจะไม่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ดังนั้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีรูปแบบการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาหลายกลุ่มขึ้นที่ไม่ใช่เฉพาะนักศึกษาปกติอย่างเดียว เช่น กลุ่มนักศึกษาอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพหรือผู้พิการทางสายตา เป็นต้น ซึ่งรูปแบบนี้ได้ถูกนำมาใช้เรียบร้อยแล้ว โดยมีการจัดทำแบบทดสอบที่แยกออกจากนักศึกษาปกติ เช่น ในกลุ่มนักศึกษาอาชีพหรือผู้พิการทางสายตา จะช่วยการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติหรือสภาพจริงของผู้เรียนยิ่งขึ้น โดยการปรับลดจำนวนข้อสอบให้เหลือน้อยลง และเพิ่มขนาดตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่มากขึ้น ส่วนนักศึกษาผู้พิการทางสายตา ควรใช้วิธีการให้นักศึกษาอัดเทป โดยการบอกคำตอบและอัดเทป

ดังนั้น การวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยหากเป็นการสอบด้วยข้อสอบปรนัยที่มีจำนวนข้อมากหรือ 120 ข้อ นักศึกษาผู้สูงอายุอาจจะทำได้ลำบาก เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านความจำ สามารถแก้ไขได้โดยการปรับลดจำนวนข้อสอบให้เหลือน้อยลง และเพิ่มขนาดตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่มากขึ้น สำหรับข้อสอบปรนัยผสมอัตนัย โดยเฉพาะสาขานิติศาสตร์ นักศึกษาอาจจะเกิดความเหนื่อยล้า เครียด และคิดช้าลง ส่งผลทำให้เขียนช้า ทั้งที่นักศึกษามีประสบการณ์ในชีวิตสูงมาก โดยเนื้อหาข้อสอบควรเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดประสบการณ์หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการเขียนช้าหรือการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยมากเกินไป สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุที่ไม่ถนัดในการเขียนตอบหรือ

เขียนไม่สะดวก สามารถออกแบบให้ข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ สามารถวัดได้หลายเรื่องหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ถือว่าสอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุ เนื่องจากนักศึกษามีจุดเด่นคือ มีประสบการณ์มาก ควรเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำไปใช้ และประเมินค่า ซึ่งเป็นทักษะขั้นสูงจะเป็นสิ่งดีในการวัดประเมินนักศึกษา นอกจากนี้การแก้ปัญหาการเขียนตอบสามารถใช้วิธีการอัดคลิปหรืออัดเทปคำตอบใช้หลักการเดียวกันกับข้อสอบออบติสติกส์ หรือใช้วิธีการสัมภาษณ์ หรือใช้วิธีอ่านใจทายให้แล้วให้นักศึกษาอ่านคำตอบหรือเล่าคำตอบออกมา ว่าข้อนี้ตอบอย่างไรแทนการเขียนตอบ

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์เห็นว่า ถ้าเป็นหลักสูตรปริญญาตรีอาจจะนำรูปแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลมาร่วมพิจารณาและปรับให้สอดคล้องกับสภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากมหาวิทยาลัยจะปรับเปลี่ยนนโยบายหรือทำสิ่งใด จะต้องทำทั้งระบบเนื่องจากทุกอย่างมีระเบียบแบบแผน มีมาตรฐาน

นอกจากนี้สำนักทะเบียนและวัดผลให้ความเห็นในส่วนของรูปแบบการวัดและประเมินสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ซึ่งยังไม่เคยมีรูปแบบการวัดและประเมินเป็นการเฉพาะสำหรับนักศึกษากลุ่มนี้ โดยเบื้องต้นมีรูปแบบการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาผู้พิการทางสายตา และนักศึกษาออทิสติกส์ ซึ่งเห็นว่ารูปแบบการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุจึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงการรักษาคุณภาพมาตรฐานของการวัดและประเมินผลไว้ด้วย เนื่องจากหลักสูตรที่นักศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาออกไปคือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

สำหรับรูปแบบการวัดและประเมินผลเนื่องจากเราอาจจะปรับหรือขยับอะไรในสเกลใหญ่ๆ ได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องทำให้สอดคล้องกันทั่วประเทศ ทั้งในเรื่องของหลักสูตร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การวัดและประเมินผล เป็นต้น แต่หากมองเห็นสิ่งที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ในเรื่องของการปรับรูปแบบการวัดและประเมินผลให้มีความยืดหยุ่นยิ่งขึ้น ดังที่อาจารย์หลายท่านได้กล่าวไว้ คือ *ปรับลดจำนวนข้อหรือปรับลดข้อสอบวัดความรู้ หรือลดข้อสอบที่เน้นความจำให้น้อยลงเน้นในเรื่องของการวิเคราะห์และการนำไปใช้* เพราะนักศึกษาผู้สูงอายุเป็นผู้มีประสบการณ์สามารถถ่ายทอดได้ดีหากเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตน และในเรื่องของการหารูปแบบโดยหาจุดร่วมและปรับรูปแบบมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และหาจุดตรงกลางร่วมกันให้ได้

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์เห็นว่า เนื่องจากโดยธรรมชาติของข้อสอบสาขานิติศาสตร์ต้องมีข้อสอบอัตนัย ซึ่งชุดวิชาที่ออกข้อสอบอัตนัยส่งผลทำให้นักศึกษาผู้สูงอายุอาจเกิดความล่าช้าในการทำข้อสอบ แต่ถ้าหากจะลดข้อสอบอัตนัยลงนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยหลายแห่งพยายามไม่ให้มีข้อสอบปรนัยอีกด้วย โดยธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุจะชอบข้อสอบอัตนัยเนื่องจากสามารถประยุกต์ใช้เนื้อหาหรือนำประสบการณ์มา

ประยุกต์ตอบได้ แต่เนื่องจากเหตุผลที่ต้องการลดจำนวนข้อสอบอัตนัยลงอันเกิดจากความเหนื่อยล้าของร่างกายและสมองตามวัย เมื่อเขียนตอบนานจะทำให้ล้าและสามารถเขียนได้ช้าลงจึงส่งผลให้ทำข้อสอบไม่ทันเวลา

ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าสำหรับข้อสอบอัตนัยในสาขาวิชานิติศาสตร์อาจจะดูเหมือนยาก แต่หากมีโอกาสสอนเสริมแบบเผชิญหน้าอาจารย์จะสอน รูปแบบของกฎหมายให้เรียบร้อยก่อนว่าจะตีความอย่างไร ปรับหลักกฎหมายมาใช้อย่างไร และในช่วงบ่ายจะมีการฝึกให้ทำข้อสอบอัตนัยเป็นโจทย์หรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักศึกษาทดลองทำ เนื่องจากหน่วยนั้นเน้นอัตนัย หรือหากมีแนวโน้มว่าเป็นมาตราที่สำคัญก็จะให้นักศึกษาลองฝึกตอบ ซึ่งลักษณะการตอบอัตนัยของสาขาวิชานิติศาสตร์จะเป็นลักษณะข้อสอบแบบฟังธง คือเป็นข้อสอบที่ยกเป็นกรณีศึกษาหรือสถานการณ์ขึ้นมา และต้องปรับหลักกฎหมายให้ถูก หากมีมาตราไหนเกี่ยวข้องบ้างก็นำเอามาตรามาเขียนให้ถูกต้อง ตอบหลักกฎหมาย วินิจฉัยให้ถูกต้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นเอกเทศแตกต่างจากศาสตร์อื่น ซึ่งนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชานิติศาสตร์ในปีแรกถึงแม้จะสำเร็จการศึกษาในศาสตร์อื่นมาก่อน แต่มักจะไม่คุ้นชินกับการเขียนตอบอัตนัยรูปแบบนี้ และจากประสบการณ์การตรวจข้อสอบอัตนัย จะเห็นได้เลยว่าบางคนมีความรู้ในเนื้อหาแต่เขียนข้อสอบไม่รู้โครงสร้างข้อสอบที่ถูกต้อง ว่าควรเขียนอย่างไร จึงทำให้พลาดคะแนนในหลายส่วนไป เช่น เขียนไม่ครบ ลืมหลักกฎหมาย ลืมวินิจฉัย และลืมสรุป เป็นต้น ทั้งนี้สาขาวิชานิติศาสตร์มีแนวทางแก้ไข โดยการจัดทำวารสารสำหรับแนะนำนักศึกษา ซึ่งอธิบายรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย และรวบรวมแนวข้อสอบอัตนัยมาเฉลยให้แต่ละปี ซึ่งถือว่าเป็นช่องทางที่หนึ่งที่สามารถช่วยนักศึกษาได้ แต่ปัจจุบันสถานการณ์ COVID-19 ทำให้นักศึกษาเดินทางมาซื้อวารสารลำบาก อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้หากปรับรูปแบบการทำวารสารนี้เป็นรูปของออนไลน์และโพสต์ขึ้นเว็บไซต์น่าจะเข้าถึงนักศึกษาได้ยิ่งขึ้น

สำหรับการออกข้อสอบปรนัยของสาขาวิชานิติศาสตร์ ถือเป็นข้อสอบที่ยากสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุเนื่องจากต้องใช้ความจำมาก เนื่องจากเป็นการถามพื้นฐานทฤษฎีซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าการสอนที่ดีคือ กิจกรรมร่วมเรียนรู้ (Blended learning) จะเป็นแนวทางที่ดีที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถร่วมเรียนรู้กับอาจารย์โดยอาจเลือกหน่วยที่ยากมาทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเนื้อหาทางกฎหมายที่เป็นเชิงแนวคิดทฤษฎี ซึ่งในแต่ละหน่วยอาจารย์แต่ละท่านออกข้อสอบแบบต่างคนต่างออกแต่เมื่อดูข้อสอบในภาพรวมแล้วข้อสอบปรนัยกลับเป็นข้อสอบที่ยากมากสำหรับนักศึกษา จึงเห็นว่าหากปรับข้อสอบปรนัยให้เป็นลักษณะของการวัดทักษะขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์มากขึ้น หรือเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน แทนที่จะถามความรู้ความจำว่ากรณีนี้โทษเท่าไร หรือใช้มาตราอะไร ซึ่งต้องจำมตรามาก ให้ปรับเปลี่ยนมาถามเชิงวิเคราะห์ หรือเชิงประยุกต์ใช้กึ่งวิเคราะห์คล้ายกับอัตนัย เช่น กรณีนี้ผิดหรือไม่ อย่างไร และมี

ตัวเลือกให้เลือก อาจจะทำให้อาจารย์มีความยุ่งยากในการออกข้อสอบมากขึ้น แต่จะทำให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และได้รับประโยชน์มากขึ้น

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชารัฐศาสตร์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุมาสอบพร้อมกับนักศึกษาปกติ คือ ความจำ สอดคล้องกับผลวิจัยที่ออกมา การให้นักศึกษาอ่านเนื้อหา 15 หน่วย เมื่อทำข้อสอบปรนัยโจทย์ยาวหรือโจทย์เชิงซ้อนจะยากสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ และเมื่อทำข้อสอบอัตนัย 3 ชั่วโมง บางคนอ่านได้หน้าลืมหลับ หรือบางคนสอบตกซ้ำแล้วซ้ำอีก “ถือเป็นการวัดและประเมินผลที่ไม่เหมาะกับช่วงวัยของนักศึกษาผู้สูงอายุ” ควรปรับลดจำนวนข้อให้เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษา นักศึกษาผู้สูงอายุบางคนฝันใจมากที่จะต้องเข้าระบบดิจิทัล หรือการสอบออนไลน์ แต่ถ้านักศึกษามีโอกาสนำประสบการณ์ของเขามาเชื่อมโยงกับการวัดและประเมินผลด้วย จะทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการเรียนรู้ และมีโอกาสสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์แสดงความคิดเห็นด้วยกับผู้ทรงคุณวุฒิสำนักทะเบียนและวัดผลด้านทำอย่างไรให้นักศึกษาผู้สูงอายุเมื่อเข้ารับการศึกษาแล้วมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น โดยปรับรูปแบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องยิ่งขึ้น แต่ยังคงรักษามาตรฐานของหลักสูตรระดับปริญญาตรี หากรูปแบบถูกนำมาใช้ในอนาคต สำนักทะเบียนและวัดผลจะได้เตรียมการด้านข้อสอบให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น *ตัวอักษรต้องใหญ่ หรือปรับลดจำนวนข้อลง* โดยใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลที่มีความสอดคล้องและยืดหยุ่นยิ่งขึ้น หรือ*การดูแลประสานงานสนามสอบ* โดยช่วยอำนวยความสะดวกด้านสถานที่สอบ ไม่ควรจัดที่นั่งสอบที่ชั้น 2 หรือ 3 เนื่องจากผู้สูงอายุบางคนสภาพร่างกายไม่พร้อมและบางคนไม่มีลูกหลานมาคอยดูแล และเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอบสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มักพบปัญหาโตะ แก้อี้ มีขนาดเล็กหรือคับแคบเกินไป สำหรับผู้สูงอายุที่ขนาดร่างกายใหญ่จะนั่งไม่สะดวก

สรุปนักศึกษาผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มที่มีความเสื่อมถอยตามวัยในทุกด้าน โดยเฉพาะสิ่งสำคัญต่อการเรียน คือความจำ และสมอง แต่เมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุสมัครเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีและต้องสำเร็จการศึกษาออกไปด้วยวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนั้นการออกแบบการวัดและประเมินผลยังคงรักษาคุณภาพมาตรฐานของการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยอาจปรับในบางประเด็นเพื่อให้มีความยืดหยุ่นหรือสอดคล้องกับสภาพตามธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุยิ่งขึ้น ดังนี้ ปรับสัดส่วนข้อสอบปรนัยและอัตนัยตามความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสมดุลกับระยะเวลาในการทำข้อสอบของนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยใช้แนวทางเดียวกับรูปแบบการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกลุ่มนักศึกษาออกทิสติกส์ และกลุ่มผู้พิการทางสายตา เป็นต้น ซึ่งมีการจัดทำแบบทดสอบที่แยกออกจากนักศึกษาปกติ ดังนี้

สำหรับข้อสอบปรนัย ควรปรับลดจำนวนข้อสอบลงในสัดส่วนที่เหมาะสม และเพิ่มขนาดตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่มากขึ้น สำหรับการออกข้อสอบปรนัย โดยลดข้อสอบที่เน้นความจำให้น้อยลง หรือหลีกเลี่ยงคำถามที่ลงรายละเอียดหรือวัดความจำมากเกินไป เนื่องจากผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพ ความจำ และการใช้สายตา นานเกิน 1 ชั่วโมง จะมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยปรับเพิ่มข้อสอบวัดความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการนำไปใช้ที่สอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้สูงอายุ โดยหลีกเลี่ยงโจทย์ยาวหรือโจทย์เชิงซ้อนหรือโจทย์ปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุ คือ ควรปรับลดความซับซ้อนหรือความยาวของในโจทย์ลง หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ทำให้สับสน ร้อยละ 65.96 ปรับระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ ร้อยละ 46.81 เป็นต้น สำหรับแนวทางที่จะช่วยนักศึกษาผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ได้ดีโดยการจัดกิจกรรมสอนเสริมหรือกิจกรรมร่วมเรียนรู้ (Blended learning) เป็นแนวทางที่ดี โดยอาจารย์อาจเลือกหน่วยยากเพื่อนำมาสอนและฝึกทำกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ได้ง่ายขึ้น

สำหรับข้อสอบอัตนัย ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าหากทำข้อสอบเป็นเวลานาน นักศึกษาอาจเกิดความเครียด เขียนช้า คิดช้า เนื่องจากความเสื่อมตามวัยของร่างกายและสมอง เมื่อเขียนตอบนาน และสามารถเขียนได้ช้าลงจึงส่งผลให้ทำข้อสอบไม่ทันเวลา ควรออกข้อสอบที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดประสบการณ์หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมถือว่าสอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุ สามารถออกแบบให้ข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ สามารถวัดได้หลายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ควรเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำไปใช้ และประเมินค่า ซึ่งเป็นทักษะขั้นสูงจะเป็นสิ่งดีในการวัดและประเมินนักศึกษาผู้สูงอายุ สำหรับประเด็นที่นักศึกษามีปัญหาการทำข้อสอบอัตนัย อาจปรับข้อสอบอัตนัยให้สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุโดยกำหนดกรณีศึกษาที่เชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้หากนักศึกษาเหนื่อยล้าอันเนื่องจากสภาพร่างกายในการเขียนตอบ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการเขียนช้าควรใช้วิธีการให้นักศึกษาอัดเทปหรืออัดคลิปเสียงเพื่อบันทึกคำตอบแทนการเขียนตอบ หรือแนวทางเพื่อช่วยให้นักศึกษามีทักษะในการทำข้อสอบอัตนัยโดยการจัดกิจกรรมสอนเสริมหรือสอนเสริมแบบเก็บคะแนน หรือสอนเสริมแบบเข้ม เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาซุติวิชามากยิ่งขึ้น และการฝึกให้นักศึกษาทำข้อสอบอัตนัยโดยฝึกทำโจทย์หรือสถานการณ์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเสริมทักษะการทำข้อสอบให้กับนักศึกษาผู้สูงอายุในอันที่จะช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การสอบออนไลน์ในปัจจุบันมีความยุ่งยากในการเข้าใช้ระบบสอบสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุด้านการยืนยันตัวตน สามารถดำเนินการคู่กับออนไลน์เนื่องจากนักศึกษาไม่เท่าเทียมกัน โดยปรับระบบให้ง่ายต่อการใช้งานและมีระบบตรวจจับพฤติกรรมผู้สอบที่สมบูรณ์ และนอกจากนี้สำหรับแนวทางแก้ไข ปัญหาโต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเล็กหรือคับแคบเกินไป แสงสว่างไม่เพียงพอ อากาศ

ไม่ระบายน สำหรับผู้สูงอายุที่ขนาดร่างกายใหญ่จะนั่งไม่สะดวก โดยการจับสอบควรนำเงื่อนไขด้านอายุ ในการพิจารณาจับสอบที่นั่งสอบ ควรให้นักศึกษาผู้สูงอายุสอบชั้นล่างหรือชั้น 1 ของอาคาร

4. การสอนและการสอบรูปแบบออนไลน์

สำหรับการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุซึ่งมีทั้งออนไลน์และออนไลน์ ในระยะหลังมีการสอบออนไลน์ มีสอนเสริมออนไลน์หรือการจัดกิจกรรมทดแทนต่างๆ ส่วนใหญ่ นักศึกษาพบปัญหาการมองหรือโฟกัสหน้าจอเป็นเวลานาน ทำให้เกิดความเครียด อีกทั้งระบบสอบมี ยุ่งยากหรือหลายขั้นตอน เช่น การยืนยันตัวตนโหลดหลายทรัพยากร การถ่ายรูปเพื่ออัปโหลดข้อสอบ อัตโนมัติมีกล้องหรือโทรศัพท์มือถือเอาไว้ถ่ายภาพและอัปโหลดไฟล์ ดังนั้นเทคโนโลยีทำให้นักศึกษา ผู้สูงอายุรู้สึกยุ่งยากในการใช้ระบบสอบออนไลน์ เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุน้อยคนที่มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หากนักศึกษาสามารถทำกิจกรรมการเรียนการสอนและวัดประเมิน แบบออนไลน์ได้ก็ไม่ขัดข้อง แต่ถ้าเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและวัดประเมินแบบออนไลน์ ไม่ได้ก็ไม่ควรฝืนนักศึกษา ควรมีกิจกรรมทดแทนอย่างอื่นให้นักศึกษาทำหรือรูปแบบอื่นๆ ที่ออกแบบ ร่วมกัน ต้องยอมรับและพิจารณาว่าพื้นฐานของคนมีความแตกต่างกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนเสริมในช่วงสถานการณ์ COVID-19 อยากให้ไปดูว่านักศึกษาผู้สูงอายุสามารถเรียนออนไลน์ได้จริงหรือไม่ จากฐานข้อมูลของ สำนักบริการการศึกษา ข้อที่ 4 มีนักศึกษาลงทะเบียนสอนเสริมประมาณ 80,000 คน มีคนวิหรือเข้า เรียนออนไลน์จริงประมาณ 10,000 คน แต่นักศึกษาที่สามารถล็อกอินเข้าระบบสอนเสริมได้มีเพียง 5,200 คน ประมาณ 6% ซึ่งยังไม่ถึง 10% ของนักศึกษาทั้งระบบของมหาวิทยาลัยเลย ดังนั้น ถ้าเรา เลือกรูปแบบออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีประมาณ 6% ของนักศึกษาทั้งหมด ใน 6% นี้ ไม่แน่ใจว่าเป็นนักศึกษาผู้สูงอายุกี่คน ถ้าไปติดตามข้อมูลว่า ภาคการศึกษาที่ 2/2563 มีนักศึกษา ผู้สูงอายุกี่คน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ สำหรับข้อที่ 5 ผลของนักศึกษาที่ลงทะเบียนสอบออนไลน์ที่ มหาวิทยาลัยสอบมาแล้ว 11 ครั้ง ซึ่งมหาวิทยาลัยพยายามอย่างมากที่จะให้นักศึกษา 80,000 คน เข้าสู่ระบบออนไลน์ทั้งหมด แต่ไม่สามารถทำได้ ไม่สามารถรองรับนักศึกษาได้ทั้งหมด เราต้องยอมรับ ความจริงตรงนี้ เพราะว่าคนมีความเหลื่อมล้ำกัน *ทุกคนไม่เท่าเทียมกัน* จึงเป็นปัญหาวามีนักศึกษาเข้ามาสอบออนไลน์ได้ 4,000 กว่าคน ซึ่งใน 40,000 กว่าคนสามารถล็อกอินเข้ามาในระบบได้ทุกคน หรือไม่ และมีนักศึกษาผู้สูงอายุล็อกอินเข้าระบบเท่าไร ถ้าเข้าไม่ได้แสดงว่าเขาอยู่ในระบบ 40,000 คน ตลอดเวลาใช้หรือไม่ และที่สำคัญคือเกณฑ์การตัดสินผลคะแนน ซึ่งต้องกล่าวถึง “พฤติกรรมของผู้สอบ” โดยเฉพาะที่บอกว่าอยู่ที่ไหนก็ได้แล้วมาสอบ โดยที่เราไม่สามารถตรวจสอบพฤติกรรมผู้สอบ จากหน้าตาหรือหน้าจอคอมพิวเตอร์ แต่ในระหว่างการสอบนักศึกษาเปิดหน้าต่างหรือโปรแกรมอื่น เพื่อไปค้นข้อมูลมาตอบหรือไม่ ทำให้มีโอกาสเกิดการทุจริตการสอบได้ กลายเป็นว่า*การสอบออนไลน์*

เป็นการวัดคุณธรรมของคนไปด้วย ถ้าคนดีจริงก็จะทำทุกอย่างด้วยความโปร่งใส แต่จะประกันอย่างไรว่าเขาจะไม่ออกแวกไปเปิดเฉลย หรือไปเปิดอีกหน้าต่างอื่นๆ หรือมีการนำโพยเข้าห้อง ถ้าสอบที่สนามสอบที่มีกรรมการคุมสอบนั้น การวัดและประเมินผลไม่ว่าคนนั้นจะดีหรือเลวอย่างไรก็ทำได้แค่นั้นหรือยากต่อการทุจริต แต่โอกาสที่จะมีการโกงในลักษณะการสอบออนไลน์จะต่ำกว่าหรือสูงกว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาต่อไป ถ้าสอบออนไลน์มีโอกาสทุจริตสูงกว่าดังที่กำลังพูดกันตอนนี้เกรงว่าจะมีผลกระทบในอนาคต เช่น หากสภาวิชาชีพมาร้องเรียนว่าที่สอบออนไลน์วันนั้นสภาวิชาชีพไม่ให้การยอมรับ เพราะว่ามันสามารถทุจริตในการสอบโดยใช้ระบบออนไลน์ได้ ซึ่งข้อถกเถียงที่ค้างถึงจุดที่แย่นี้ เพราะคิดว่าถ้านักศึกษาเก่งคอมพิวเตอร์มีทักษะสูงมากในยุคปัจจุบันหากต้องการรู้คำตอบไม่จำเป็นต้องเปิดหนังสือเลย เช่น กด Google search หรือ Google translate สามารถแปลได้เลย ประมวลกฎหมายอาญาที่ท้องถิ่นหัวแทบระเบิดกลายเป็นว่านักศึกษาสามารถที่จะไปสืบค้นแล้วคัดลอก (copy) และแปะ (paste) สามารถตอบได้อย่างง่ายดาย เป็นต้น ถือเป็นความไม่ยุติธรรมในการสอบ จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจจะไม่เกิดผลตอนนี้แต่อาจจะเกิดผลในอนาคตได้

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนและการสอบออนไลน์ ซึ่งจากฐานข้อมูลพบว่านักศึกษาประมาณ 50-70% ที่ยังไม่พร้อมสอบออนไลน์ ดังนั้นการสอบออนไลน์ควรทำคู่ขนานกับการสอบออนไซต์ แต่ยังไม่ใช้รูปแบบการสอบหลักในขณะนี้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยไม่ละทิ้งเด็ดขาดการเรียนการสอนและการทดสอบในรูปแบบเดิมซึ่งต้องรักษาไว้ ขณะเดียวกันก็คิดรูปแบบออนไลน์ควบคู่ไปด้วย ซึ่งในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้าการออนไลน์อาจจะดีกว่าการสอบในรูปแบบเดิมก็ได้ แต่การสอบออนไลน์นั้น บางคนไม่ชอบเพราะไม่ถนัดหรือไม่พร้อมทางด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นการฝืนใจใช้ระบบออนไลน์ในปัจจุบันนักศึกษามหาวิทยาลัยปิดที่คิดว่าน่าจะมีความพร้อมกว่า มสธ. ยังพบว่านักศึกษามีปัญหาประมาณ 30% ที่ยังไม่พร้อมเรียนออนไลน์ทั้งที่คิดว่าน่าจะไม่มีปัญหา ดังนั้น จึงต้องพลิกวิกฤตเป็นโอกาส โดยยังคงรักษาระบบเดิมไว้ แต่ให้ยืดหยุ่นยิ่งขึ้นในเรื่องของระบบการวัดและประเมินผล และพัฒนาระบบออนไลน์โดยดำเนินการควบคู่กันไป เน้นการใช้แอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน เช่น ไลน์ หรือระบบออนไลน์ที่เป็นมิตรกับคนสูงอายุ

ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนักศึกษายุ่งอายุ ซึ่งถือเป็นกลุ่ม Baby boomer จากผลการศึกษาส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (95.3%) ไลน์ (93.1%) และ Youtube (88.4%) กลุ่มนี้ส่วนใหญ่พบปัญหาโฆษณาออนไลน์ที่มารบกวน (77.8%) ความล่าช้าของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (66.9%) และไม่มั่นใจว่าข้อมูลในอินเทอร์เน็ตเชื่อถือได้ (56.5%) ซึ่งความล่าช้าในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตถือเป็นปัญหาใหญ่สำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะการเชื่อมต่อ WebEx หรือ MS Team หากเชื่อมต่อานจะใช้ Bandwidth หรือต้องใช้ความเร็วใน

การสื่อสารสูง ดังนั้นเมื่อจัดการเรียนการสอนมักจะพบปัญหา ได้แก่ อินเทอร์เน็ตกระตุก เมื่อเข้าใช้งานเป็นเวลานาน มือถือจะร้อนและดับไป เนื่องจากสัญญาณ Wifi หมด ดังนั้น การสอบออนไลน์ ควรพิจารณารูปแบบการวัดและประเมินแบบไม่ประสานเวลาด้วยได้หรือไม่ (ไม่ต้องเข้าสอบออนไลน์พร้อมกัน) โดยไม่ต้องมาประสานเวลาตลอด ซึ่งส่งผลทำให้ใช้ทรัพยากรหรือ Bandwidth อย่างมาก การใช้งานไม่ควรยุ่งยากซับซ้อนมากหรือต้องล็อกอินหลายครั้ง ต้องเปิดซอฟต์แวร์หลายอันหรือหลายเมนูในแอปเดียวกัน จะทำให้ยุ่งยากและเกิดความสับสน ควรนำเอาปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) ไปฝังในระบบเพื่อให้ง่ายต่อผู้ใช้งานมากที่สุด ควรหาซอฟต์แวร์ที่โหลดทรัพยากรน้อยที่สุด หรือเป็นระบบที่เบาเครื่องที่สุด และให้ AI ทำงานเก็บข้อมูลเบื้องหลังให้และสะดวกกับผู้ใช้งาน

สำหรับการสอนออนไลน์ อาจให้นักศึกษาทำกิจกรรมและส่งรูปภาพหรือไฟล์กระดาษคำตอบในระบบได้เลย โดยส่งห้องส่วนตัว (Private) ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เนื่องจากถ้าให้ส่งการบ้านมาทางไลน์กลุ่มจะมีปัญหาเพื่อนในกลุ่มไลน์เห็นข้อมูลทำให้ล็อกกันได้ หรือการตอบของนักศึกษาสามารถอัดคลิปเพื่อตอบ โดยอาจารย์อาจจะตรวจให้คะแนนโดยสร้างเกณฑ์ Rubric หรือเกณฑ์การให้คะแนนต่างๆ ถ้าต้องมีแพลตฟอร์มให้นำไปฝังในไลน์ เช่น ไลน์ OA หรือไลน์@ เนื่องจากอาจารย์สามารถสื่อสารกับผู้เรียนได้ สามารถสร้างแอดมิน (Admin) หลายคนได้ คล้ายกับการบริหารห้องเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชานิติศาสตร์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี หรือค่อนข้างปรับตัวยากในการใช้เทคโนโลยี แต่ไม่เชื่อว่าปรับตัวไม่ได้เลย จึงเห็นว่านักศึกษาผู้สูงอายุยังสามารถใช้ไลน์หรือ facebook ได้ วิธีแก้ไข อาจช่วยเหลือในรูปแบบของ One Stop Service เต็มรูปแบบ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือในหลายๆ ด้านได้ รวมทั้งการเข้าถึงการดูคลิปวิดีโอที่สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจัดทำขึ้น การเข้าถึง MS Teams การสอนออนไลน์ หรือทำเป็นคลิปวิดีโอสั้นๆ อธิบายขั้นตอนที่เข้าใจได้ง่าย และโพสต์ไว้ในเว็บไซต์ เพื่อลดเวลาของเจ้าหน้าที่ในการตอบคำถามเดิมหลายๆ ครั้ง ตัวช่วยนักศึกษาอาจเป็นรูปแบบของการพูดคุยผ่าน Call Center และรูปแบบการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยน่าจะช่วยนักศึกษาผู้สูงอายุได้ค่อนข้างมาก มหาวิทยาลัยมาถึงจุดที่ออนไลน์แล้ว แต่มองว่าออนไลน์เป็นเพียงส่วนเสริมหรือช่องทางหนึ่ง เนื่องจากทุกวันนี้ นักศึกษายังต้องการพบปะกัน ต้องการพูดคุยกับอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ หรือพูดคุยกับเพื่อน ดังนั้น ผู้สูงอายุอยากทำกิจกรรมแบบเผชิญหน้าหรือมาเจอกัน ดังนั้นการได้เจอกันหรือพบปะกันยังเป็นสิ่งจำเป็น และการได้พบปะกันยังเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนร่วมกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชารัฐศาสตร์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบออนไลน์ยังมีข้อจำกัดหลายประการสำหรับผู้สูงอายุ และเป็นข้อจำกัดของมหาวิทยาลัยด้วย เนื่องจากระบบออนไลน์ที่มหาวิทยาลัยยอมรับมีเฉพาะ MS Teams เท่านั้น ส่วนไลน์หรือเฟซบุ๊กยังไม่ยอมรับ จากประสบการณ์

การใช้ระบบไลน์กับนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการปกครอง ท้องที่หรือโครงการกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยให้นักศึกษาเรียนรู้ทางไลน์ เป็นจุดเริ่มต้น แต่พอเรียนแบบ ผสมผสานกันก็ติดขัดด้วยปัญหาหลายประการ เนื่องจากมหาวิทยาลัยระบุให้ใช้เฉพาะ MS Teams เท่านั้น จึงคิดว่าจะทำอย่างไรให้การใช้ระบบง่ายต่อการเรียนรู้ ต้องทำทุกอย่างให้ง่ายที่สุด เมื่อเทคโนโลยีทำให้เกิดความทันสมัย แต่ไม่ควรทำให้เกิดการเข้าถึงยุ่งยากในการใช้งาน ซึ่งจะเป็น ปัญหาอุปสรรคทันที แต่เนื่องจาก Gen หรือช่วงวัยไม่เหมือนกัน ผู้สูงอายุในวันนี้กับผู้สูงอายุในอนาคตอาจจะมีภาพลักษณ์ที่แตกต่างกัน เพราะสมัยใหม่ผู้สูงอายุอาจจะเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี แต่ ปัจจุบันยังไม่ได้ทุกคนต้องหาจุดสมดุลกันให้ได้

สรุป เนื่องจากการสอนหรือสอบออนไลน์ของนักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีปัญหาหลาย ประการ เช่น การมองหรือโฟกัสหน้าจอเป็นเวลานาน ทำให้นักศึกษาเกิดปัญหาสายตาเมื่อยล้าและ ความเครียด นักศึกษาแต่ละคนยังไม่เท่าเทียมกันโดยเฉพาะความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้ง ความยุ่งยากซับซ้อนในการใช้ระบบสอบที่ต้องล็อกอินหลายครั้ง รวมทั้งความสามารถของระบบยัง ข้อจำกัดในการตรวจสอบหรือตรวจจับพฤติกรรมสอบที่อาจส่อทุจริต ซึ่งยังไม่สามารถยืนยันได้ว่า ระบบสอบออนไลน์จะสามารถป้องกันการทุจริตการสอบซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพและ การยอมรับในอนาคตได้ ดังนั้น ในการสอบออนไลน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุควรให้เข้าถึงและใช้ ระบบง่ายที่สุด โดยลดขั้นตอนที่ซับซ้อนทางเทคโนโลยีเพื่อให้นักศึกษาผู้สูงอายุเข้าระบบสอบได้ง่าย และสะดวกยิ่งขึ้น โดยนำเอาปัญญาประดิษฐ์มาช่วยทำให้การใช้งานระบบสอบง่ายและลดขั้นตอนบาง ประการลง และควรมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการใช้ระบบการสอบที่เข้าใจง่าย ควรพิจารณา รูปแบบการวัดและประเมินแบบไม่ประสานเวลาด้วยได้หรือไม่ (ไม่ต้องเข้าสอบออนไลน์พร้อมกันใน เวลาเดียวกัน) รวมทั้งพิจารณาระบบการตรวจจับการทุจริตได้เช่นเดียวกับการสอบที่สนามสอบ และ ควรยอมรับแอปพลิเคชันอื่นๆ เช่น ไลน์ หรือ ไลน์@ เพชบุ๊ก เพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงได้ง่ายและ สะดวกต่อการใช้งาน สิ่งที่สามารถดำเนินการได้ในปัจจุบันคือ ควรจัดสอบออนไลน์คู่ขนานกับ ออนไซต์หรือการสอบที่สนามสอบ ซึ่งในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้าหากระบบสอบออนไลน์พัฒนาได้ดี แล้ว การสอบออนไลน์อาจจะดีกว่าออนไซต์หรือการสอบที่สนามสอบก็ได้ ทั้งนี้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังต้องการสอบถามหรือแลกเปลี่ยนกับอาจารย์ผู้สอบในบางประเด็นที่มีปัญหาได้ ดังนั้น การได้พบปะหรือเจอกันยังเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5. การให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาว่าอยากให้พิจารณาทั้งระบบ ตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่าง เรียน และหลังเรียน โดยก่อนเรียน หลายคนมีความเห็นว่าการสมัครเข้าเรียนค่อนข้างยาก

ระหว่างเรียน ไม่รู้จักเพื่อนร่วมสาขาหรือขาดเครือข่ายหรือเพื่อนที่คอยช่วยเหลือกันก็ไม่มี จะเข้าชมรมนักศึกษาบ้างก็ไม่ต่อเนื่อง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ไม่มีถึงแม้จะเคยจัดเป็นกลุ่มแล้ว และได้เคยโทรไปที่ศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร (STOU One Stop Service Center) โทรด้วยตนเองยังติดต่อไม่ได้เลย แล้วนักศึกษาจะโทรติดได้อย่างไร เรื่องนี้พูดกันมานานแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนา ยิ่งช่วงนี้มหาวิทยาลัยปิดทำการเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 อาจารย์ที่อยู่บ้านมีนักศึกษาโทรมาถามหลายคน ก็ยินดีและพยายามตอบให้นักศึกษา ในช่วงปิดทำการน่าจะคนประจำหน่วยงานละ 1-2 คน เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาที่กำลังติดขัดปัญหาบางประการ

สำหรับสำนักทะเบียนและวัดผลแสดงความเห็นด้วยในประเด็นเรื่องการเมืองที่มีหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุ รวมทั้งการดูแลช่วยนักศึกษาที่ดี ถือเป็นสิ่งสำคัญในการรักษานักศึกษาให้สามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา ซึ่งปัญหาสำคัญที่พบคือ เมื่อนักศึกษาเข้ารับการศึกษาของ มสธ. แล้ว ในระยะหนึ่งต้องออกไป ทั้งคนสูงอายุและผู้พิการเท่าที่ทราบข้อมูลก็ได้ลาออกหรือการออกกลางคัน (Drop out) ไปหลายคน จึงเกิดความสงสัยว่าเราไม่ได้คำนึงถึงคนกลุ่มนี้หรืออย่างไร หรือไม่มีหน่วยงานเฉพาะที่จะดูแลหรืออย่างไร เมื่อมองดูสำนักทะเบียนและวัดผลก็มีอาจารย์อยู่จำนวนมาก หากจะให้บริการกลุ่มที่มีปัญหาหรือความคิดเห็นว่าหากมีโอกาสได้การดูแลเป็นพิเศษกลุ่มนี้บ้าง เนื่องจากเดิมสำนักทะเบียนก็อยากช่วยมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรขึ้น แต่เมื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัยยังติดขัดเรื่องระเบียบรองรับที่หน่วยงานระดับสำนักยังไม่สามารถเปิดหลักสูตรได้เนื่องจากหน่วยงานที่สามารถเปิดหลักสูตรต้องเป็นสาขาวิชาเท่านั้น ถ้ามองถึงโอกาสของคนกลุ่มนี้ที่ยังไม่ได้รับการดูแลและอาจารย์สำนักทะเบียนก็มีจำนวนเพียงพอที่จะเปิดหลักสูตรและช่วยถ่ายทอดและดูแลการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุได้ในส่วนของหลักสูตร และควรมีหน่วยงานที่จะแนะนำ ให้ความช่วยเหลือหรือจัดการคนกลุ่มนี้ได้จะเป็นการดี โดยอาจจะต้องประเมินจำแนกว่าคนกลุ่มนี้มีความสามารถมากน้อยอย่างไร ในเรื่องของคอมพิวเตอร์หรือความรู้ดั้งเดิมที่นักศึกษามีอยู่ แล้วก็จัดกลุ่มหรือแนะนำเขาว่าจะจัดหลักสูตรอย่างไร หลักสูตรใดที่เหมาะสมกับตัวนักศึกษา

นอกจากนี้การช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำนักศึกษาผู้สูงอายุสำหรับบุคลากรสำนักทะเบียนและวัดผลแสดงความเห็นว่านักศึกษาผู้สูงอายุต้องการคำแนะนำและการอธิบายเป็นขั้นตอนสำหรับการสร้างสื่อเพื่อช่วยการเรียนการสอนในแต่ละบทควรมีรูปแบบที่สั้นๆ กระชับ หรือแนะนำขั้นตอนเป็นข้อสรุปสั้นๆ ในแต่ละหน่วย ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้จดจำและทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และควรจัดให้มีการทำกิจกรรมเก็บคะแนนในแต่ละหน่วยเพื่อลดการจดจำของนักศึกษา ควรจัดทำคลิปวิดีโอ หรือ Infographic ที่อธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างละเอียด อาทิ ขั้นตอนการรับสมัคร การลงทะเบียน การเลือกแผนการศึกษา การเลือกรูปแบบการสอบ ฯลฯ สร้างกลุ่มไลน์หรือแหล่งรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลข่าวสารต่างๆ เฉพาะกลุ่มนักศึกษาผู้สูงอายุเท่านั้น

สรุปปัญหาสำคัญด้านการให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักศึกษาคือเมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุเข้ารับการศึกษาระบบการศึกษาทางไกลตามหลักสูตรปริญญาตรี เมื่อศึกษาด้วยตนเอง นักศึกษามีโอกาสน้อยที่จะได้พบปะแลกเปลี่ยนหรือสอบถามปัญหาจากอาจารย์ผู้สอน ดังนั้นเมื่อมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการดูแลให้คำปรึกษานักศึกษาอย่างไม่ทั่วถึงและเพียงพอกับความคิดเห็นของนักศึกษาซึ่งบางคนยังไม่คุ้นเคยกับระบบการศึกษาทางไกลที่ต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อติดปัญหาและขาดที่ปรึกษาหรือขาดเพื่อนร่วมสาขาคอยให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือกัน ทำให้รู้สึกขาดที่พึ่ง หหมดกำลังใจและมักจะพบปัญหาการลาออกหรือการออกกลางคัน (Drop out) ไป ซึ่งมหาวิทยาลัยควรปรับปรุงในประเด็นดังกล่าว โดยเพิ่มช่องทางให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือนักศึกษา เพื่อรักษานักศึกษาให้อยู่ในระบบได้และสำเร็จการศึกษาตามเป้าหมายที่วางไว้

6. อนาคตหลักสูตรสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ

จากปัญหาของนักศึกษาผู้สูงอายุในปัจจุบันที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีแล้วส่วนหนึ่งไม่สามารถสำเร็จได้ตามเป้าหมายและร้องขอให้มีการปรับหลักสูตรระยะสั้น เช่น อนุปริญญา ประกาศนียบัตร เป็นต้น เพื่อนำชุดวิชาที่สอบผ่านแล้วไปเทียบโอนตามโครงสร้างหลักสูตรระยะสั้นนั้นแทน และถือเป็นความสำเร็จในชีวิตชั้นปลายได้อีกอย่างหนึ่ง และเป็นทางเลือกสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในการเลือกเรียนและปรับการเรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพของตน

ดังนั้นหลักสูตรสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในอนาคตที่มีความต้องการหลักสูตรระยะสั้นมากขึ้น และเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุ ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเบื้องต้นมีลักษณะดังนี้

1) เป้าหมายการเรียนรู้ของผู้สูงอายุอาจมีความแตกต่างจากนักศึกษาทั่วไป โดยส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อดูแลหรือพัฒนาตนเองได้ หรือเพื่อคลายเหงา หรือเป็นเกียรติประวัติให้แก่ลูกหลาน หรือเรียนเป็นเพื่อนลูก หรือเพื่อความเพลิดเพลินและลดอาการอัลไซเมอร์ ผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการใช้วุฒิการศึกษาหรือวุฒิปริญญาตรีไปเพื่อประกอบอาชีพใดๆ ซึ่งแตกต่างจากวัยอื่น ดังนั้นการออกแบบหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลควรพิจารณาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในวิชาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเป็นการเพิ่มทักษะ (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต (life-long learning)

2) เนื้อหาในเอกสารการสอนชุดวิชาหรือสื่อต่างๆ รวมทั้งข้อสอบ ต้องสั้น กระชับ และได้ใจความ หรือมีการสรุปเนื้อหาโดยย่อ

3) ต้องใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ หรือตัวหนา หรือใส่สีเพื่อเน้นใจความสำคัญ

4) นักศึกษาผู้สูงอายุจะเรียนรู้ได้ดีหากเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้น ประสบการณ์ในชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความหมายมากที่สุดสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชานิติศาสตร์ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเป้าหมาย การเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ดังนี้

1) เพื่อนำความรู้ไปใช้ประกอบวิชาชีพ เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ เนื่องจากนักศึกษาต้องการ จบนิติศาสตร์บัณฑิตเพื่อเป็นทนายความได้หรือว่าความได้ หรือประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องได้

2) เพื่อเป็นงานอดิเรก เช่น เรียนเป็นเพื่อนลูก เรียนเพื่อป้องกันสมองเสื่อมหรือใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ควรมีหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ หรือหลักสูตรระยะสั้น โดยเน้นสาขาวิชา เกี่ยวกับสุขภาพ และการดูแลตนเองสำหรับผู้สูงอายุ

3) เพื่อช่วยเหลือสังคม เช่น ผู้ใหญ่ กำนัน ผู้นำชุมชนที่มาเรียนเพื่อให้คำปรึกษา เช่น ให้คำปรึกษาทางการเกษตร การใช้ชีวิต หรือรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง เรื่องสังคม การเมือง หรือเรื่องทั่วไป

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชานิติศาสตร์เห็นว่าหากจะพัฒนาหลักสูตรใหม่ขึ้นนั้น ควร พิจารณาให้ครอบคลุมทั้งหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลต้องมี สอดคล้องกัน ซึ่งการวัดและประเมินสำหรับหลักสูตรในอนาคต จะเป็นไปได้หรือไม่ว่าในคะแนนเต็ม 100 คะแนน สามารถแบ่งคะแนนออกเป็นคะแนนประสบการณ์หรือผลงานในอดีต เช่น เป็นวิทยากรทางการเกษตร หรือเป็นปราชญ์ชาวบ้าน โดยมีคะแนนประสบการณ์ 20 คะแนน หาก นักศึกษาไม่มีคะแนนเพิ่มส่วนนี้ก็ยังคงเรียนตามโครงสร้างคะแนนแบบเดิม หรือใครที่มีคะแนน ประสบการณ์สามารถนำมาเพิ่มได้ไม่เกิน 20 คะแนน เช่น เป็นวิทยากรเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง วิทยากรทางการเกษตร หรือสาขาสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข คะแนนส่วนนี้สามารถนำมา เป็นคะแนนเก็บ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานจริงและมีสัมฤทธิ์ผลจริงที่สะท้อนว่าคนอื่นหรือหน่วยงาน เห็นความสำคัญของนักศึกษาจึงเชิญไปเป็นวิทยากร

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชารัฐศาสตร์ให้ข้อเสนอแนะว่าควรใช้แนวทางการมอบปริญญา กิตติมศักดิ์ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและหากมีคุณสมบัติตามเกณฑ์สามารถนำแนวทางนี้มาใช้ กับนักศึกษาผู้สูงอายุ และกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากสิ่งใดจึงทำให้ได้รับปริญญา โดยอาจจะผสมผสานระหว่างการพิจารณาจาก 2 ส่วน คือ พิจารณาจากการลงทะเบียนเรียนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการสัมภาษณ์นักศึกษาในบางสิ่งบางอย่าง และดูแล้วว่าเป็นสิ่งที่จะสามารถทำให้ ชีวิตบั้นปลายของนักศึกษามีความสุขและตอบโจทย์ได้ว่านักศึกษาได้ทำประโยชน์บางอย่างให้กับ มหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ดังนั้น จึงควรมีปริญญา กิตติมศักดิ์ ประเภทผู้สูงอายุหรือดำเนินการบางอย่างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้สูงอายุ

ง่ายขึ้น เป็นการจูงใจให้ผู้สูงอายุมาลงทะเบียนเรียนมากขึ้น ในการทำให้นักศึกษาได้เห็นว่าการใช้ชีวิต
 บั้นปลายเกิดได้ประโยชน์และมีความสุข โดยไม่จำเป็นต้องเข้มงวดเมื่อเทียบกับวัยทำงาน เราอาจจะ
 ต้องออกแบบลักษณะของการให้ปริญญาที่มีความหลากหลาย นักศึกษาผู้สูงอายุมีสิทธิ์ที่จะลงแบบ
 เข้มข้นตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีเลยก็ได้ ทั้งนี้หากนักศึกษาทำไม่ได้ มหาวิทยาลัยควร
 พิจารณาปรับลดเงื่อนไขบางประการลง มหาวิทยาลัยควรมีช่องทางสำหรับการศึกษาที่หลากหลายที่
 เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ ว่าขอรูปแบบใดให้ลงทะเบียนแบบนั้นหรือในระดับที่ง่ายที่สุด เช่น
 ให้นักศึกษาเขียนประวัติส่งมาเมื่อพิจารณาแล้วว่านักศึกษาเชี่ยวชาญเรื่องนี้ มหาวิทยาลัยอาจจะให้
 ปริญญาเกิตติมศักดิ์กับนักศึกษาได้ แม้ว่าจะเป็นรูปแบบหนึ่งที่ยังไม่เคยทำ แต่เป็นโจทย์ท้าทาย โดย
 อาจจะโฟกัสไปในเฉพาะกลุ่มที่สามารถทำได้ ส่วนกลุ่มที่ทำไม่ได้ก็ไม่ควรละเลยเพราะเมื่อพิจารณา
 ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุมีถึง 20% หากมาเป็นลูกค้าของมหาวิทยาลัยแล้วจะมีทางเลือกเพียง
 ทางเลือกเดียวสำหรับนักศึกษาทุกคน ย่อมส่งผลทำให้มีนักศึกษาจำนวนน้อยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนหรือสำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัยควรลดในบางสิ่งที่ซ้ำซ้อนลงและต้องทำให้ง่ายที่สุด

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาศึกษาศาสตร์แสดงความคิดเห็นว่าในปัจจุบันนี้จะต้องกลับมามองว่า
 การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุจะต้องแยกกลุ่มหรือไม่ เนื่องจากผู้สูงอายุในสังคมมีจำนวนมากถึง
 15 ล้านคน ถ้าเราจะให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุจริง ต้องจัดกลุ่มใหม่ โดยมีหลักสูตรเฉพาะสำหรับ
 ผู้สูงอายุ เช่น หลักสูตร การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ สำหรับกลุ่มคนที่จะไปดูแลผู้สูงอายุหรือ
 ผู้สูงอายุที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งต่างจากหลักสูตรด้านพยาบาลที่เน้นการดูแลสุขภาพ โดยเน้นจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ โดยหลักสูตรจะเปิดรับปี 2564 นี้ เป็นหลักสูตรนำร่องเป็น
 หลักสูตรประกาศนียบัตร มี 5 ชุติวิชา โดยมุ่งหวังกลุ่มเป้าหมายให้บุคคลากรต่างๆ เช่น องค์กร
 บริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเหล่านี้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความ
 ถดถอยของวัยผู้สูงอายุ และควรมีหลักสูตรระยะสั้นเฉพาะที่ตอบโจทย์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ
 ออกมาอีก ซึ่งเป็นหลักสูตรไม่นับปริญญาและโดยมีรูปแบบการเรียนการสอนและการวัดและ
 ประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาซึ่งอาจจะแตกต่างจากเดิมเลยก็ได้ ในยุค
 ปัจจุบันเราแยกไม่ได้แล้วสำหรับการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล

ปัจจุบันนี้มีความเปลี่ยนแปลงไปเกิดขึ้นจากเดิมผู้ที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรีของ
 มสธ. ส่วนใหญ่เป็นบุคคลวัยเรียนหรือวัยทำงาน แต่ขณะนี้ก็มีนักศึกษาผู้สูงอายุและมีแนวโน้มสูงขึ้น
 เราจะมีรูปแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลรูปแบบเดียวไม่ได้แล้ว อาจจะมีช่องทาง
 หลายช่องทางให้นักศึกษาได้เลือก แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดเลยคือการวัดและประเมินผล ณ ปัจจุบัน จะ
 ควบคู่หรือแปรเปลี่ยนไปตามการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้อาจจะกำหนดการศึกษาออกเป็น 3
 ประเด็น ดังนี้ (1) แนวทางสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (2) แนวทางหลักสูตรระยะสั้น อิงเนื้อหาวิชา

หรือหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร เช่น กฎหมายทั่วไป การปกครองท้องถิ่น (3) แนวทางหลักสูตรระยะสั้นไม่อิงเนื้อหาวิชา เช่น การดูแลตนเอง การรักษาสุขภาพ

สำหรับสำนักทะเบียนและวัดผลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรที่เปิดสอนปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นหลักสูตรปริญญาตรี แต่ในอนาคตต่อไปอาจจะมีการมีหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ มากขึ้น หรือหลักสูตรโมดูล่า ซึ่งเป็นช่วงที่มหาวิทยาลัยเริ่มพัฒนาหลักสูตร หรือหลักสูตรเฉพาะอื่นๆ สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุเพื่อให้ได้เรียนตามเป้าหมายที่ต้องการจริงๆ ของนักศึกษากลุ่มนี้ และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันไปด้วย รวมทั้งเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุโดยตรง และจะเป็นประโยชน์กับนักศึกษาผู้สูงอายุด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดสอดคล้องกันทั้งกระบวนการทั้งหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลด้วย ซึ่งการวัดและประเมินผลอาจจะไม่ใช่เพียงการทำข้อสอบปรนัยหรือข้อเขียนเพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นการสัมภาษณ์ก็ได้ รูปแบบการวัดและประเมินผลก็จะสอดคล้องและเป็นประโยชน์กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการให้คำปรึกษาและดูแลนักศึกษาผู้สูงอายุ ทำให้มหาวิทยาลัยได้มีโอกาสขยายกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มผู้สูงอายุได้มากขึ้น สามารถขยายผลเพิ่มเติมได้ชัดเจนขึ้น และเป็นมาตรฐานมากขึ้น

มหาวิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่มีความพร้อมและความต้องการที่จะเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาตรีสำหรับผู้สูงอายุหรือนักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะหรือนักศึกษาทั่วไปอื่นๆ โดยไม่ควรใช้ระเบียบเดิมที่ว่าหน่วยงานที่เป็นสาขาวิชาเท่านั้นที่จะเปิดหลักสูตรได้ เพราะบางหน่วยงาน เช่น สำนักทะเบียนและวัดผล และสำนักเทคโนโลยีการศึกษา ต่างที่มีคณาจารย์จำนวนมาก มีความพร้อม และมีความต้องการที่จะเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรเดิมที่ทางมหาวิทยาลัยมีอยู่ ซึ่งการยึดระเบียบแบบเดิมอาจทำให้มหาวิทยาลัยพลาดโอกาสเพิ่มจำนวนนักศึกษาได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในแง่โอกาส มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดสามารถรับสมัครนักศึกษาได้ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะผู้ที่มีข้อจำกัดบางอย่าง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ออทิสติก ซึ่งจำนวนคนในกลุ่มนี้ก็มีไม่น้อย ถือเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสในการศึกษา เพราะยังไม่ค่อยมีสถาบันการศึกษาที่จะสนใจรับคนกลุ่มนี้เข้าศึกษามากนัก อีกทั้งคนกลุ่มนี้ยังมีกองทุน การสนับสนุนเงินช่วยเหลือจากรัฐ ถ้ามหาวิทยาลัยให้ความช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ จะช่วยสร้างจุดเด่น ชื่อเสียง จำนวนนักศึกษาเพิ่มให้ทางมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี การบังคับใช้ระเบียบต่างๆ เช่น หน่วยงานที่เป็นสาขาวิชาเท่านั้นที่จะเปิดหลักสูตรได้ โดยไม่มีการยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนกฎระเบียบให้ทันสมัยกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเดิมที่มีนักศึกษาจำนวนมากที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ แต่ปัจจุบันเกือบทุกมหาวิทยาลัยประสบกับปัญหาจำนวนนักศึกษาที่ลดลง

การไม่มีหลักสูตรที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มนักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ออทิสติก โดยกลุ่มนี้มักมีความสนใจและความต้องการที่ต่างจากกลุ่มปกติ ตัวอย่างเช่น อาจมีหลักสูตรที่มีหน่วยกิตที่เป็นชั่วโมงเรียน 50% และทำกิจกรรมหรือคะแนนเก็บ 50% ซึ่งจะเหมาะกับ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์และความรู้ความสามารถในระดับหนึ่งแล้ว หรือผู้พิการ/ออทิสติกที่มีความสามารถเฉพาะ จัดหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุที่มีเป้าหมายเพื่อการมีสุขภาพดี มีสัมพันธภาพกับครอบครัวและชุมชนที่ดี และอาจมีหลักสูตรที่เปิดกว้างให้นักศึกษาสามารถจัดวิชาเรียนได้เอง โดยจัดกลุ่มวิชาให้สามารถเลือกได้ตามที่กำหนดไว้ หรือจัดวิชาที่สามารถเรียนร่วมกัน เช่น หน้าที่พลเมือง ภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศ คณิตศาสตร์ สถิติ การวิจัย เป็นต้น ซึ่งก็ไม่ได้เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย แต่กลับเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

การไม่มีหน่วยงานที่ดูแลช่วยเหลือทางด้านการศึกษแก่นักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ออทิสติก ซึ่งไม่ใช่แค่การช่วยเหลือตามสิทธิทั่วไป แต่เป็นการช่วยเหลือในด้านการจัดหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลโดยเฉพาะ เนื่องจากนักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะจะมีความแตกต่างจากนักศึกษากลุ่มปกติ ไม่ว่าจะเป็นสภาพร่างกาย สติปัญญา ประสาทสัมผัส การเคลื่อนไหว จึงไม่ควรใช้หลักสูตรตลอดจนเกณฑ์การวัดและประเมินผลแบบเดียวกับนักศึกษากลุ่มปกติ ไม่ได้เป็นการลดมาตรฐานการศึกษา แต่เป็นการทำให้เหมาะสม เพราะในการดำเนินชีวิตและการทำงานจริงก็เชื่อว่าคนกลุ่มนี้จะต้องมีมาตรฐานเท่าเทียมกับคนปกติ คนกลุ่มนี้ต้องมีการอำนวยความสะดวก (accessibility) ให้โอกาสเพื่อที่จะได้เกิดความเท่าเทียมกับคนปกติ จึงจะเห็นได้ว่านักศึกษากลุ่มนี้สมควรเข้ามาเรียน มสธ. แล้วก็ต้องออกไปโดยไม่สำเร็จการศึกษาจำนวนมาก กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาได้ก็มีเพียงน้อยนิดซึ่งถ้าสำรวจดูให้แน่ชัด จะพบว่ากลุ่มที่สามารถสำเร็จการศึกษาได้จะมีญาติพี่น้องช่วยติวให้

ผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิชานิติศาสตร์แสดงความคิดเห็นว่าหากมหาวิทยาลัยปรับบางหน่วยหรือบางชุดวิชาในรูปแบบสัมฤทธิ์บัตรที่สามารถนำผลมาเทียบโอนเป็นปริญญาตรีได้ก็จะมีประโยชน์สำหรับนักศึกษา แต่ปัญหาที่พบคือ การปรับปรุงหลักสูตร เช่นหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรของสาขาวิชานิติศาสตร์ใช้เนื้อหาเดิมที่ลงทะเบียนเรียน เมื่อนำมาเทียบโอนมีปัญหาในการเข้ากับหลักสูตรใหม่ตามหลักสูตรระดับปริญญาตรีทำให้ไม่สามารถเทียบโอนได้ ซึ่งผู้บริหารสาขาต้องพิจารณาในประเด็นด้านการปรับปรุงหลักสูตร เมื่อปรับปรุงแล้วนักศึกษาที่เคยลงทะเบียนหลักสูตรเดิมไม่สามารถเทียบโอนได้ และทั้งนี้หากมหาวิทยาลัยจะปรับเปลี่ยนอะไรแล้วต้องดำเนินการทั้งระบบ เนื่องมีนักศึกษาจำนวนมากอยู่ทั่วประเทศโดยในเบื้องต้นอาจทดลองกับนักศึกษากลุ่มเล็กๆ หรืออาจทดลองในบางหลักสูตรก่อนหรือนำร่องเป็นกลุ่มๆ ไป เพื่อไม่ให้กระจายมากหากเป็นที่ยอมรับแล้วค่อยประกาศใช้ในทุกหลักสูตร ซึ่งสามารถสรุปเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในอนาคต ได้ดังนี้

1. หลักสูตร

- 1.1 ควรมีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ
- 1.2 นำหลักสูตรที่ให้ปริญญาที่มีอยู่แล้ว มาแบ่งเป็น Module หรือเมื่อผ่านแต่ละชุดวิชาก็สามารถที่จะได้ประกาศนียบัตรของแต่ละชุดวิชา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนแบบสะสมชุดวิชาได้ และมีกำลังใจในการศึกษาต่อ ซึ่งเป็นแนวทางคล้ายกับสัมฤทธิบัตรที่มีอยู่แล้ว

2. การเรียนการสอน

- 2.1 การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุในรูปแบบเผชิญหน้าหรือการมีกิจกรรมประกอบการเรียนน่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาผู้สูงอายุดีขึ้น เนื่องจากจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ หรือสอบถามปัญหากับอาจารย์ผู้สอนได้ดีกว่า
- 2.2 เอกสารประกอบการสอน ถือเป็นสื่อหลักในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรพัฒนาเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของนักศึกษาผู้สูงอายุหรือเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาควรสั้น กระชับ หรือมีการสรุปย่อเนื้อหาสำคัญ ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ หรือตัวหนาเพื่อเน้นสารสำคัญ
- 2.3 การเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีก็เป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุควรได้รับการพัฒนาเพื่อเติมเต็มการเรียนการสอนในระบบทางไกล

3. การวัดและประเมินผล

- 3.1 การทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน หรือการทำกิจกรรมท้ายเรื่อง ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองของนักศึกษาผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาแบบประเมินให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนการสอนและสิ่งที่ต้องการจัดรวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม ตัวเลือก และเฉลยคำตอบ ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้
- 3.2 ควรจะมีคะแนนเก็บในบางชุดวิชา อาทิ คะแนนเก็บจากการที่ผู้สูงอายุได้ใช้ความรู้จากเนื้อหาในชุดวิชานั้นไปเป็นวิทยากรหรือไปช่วยเหลือสังคม ซึ่งผู้สูงอายุอาจได้ทำมาก่อนการลงเรียนในชุดวิชานั้นหรือระหว่างการเรียนรู้ชุดวิชานั้นก็ได้ โดยเป็นทางเลือกของผู้สูงอายุที่จะนำกิจกรรมนั้นมาเทียบเป็นคะแนนแทนการสอบทั้งหมด หรือทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย หรือเพิ่มคะแนนกิจกรรมเพื่อสังคมที่สัมพันธ์กับวิชาที่ศึกษา
- 3.3 ปรับลดความซับซ้อนของโจทย์ให้สอดคล้องกับนักศึกษาผู้สูงอายุ หลีกเลี่ยงคำถามแบบปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ทำให้สับสน ควรปรับลดความยาวของโจทย์ ควรเป็นข้อสอบปรนัยเป็นแบบ 4 ตัวเลือก หรือแบบถูก-ผิด จับคู่ เติมคำในช่องว่าง หรือหากเป็นข้อสอบอัตนัยควรเป็นแบบตอบแบบสั้น หรือแบบยาวที่นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตน โดยปรับลดจำนวน

ข้อสอบปรนัยและข้อสอบแบบอัตนัยให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการทำข้อสอบ ควรปรับระดับความยากง่ายของโจทย์ให้เหมาะสมกับผู้สูงวัย

สาขาวิทยาการจัดการอยู่ระหว่างพิจารณาหลักสูตรใหม่ของสาขา โดยสนใจพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ เนื่องจากโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก สำหรับในแง่หลักสูตร ควรเป็นหลักสูตรสั้นๆ แต่สาขาวิชาต้องรวบรวมให้นักศึกษาเพื่อที่จะสามารถให้นักศึกษาเทียบโอนเป็นปริญญาได้ โดยวิธีเก็บสะสมหน่วยกิตไว้ที่ธนาคารหน่วยกิต จนกระทั่งสามารถเทียบโอนตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีได้ ทั้งนี้หากเป็นไปได้ถ้าแยกเนื้อหาหรือทำหน่วยกิตให้เล็กลง เช่น จาก 6 หน่วยกิต เป็น 3 หน่วยกิต แล้วให้นักศึกษาเลือกเรียน จะทำให้นักศึกษามีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการเลือก แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากด้วยระบบปัจจุบันหลักสูตรของ มสธ. กำหนดไว้ที่ 6 หน่วยกิต สรุปสาขาวิทยาการจัดการมีความเห็นว่าหลักสูตรออนไลน์ควรต้องมี อีกทั้งจะต้องให้ความรู้นักศึกษาในเรื่องของออนไลน์ ข้อสอบเน้นการวิเคราะห์ให้มากขึ้น ลดการท่องจำ ออกเป็นอัตนัยที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ เนื่องจากผู้สูงอายุผ่านประสบการณ์ในชีวิตมามาก หากทฤษฎีสอดคล้องกับกรณีศึกษาที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของเขา จะสามารถวิเคราะห์และเห็นมุมมองได้มากขึ้น ดีกว่าท่องจำ

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์แสดงความคิดเห็นว่าจะสร้างหลักสูตรใหม่ในอนาคตโดยพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องและรองรับนักศึกษาผู้สูงอายุที่ตอบสนองนโยบายของประเทศชาติ คิดว่ามหาวิทยาลัยควรเปิดหลักสูตรประเภทนี้เพื่อรองรับนักศึกษาผู้สูงอายุนอกเหนือจากหลักสูตรปกติทั่วไป คือ ตอบโจทย์ว่าผู้สูงอายุในปัจจุบันเขาต้องการความรู้อะไร ซึ่งอาจจะไม่ใช่สาขาพยาบาลหรือนิติศาสตร์ อาจจะบูรณาการหลักสูตรจากทุกๆ สาขาวิชา ว่านักศึกษาผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้อะไร และสิ่งที่เขาจะเอาไปใช้ประโยชน์ เช่น การพัฒนาตนเอง หรือการดูแลสุขภาพของตนเองหรือสุขภาพของผู้สูงอายุ ที่สามารถตอบโจทย์ระดับชาติได้เลย

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาศาสตร์สุขภาพแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตจะมีการวัดด้วยข้อสอบอัตนัยเพิ่มขึ้นหรือไม่ เป็นสิ่งที่น่าคิดถ้าสามารถทำให้ไม่ต้องกังวลเรื่องของการทุจริตมากนัก สำหรับประเทศญี่ปุ่นนักศึกษาสามารถเก็บหน่วยกิตและสามารถนำไปเทียบโอนในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้ ถือเป็นตัวอย่างที่ดี อีกตัวอย่างหนึ่งมีการจัดหลักสูตรให้นักศึกษาพยายามแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นทีม สุดท้ายนักศึกษาสำเร็จการศึกษาและสามารถทำงานเป็นและมีการจ้างงานต่อเลยซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่ดี ถ้าหากจะให้ให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาไปแล้วทำงานเป็นและได้งานทำด้วยอาจจะส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้จากการทำงานด้วยหรือไม่ เป็นประเด็นที่น่าสนใจ

สรุป เนื่องจากหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลในยุคปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษา โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มทางประชากรที่สูงขึ้น ดังนั้นในอนาคตถือเป็นโอกาสอันดียิ่งหากมหาวิทยาลัยจะพัฒนาหลักสูตรระยะ

สั้นต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุและเป้าหมายในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้สูงอายุปัจจุบัน ซึ่งแต่ละช่วงวัยมีเป้าหมายในการเรียนแตกต่างกันสำหรับเป้าหมายในการเรียนของผู้สูงอายุสรุปได้ดังนี้ 1) เรียนเพื่อประกอบวิชาชีพ เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ นักศึกษาต้องการจบนิติศาสตร์บัณฑิตเพื่อไปว่าความได้ หรือเป็นทนายความได้ หรือประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องได้ 2) เรียนรู้หรือเรียนเป็นงานอดิเรก เช่น เรียนเป็นเพื่อนลูก เรียนเพื่อป้องกันสมองเสื่อมหรือใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 3) เรียนเพื่อช่วยเหลือสังคม เช่น ผู้ใหญ่ กำนัน ผู้นำชุมชนที่มาเรียนเพื่อให้คำปรึกษา เช่น ให้คำปรึกษาทางการเกษตร การใช้ชีวิต หรือรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง เรื่องสังคม การเมือง หรือเรื่องทั่วไป

ดังนั้นหากมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรหรือหลักสูตรประกาศนียบัตร ที่นักศึกษาสามารถสำเร็จได้ในระยะเวลาไม่นานมาก และสามารถเก็บสะสมไว้เพื่อให้อีกโอกาสสำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสามารถนำไปเทียบโอนชุดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีในอนาคตต่อไปได้ รวมทั้งออกแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ

2.2 สรุปรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยได้นำผลเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม ตามข้อ 2.1 และดำเนินการยกร่างรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากนั้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันรูปแบบฯ หรือผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อพิจารณารับรองรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล โดยการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบพิจารณาอิงตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง หลังจากนั้นนำเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งข้อเสนอแนะโดยสรุปดังนี้

1) มาตรฐานด้านความมีประโยชน์ (Utility)

งานวิจัยนี้นับว่าเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาทางไกล ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอย่างยิ่ง เนื่องจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและผู้สูงอายุก็เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษากลุ่มนี้ ทั้งในด้านการวัดและประเมินผลโดยเฉพาะการสอบ และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งหากมหาวิทยาลัยนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักศึกษากลุ่มนี้นับว่าจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง

2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)

งานวิจัยครั้งนี้หากดำเนินการจัดทำรายงานบทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary Report) และบรรจุในแผนการปรับปรุงพัฒนาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติยิ่งทำให้มีความเป็นไปได้ และทำให้เกิดการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety)

สภาพของสังคมในปัจจุบันกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หากมีการส่งเสริมในด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักศึกษาและผู้สูงอายุ ก็นับว่ามีความเหมาะสมที่จะนำข้อค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุงแบบการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับลักษณะหรือสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy)

งานวิจัยนี้มีความถูกต้องตามมาตรฐานการดำเนินการวิจัย อีกทั้งข้อมูลที่ได้มาประกอบในการวิจัยมาจากนักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาผู้สูงอายุที่มีกระบวนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความถูกต้องตามกระบวนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการนักศึกษาผู้สูงอายุ มาร่วมสนทนากลุ่มและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้กระบวนการวัดและประเมินตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาผู้สูงอายุ

โดยสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้นแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอิงตามหลักสูตรปริญญาตรี ดังนั้นโครงสร้างพื้นฐานของรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุยังคงรักษาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีไว้ โดยมีการปรับปรุงแบบในบางประเด็นให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุยิ่งขึ้น เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุมีความถดถอยในทุกด้าน โดยเฉพาะความจำ สมอง และการทำงานของร่างกายที่ซ้าลง เพื่อให้การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน

แนวทางที่ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อรองรับนักศึกษาผู้สูงอายุในอนาคต เนื่องจากแนวโน้มทางประชากรผู้สูงอายุที่สูงขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดียิ่งหากมหาวิทยาลัยจะพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ สำหรับแนวทางในอนาคตควรปรับหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยหลักสูตรควรสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้สูงอายุ ซึ่งต้องการ

หลักสูตรระยะสั้น หรือบูรณาการหลักสูตรเป็นโดยแยกเนื้อหาออกเป็นโมดูลขนาดเล็ก เพื่อการเพิ่มทักษะ (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งนี้สูตรควรมีการบูรณาการเชื่อมโยงกับโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีของ มสธ. เพื่อประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสามารถเทียบโอนหน่วยกิตตามหลักสูตรปริญญาตรีได้

แนวทางที่ 1 รูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุเข้ารับการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังนั้น รูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุยังคงยึดถือคุณภาพมาตรฐานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทั้งนี้ควรพิจารณาปรับให้เหมาะสมและยืดหยุ่นตามสภาพธรรมชาติของผู้เรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันเพื่อการวัดและประเมินการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน โดยเฉพาะนักศึกษาผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษิตหลักสูตรปริญญาตรีด้วยช่วงวัยที่เสื่อมถอยในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญาหรือสมอง ส่งผลทำให้ความสามารถในการจดจำเนื้อหาได้ลดลง คิดช้า เขียนช้า และด้านร่างกายที่เสื่อมถอย เป็นต้น หากใช้รูปแบบการวัดและประเมินรูปแบบเดียวกันกับนักศึกษาวัยเรียนทั่วไป ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพหรือผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา และเกิดปัญหาการออกกลางคัน (Drop out) ได้ ดังนั้น เป้าหมายในการจัดการศึกษิตด้วยระบบการศึกษิตทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อรองรับทุกกลุ่มหรือการศึกษิตเพื่อปวงชน (Education For All) ทำให้พิจารณาถึงรูปแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินโดยควรปรับให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น การปรับลดจำนวนข้อสอบให้สอดคล้องกับเวลาในการทำข้อสอบเพื่อให้ นักศึกษาทำข้อสอบได้บรรลุเป้าหมายและเสร็จทันเวลา หลีกเลียงโจทย์ยาวหรือโจทย์เชิงซ้อน โจทย์ปฏิบัติซ้อนปฏิบัติที่ทำให้เกิดการสับสน หรือใช้หลักการประเมินตามสภาพจริงสำหรับนักศึกษา จะช่วยให้นักศึกษาผู้สูงอายุมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และสำเร็จการศึกษิตได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น โครงสร้างหลักของรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย (1) การประเมินขณะเรียนรู้ โดยการทำให้แบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเล่มเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง (2) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ โดยการสอนเสริม/อบรมเข้มพิเศษชุดวิชา และ (3) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสอบเพื่อตัดสินผลหรือระดับความสำเร็จของนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning: AAL)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักศึกษาผู้สูงอายุได้ตรวจสอบตนเองว่าอยู่ในระดับใดเพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

หลักการ/วิธีการ

การประเมินขณะเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถเปิดโอกาสให้นักศึกษาผู้สูงอายุได้ใช้เครื่องมือในการกำกับติดตามการเรียนรู้ของตนเองว่าอยู่ในขั้นตอนใดของความสำเร็จ โดยการทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเล่มเพื่อช่วยให้นักศึกษาผู้สูงอายุได้ตรวจสอบหรือกำกับติดตามการเรียนรู้ของตนเองซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จทางการเรียน ดังนั้นคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาจึงมีความสำคัญในการรักษาคุณภาพมาตรฐานของเอกสารการสอนชุดวิชา โดยเฉพาะการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์กับสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล และกับแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนและกิจกรรมท้ายเรื่อง รวมทั้งความถูกต้องการเฉลยคำตอบเพื่อหลีกเลี่ยงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือผิดพลาด การทำให้ความสับสน เนื่องจากนักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ความเข้าใจที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้

เอกสารการสอนชุดวิชา เป็นสื่อหลักสำหรับนักศึกษาสูงอายุส่วนใหญ่ร้อยละ 84.03 ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการรักษาคุณภาพมาตรฐานของเอกสารการสอนชุดวิชาจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความทันสมัย ความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องของเนื้อหา กับข้อสอบหรือสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล และความสอดคล้องของเนื้อหา กับแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนและกิจกรรมท้ายเรื่อง รวมทั้งความถูกต้องการเฉลยคำตอบ

กิจกรรมท้ายเรื่อง สำหรับชุดวิชาที่มีข้อสอบอัตนัย ควรมีคำถามและแนวคำตอบอัตนัยอย่างน้อย 5 ข้อ ในแต่ละชุดวิชาที่มีอัตนัย เพื่อเป็นแนวทางในการทำข้อสอบสำหรับนักศึกษาสูงอายุ

แบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน ควรเพิ่มจำนวนข้อของแต่ละหน่วยจาก 10 ข้อ เป็น 20 ข้อ หรือควรกำหนดสัดส่วนเนื้อหาในแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน คือ ร้อยละ 60 ใช้วัดเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ และร้อยละ 40 เป็นโจทย์ที่ท้าทาย ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและนักศึกษาได้เห็นตัวอย่างแนวคำถามและคำตอบ ทำให้เข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น และมีแนวทางในการทำข้อสอบที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนที่ดีขึ้นได้ แบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนควรเป็นแบบประเมินแบบคู่ขนาน คือวัดในวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่ไม่ควรใช้โจทย์เหมือนกันหรือเลือกซ้ำกันของแต่ละหน่วย

ทั้งนี้การกำหนดจำนวนข้อในแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน และกิจกรรมท้ายเรื่องที่เหมาะสมสำหรับแต่ละชุดวิชาสามารถดำเนินการโดยผ่านความเห็นชอบร่วมกันของคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาและเสนอผ่านที่ประชุมสภาวิชาการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

2. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning: AFL)

วัตถุประสงค์

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุให้ไปถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

หลักการ/วิธีการ

การประเมินเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุอาจารย์ผู้สอนสามารถใช้กระบวนการ/กิจกรรมการประเมินผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ไปยังนักศึกษาผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมสอนเสริม เป็นต้น ดังนี้

จัดกิจกรรมสอนเสริม/การสอนเสริมแบบเก็บคะแนน/สอนเสริมแบบเข้ม ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ ซึ่งช่วยให้นักศึกษาผู้สูงอายุเข้าใจเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการอ่านเอกสารการสอนชุดวิชา โดยเฉพาะในชุดวิชายาก เช่น สถิติ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร และชุดวิชาทางกฎหมายที่มีข้อสอบอัตนัย เป็นต้น เป็นชุดวิชาที่ยากเกินกว่าที่จะต้องศึกษาด้วยตนเองสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยอาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาตอบคำถามหรือแลกเปลี่ยนหรือสอบถามข้อสงสัยในชั้นเรียนจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหา ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งการสรุปเนื้อหาโดยย่อ รวมทั้งการฝึกทำโจทย์หรือแบบฝึกหัดและเฉลยคำตอบจะช่วยเสริมทักษะในการเรียนของนักศึกษาผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้น

ปรับเพิ่มสัดส่วนของคะแนนเก็บหรือคะแนนกิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้เพื่อสัดส่วนของคะแนนเก็บให้มากขึ้นเพื่อช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนได้มากกว่าการให้น้ำหนักคะแนนอยู่ที่การสอบเพื่อตัดสินผลเป็นหลัก โดยปรับเพิ่มคะแนนเก็บจากเดิมร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 30 หรือร้อยละ 40 หรือสรุปสัดส่วนคะแนนกิจกรรม:คะแนนสอบ จากเดิมกำหนดสัดส่วน 20:80 เป็น 30:70 หรือ 40:60 ของแต่ละชุดวิชา ทั้งนี้การกำหนดสัดส่วนในการปรับคะแนนเก็บที่เหมาะสมสำหรับแต่ละชุดวิชาสามารถดำเนินการโดยผ่านความเห็นชอบร่วมกันของคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาและเสนอผ่านที่ประชุมสภาวิชาการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

3. การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning: AOL)

วัตถุประสงค์

เพื่อตัดสินระดับความสำเร็จของนักศึกษาผู้สูงอายุตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น การตัดสินหรือการตัดเกรด ผลสอบ เป็นต้น

หลักการ/วิธีการวัดและประเมินการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้หรือการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ ยังคงรักษาคุณภาพมาตรฐานของการวัดและประเมินผลหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี ดังนั้นควรปรับในบางประเด็นให้ยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพจริงหรือสภาพตามธรรมชาติของนักศึกษาสูงอายุยิ่งขึ้น ซึ่งนักศึกษาผู้สูงอายุมีความเสื่อมถอยตามวัยในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ คือ ความจำ และสมอง การทำงานของร่างกายที่ช้าลงที่ส่งผลต่อการฝนคำตอบหรือเขียนตอบ โดยเฉพาะชุดวิชาที่ข้อสอบมีลักษณะเป็นแบบปรนัยผสมอัตนัยซึ่งนักศึกษาผู้สูงอายุมีการคิดที่ช้าลง ความจำที่ลดลง การเขียนตอบหรือการฝนตอบหรือการเคลื่อนไหวของร่างกายที่ช้าลง ทำให้กระทบต่อเวลาในการทำข้อสอบ

ดังนั้น การวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยการปรับสัดส่วนจำนวนข้อสอบปรนัยและอัตนัยให้ลดลงเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับระยะเวลาในการทำข้อสอบของนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยใช้แนวทางเดียวกับรูปแบบการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกลุ่มนักศึกษาออกทิสติกส์ และกลุ่มผู้พิการทางสายตา เป็นต้น ซึ่งมีการจัดทำแบบทดสอบที่แยกออกจากนักศึกษาปกติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลักษณะข้อสอบและการทำข้อสอบ

1.1 ข้อสอบปรนัย โดยการปรับสัดส่วนจำนวนข้อสอบเพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการทำข้อสอบของนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยลดข้อสอบที่เน้นความจำให้ลดลง หรือหลีกเลี่ยงคำถามที่ลงรายละเอียดมากเกินไป เนื่องจากผู้สูงอายุมีปัญหาด้านความจำ และสมอง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้การปรับสัดส่วนข้อสอบที่วัดการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการนำไปใช้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้มากขึ้นจะมีประโยชน์สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยหลีกเลี่ยงโจทย์ยาวหรือโจทย์ยากหรือโจทย์เชิงซ้อนหรือโจทย์ปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ปรับเพิ่มขนาดตัวอักษรในแบบทดสอบให้มีขนาดใหญ่ขึ้น จากเดิม 16 พอยต์ เป็น 18 พอยต์ โดยสรุปจำนวนข้อสอบสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุดังนี้

แบบทดสอบปกติ	แบบทดสอบนักศึกษาผู้สูงอายุ
ภาคใต้ และ ช่อมภาคที่ 1 (3 ชั่วโมง)	
- ชุดวิชาที่เป็นข้อสอบปรนัยล้วน (120 ข้อ หรือ 100 ข้อ)	ลดจำนวนข้อเป็นชุดวิชา 90 ข้อ
- ชุดวิชาที่เป็นข้อสอบปรนัยผสมอัตนัย	ลดจำนวนข้อเป็นชุดวิชา 60 ข้อ
ช่อมภาคที่ 2 และภาคพิเศษ (2 ชั่วโมง 30 นาที)	
- ชุดวิชาที่เป็นข้อสอบปรนัยล้วน (80-100 ข้อ)	ลดจำนวนข้อเป็นชุดวิชา 75 ข้อ
- ชุดวิชาที่เป็นข้อสอบปรนัยผสมอัตนัย (60-70 ข้อ)	ลดจำนวนข้อเป็นชุดวิชา 55 ข้อ

1.2 **ข้อสอบอัตนัย** หากนักศึกษาผู้สูงอายุทำข้อสอบเป็นเวลานานส่งผลทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ทำข้อสอบไม่ทันเวลา ดังนั้นลักษณะข้อสอบอัตนัยสามารถปรับให้สอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของนักศึกษาสูงอายุ โดยกำหนดกรณีศึกษาที่เชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน สามารถออกแบบให้ข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ สามารถวัดได้หลายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำไปใช้ และประเมินค่า หากนักศึกษาไม่สามารถเขียนตอบได้เนื่องจากสภาพร่างกายเหนื่อยล้าหรือไม่พร้อม สามารถอนุญาตให้ตอบข้อสอบลงในเทปหรืออัดเทปหรืออัดคลิปเสียงเพื่อบันทึกคำตอบแทนการเขียนตอบ

1.3 ให้นเวลาศึกษาในการทำข้อสอบชุดวิชาละ 3 ชั่วโมง เท่ากับนักศึกษาปกติ แต่นักศึกษาสามารถมีเวลาพักในช่วงระหว่างการสอบได้ ภายใต้การควบคุมดูแลของกรรมการคุมสอบ และให้ชดเชยเวลาในการทำข้อสอบได้

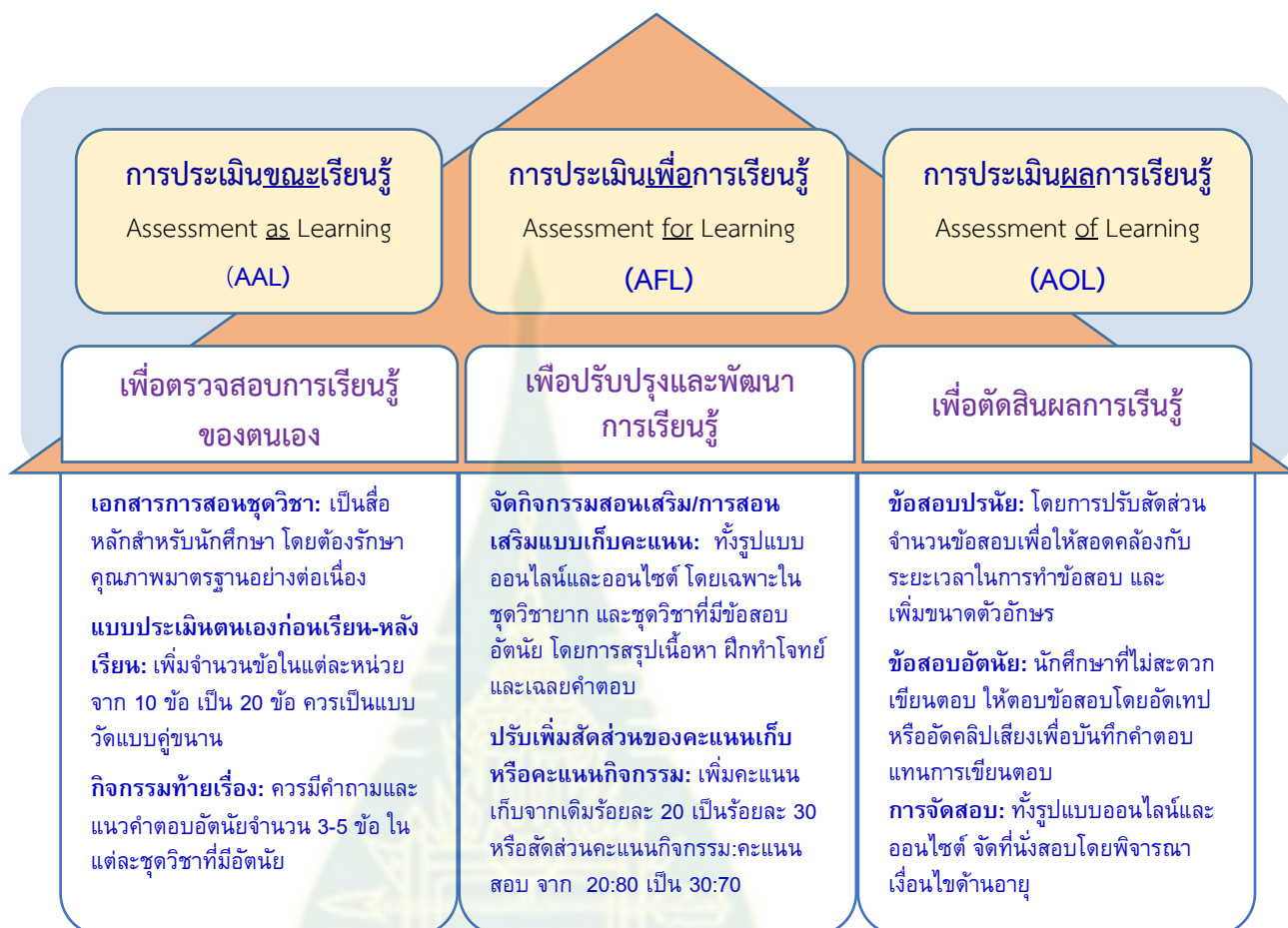
1.4 ให้นักศึกษาทำตอบลงในตัวแบบทดสอบแทนการฝนในกระดาษคำตอบและให้แต่งตั้งกรรมการเพื่อฝนกระดาษคำตอบให้นักศึกษา

1.5 อนุญาตให้กรรมการคุมสอบ ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาตามสภาพความบกพร่องของนักศึกษา เช่น ถ้านักศึกษามีความบกพร่องทางด้านภาษา กรรมการคุมสอบสามารถอ่านโจทย์และตัวเลือกให้นักศึกษาฟังได้ หรือถ้าโจทย์และตัวเลือกใช้ภาษาที่นักศึกษาไม่เข้าใจ สามารถอธิบายได้แต่ต้องไม่ชี้คำตอบให้กับนักศึกษา เป็นต้น

2. การจัดที่นั่งสอบ

จัดนั่งสอบโดยนำเงื่อนไขด้านอายุหรือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มาพิจารณาในการจัดที่นั่งสอบ โดยจัดนักศึกษาสูงอายุสอบชั้นล่างหรือชั้น 1 ของอาคาร โดยขออนุญาตเจ้าหน้าที่สนามสอบในการจัดโต๊ะสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยใช้โต๊ะ-เก้าอี้ ที่มีขนาดใหญ่หรือไม่คับแคบเกินไป มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและอากาศไม่ร้อนเกินไป

จากรูปแบบดังกล่าวสามารถสรุปเป็นได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 4.9 สรุปรูปแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แนวทางที่ 2 พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อรองรับนักศึกษาผู้สูงอายุในอนาคต

เนื่องจากหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายการเรียนรู้โดยของนักศึกษาผู้สูงอายุเป็นหลัก ซึ่งเป้าหมายในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทันและการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อฝึกใช้สมองป้องกันโรคอัลไซเมอร์ เพื่อนำความรู้ไปช่วยเหลือสังคม โดยมีส่วนหนึ่งที่เรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพที่เรียกว่าการเพิ่มทักษะ (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) หรือหารายได้เลี้ยงดูตนเอง หรือ เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาผู้สูงอายุที่สะท้อนว่าบางชุดวิชาที่ลงทะเบียน

เรียนตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี แต่บางชุดวิชาเนื้อหายากเกินไปสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุ โดยเฉพาะชุดวิชายาก เช่น สถิติ คณิตศาสตร์ บัญชี และภาษาอังกฤษ เป็นต้น ส่งผลให้นักศึกษาสอบไม่ผ่านในชุดวิชาเดิมหลายครั้งหรือบางคนตัดสินใจลาออกกลางคัน (Drop out) ส่งผลให้ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้นักศึกษาผู้สูงอายุบางคนสะท้อนว่า หากนักศึกษาสอบไม่ผ่านชุดวิชาเดิมเกิน 6 ครั้ง ควรให้เชิญมาพบและหาวิธีช่วยเหลือนักศึกษา โดยหากสอบไม่ผ่านอีก ควรมีทางเลือกสำหรับนักศึกษาว่าจะเลือกโอนไปเรียนในหลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เช่น อนุปริญญา หรือสัมฤทธิ์บัตร เนื่องจากนักศึกษาบางคนอยากเรียนให้สำเร็จแต่เรียนไม่ไหวทำให้เรียนไม่ครบหลักสูตรตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ ซึ่งสะท้อนว่าหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ดังนั้นหากมีทางเลือกในการเรียนสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุที่ไม่สามารถสำเร็จหลักสูตรปริญญาตรีตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ สามารถเลือกที่จะสำเร็จในหลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญา (Non-degree Programs) เช่น อนุปริญญา สัมฤทธิ์บัตร และหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ ได้แก่ ระบบโมดูลการสอนหรือหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับสภาพจริงหรือสภาพธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อสะท้อนว่ามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเน้นการเรียนรู้อัตโนมัติโดยเปิดโอกาสทางการศึกษาทุกเพศทุกวัย อีกทั้งมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาทุกกลุ่ม มีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษา โดยเฉพาะในวัยที่มีความเสื่อมถอยในทุกเรื่องของนักศึกษาผู้สูงอายุ

เนื่องจากแนวโน้มทางประชากรผู้สูงอายุที่สูงขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดียิ่งหากมหาวิทยาลัยจะพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุเป็นสำคัญ สำหรับแนวทางในอนาคต ควรปรับหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสมกับนักศึกษาผู้สูงอายุ **โดยหลักสูตรควรเป็นหลักสูตรระยะสั้น หรือบูรณาการหลักสูตรเป็นโดยแยกเนื้อหาออกเป็นโมดูลขนาดเล็ก** แต่ยังคงอิงโครงสร้างชุดวิชาตามหลักสูตรปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนเพื่อประโยชน์ในการเทียบโอนหน่วยกิตตามหลักสูตรปริญญาตรีได้ในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้สูงอายุในการมีทางเลือกที่จะเรียนในหลักสูตรที่หลากหลายและสอดคล้องกับเป้าหมาย ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง โดยมีระบบสะสมหน่วยกิตไว้ที่ธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อเปิดโอกาสนักศึกษาที่มีศักยภาพเมื่อสอบผ่านชุดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี สามารถนำผลมาเทียบโอนหน่วยกิตได้

ดังนั้น ในการเปิดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุควรพิจารณาให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการเรียนและความต้องการและสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ รวมทั้งพิจารณาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเพื่อประกอบการนำพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกัน ซึ่งผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่

ประสบอยู่ นั่นคือ ประสบการณ์ในชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีความหมายมากที่สุดสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรควรพิจารณาด้านความชราหรือความเสื่อมถอยในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความจำ และสมอง เพื่อให้สามารถกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องออกแบบเนื้อหาให้สั้น กระชับ ได้ใจความ โดยยังมีเนื้อหาครบถ้วนตามเป้าหมาย ผลลัพธ์การเรียนรู้ ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่หรือเน้นใจความสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้สูงอายุ

ซึ่งแนวทางการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรหรือหลักสูตรประกาศนียบัตร ที่สามารถเก็บสะสมหน่วยกิตไว้เพื่อที่ให้โอกาสสำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสามารถนำไปเทียบโอนชุดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีในอนาคต รวมทั้งออกแบบการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของนักศึกษาผู้สูงอายุ ในเบื้องต้น ออกแบบไว้ดังนี้

1. หลักสูตร

1.1 ควรมีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น หรือแบ่งเนื้อหาสั้นๆ หรือแบ่งเนื้อหาเป็นโมดูล (Module) เช่น แบ่งเนื้อหา 3 หน่วย คิดเป็น 1 โมดูล เมื่อสำเร็จครบ 5 โมดูล เทียบเท่า 1 ชุดวิชาหรือคิดเป็น 6 หน่วยกิต เพื่อประโยชน์ในการเทียบโอนโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีในอนาคต การกำหนดประเภทของหลักสูตรระยะสั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ แบบอิงเนื้อหาวิชา เช่น กฎหมายทั่วไป การปกครองท้องถิ่น เป็นต้น และแบบไม่อิงเนื้อหาวิชา เช่น การดูแลตนเอง การรักษาสุขภาพ เป็นต้น

1.2 ชุดวิชาที่อยู่ในโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาอยู่แล้ว หรือหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร หรือหลักสูตรประกาศนียบัตร โดยแต่ละชุดวิชาคิดเป็น 6 หน่วยกิต เมื่อสอบผ่านแต่ละชุดวิชาสามารถได้ประกาศนียบัตรของแต่ละชุดวิชา เมื่อนักศึกษาผู้สูงอายุสามารถลงทะเบียนเรียน สอบผ่าน และเก็บสะสมหน่วยกิตไว้ในธนาคารหน่วยกิต ซึ่งสามารถเทียบโอนชุดวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีได้ในอนาคต

2. การเรียนการสอน

2.1 เนื้อหาการเรียนการสอนต้องมีความสอดคล้องกับผู้สูงอายุ โดยออกแบบเนื้อหาให้สั้น กระชับ ได้ใจความ หรือมีสรุปย่อเนื้อหาสาระสำคัญ หรือเขียนสรุปเนื้อหาเป็นแผนผังความคิดหรือแผนผังมโนทัศน์หรือไดอะแกรมในภาพรวมของวิชานั้น แต่ยังคงเนื้อหาครบถ้วนตามเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความทันสมัย และตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างเนื้อหากับข้อสอบหรือสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล ซึ่งเอกสารประกอบการสอน ถือเป็นสื่อ

หลักที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผู้สูงอายุจึงต้องรักษาคุณภาพมาตรฐาน โดยเฉพาะแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียนและกิจกรรมท้ายเรื่อง ต้องตรวจสอบความถูกต้องของเฉลย เนื่องจากมีความสำคัญต่อการตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้องของนักศึกษาผู้สูงอายุ

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนในกรณีของผู้สูงอายุ การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าหรือกิจกรรมสอนเสริมแบบเก็บคะแนน ทำให้นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้หรือซักถามปัญหาข้อสงสัยจากอาจารย์ผู้สอน ทำให้เกิดเข้าใจและปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้ดียิ่งขึ้นนอกเหนือจากการอ่านเอกสารประกอบการเรียน โดยเฉพาะในวิชาที่ยากต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเอง ดังนั้นควรมีช่องทางให้นักศึกษาผู้สูงอายุได้พบอาจารย์ผู้สอนทั้งรูปแบบออนไลน์หรือออนไซต์ ทั้งนี้ขึ้นกับความต้องการ ความพร้อม และข้อจำกัดของผู้สูงอายุแต่ละคน เช่น ความสะดวกเรื่องเวลา การเดินทาง สุขภาพ และค่าใช้จ่าย

2.3 สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการเรียนรู้เทคโนโลยีเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุควรได้รับการพัฒนาเพื่อเติมเต็มการเรียนการสอนในระบบทางไกล โดยแนะนำการใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย และเป็นขั้นตอน จะทำให้นักศึกษาผู้สูงอายุเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศสำคัญที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

3. การวัดและประเมินผล

3.1 การประเมินตนเองของนักศึกษาผู้สูงอายุในระบบการศึกษาทางไกลด้วยการทำกิจกรรมท้ายเรื่อง หรือแบบประเมินตนเองก่อนเรียน-หลังเรียน สามารถช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนรู้เพิ่มขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการสอบจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาแบบประเมินให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนการสอนและสิ่งที่ต้องการจัด ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากยิ่งขึ้น รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามหรือโจทย์ ตัวเลือก และเฉลยคำตอบ เพื่อป้องกันความสับสนหรืออาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้

3.2 ควรปรับเพิ่มสัดส่วนคะแนนเก็บให้มากขึ้น เนื่องจากสอดคล้องสภาพธรรมชาติกับความต้องการของนักศึกษาผู้สูงอายุ อาทิ คะแนนเก็บจากการที่เน้นการประยุกต์หรือการนำไปใช้ เนื่องจากนักศึกษาผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับประสบการณ์ของตนเองได้ดี อาจเป็นคะแนนเก็บจากการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย หรือการได้นำความรู้ในเนื้อหาในชุดวิชานั้นไปเป็นวิทยากร หรือช่วยเหลือสังคมที่สัมพันธ์กับวิชาที่ศึกษา ซึ่งผู้สูงอายุอาจได้ทำมาก่อนการลงเรียนในชุดวิชานั้น หรือระหว่างการเรียนรู้ชุดวิชานั้นก็ได้ โดยเป็นทางเลือกของผู้สูงอายุที่จะนำกิจกรรมนั้นมาเทียบเป็นคะแนนเก็บได้ในส่วนส่วนที่มากขึ้น เช่น สัดส่วนคะแนนเก็บต่อคะแนนสอบ เป็น 50:50 หรือ 60:40 เป็นต้น

3.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการสอบเพื่อตัดสินผล ควรปรับสัดส่วนจำนวนข้อสอบปรนัยเพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการทำข้อสอบของนักศึกษาผู้สูงอายุ รวมทั้งสอดคล้องกับระดับความยากง่ายของข้อสอบ หลีกเลี่ยงข้อสอบที่เน้นความจำมากเกินไป ควรปรับลดความยาวของโจทย์หรือโจทย์ยากหรือโจทย์เชิงซ้อนหรือโจทย์ปฏิเสธซ้อนปฏิเสธที่ทำให้สับสน เน้นการออกข้อสอบที่วัดการนำไปใช้หรือสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้มากขึ้น ปรับเพิ่มขนาดตัวอักษรในแบบทดสอบให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

3.4 สำหรับข้อสอบอัตนัย หากนักศึกษาทำข้อสอบเป็นเวลานานจะเกิดความเหนื่อยล้าและทำข้อสอบไม่ทันเวลา อีกทั้งการเขียนซ้ำอันเกิดจากความเสื่อมถอยในทุกด้านทำให้กระทบต่อเวลาในการทำข้อสอบ จึงควรพิจารณาจำนวนข้อที่สอดคล้องกับระยะเวลาทำข้อสอบ ข้อสอบอัตนัยควรเป็นเขียนตอบแบบสั้น หรือหากเป็นเขียนตอบแบบยาว สามารถลดจำนวนข้อและออกแบบให้ข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ สามารถวัดได้หลายวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือเป็นลักษณะข้อสอบเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของนักศึกษาผู้สูงอายุได้ กรณีนักศึกษาไม่สามารถเขียนตอบได้ ควรอนุญาตให้ตอบข้อสอบลงในเทปหรืออัดเทปหรืออัดคลิปเสียงเพื่อบันทึกคำตอบแทนการเขียนตอบ

